Şems-i Tebrizi

AŞKIN KIRK KURALI

Az

AŞKIN KIRK KURALI

ŞEMS-İ TEBRİZİ

AŞKIN KIRK KURALI

ŞEMS-İ TEBRİZİ / HAZIRLAYAN: SELÇUK ALKAN

© 2013, AZ Kitap
© Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince AZ Kitap'a aittir.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No: 27414

AZ Kitap: 15
Aşk Dizisi: 1

Yayın Yönetmeni: Mehmet Zekai Küpçük
Yayın Koordinatörü: Safure Nermin Öz
Editör: Hale Öner

Kapak Tasarım: Salih Koca
İç Tasarım: Yeliz Yıldız

Baskı: İklim Ofset
Tel: 0212 577 77 45
Sertifika No: 22398

ISBN: 978-605-4812-14-1

1. Baskı: 2013

internet: www.azkitap.com
e-mail: az@azkitap.com

Ares Yayıncılık, Kağıt, Matbaa ve Reklam Hz. San. Tic. Ltd. Şti.
İkitelli Organize Sanayi Bölgesi, Heskop San. ve Tic. Mrkz.
M5 Blok, No: 79, İkitelli-Başakşehir-İSTANBUL
Tel - Faks: 0212 512 86 64

AŞKIN KIRK KURALI

ŞEMS-İ TEBRİZİ

HAZIRLAYAN: SELÇUK ALKAN

İÇİNDEKİLER

Önsöz..... *11*

Giriş..... *13*

Aşk Üzerine..... *15*

Makâlât ve Şems Üzerine..... *19*

Şems-i Tebrizi'den Hikmetler..... *25*

Mevlânâ ve Mesnevi Üzerine..... *29*

1. Kural..... **37**

Allah'ı nasıl biliyorsanız, size o şekilde kendini hissettirir. Allah, deyince sevgi ve aşk geliyorsa aklına, vicdan, merhamet ve şefkat duygularıyla doluyorsa gönlün, bil ki Allah, kulunun zannı üzeredir. Korku, ateş, azap geliyorsa aklına, bil ki sen zaten korku ve ateşler içerisindesin.

2. Kural..... **45**

Allah yolu, aşk yoludur. Bu yola düşmek ve aşk uğruna dağ, tepe, hendek ve dikenli yollara revan olmak ancak kalp ve iman gücüyle olur. Allah yolundaki rehberin, birtakım matematiksel hesaplarla değil, yüreğindeki iman gücüyle olur. Bu yoldaki kişi nefsini bilmekle, Rabbini de haddini de bilmiş olur.

3. Kural..... **55**

Kur'an'da geçen bahislerin görünen ve görünmeyen anlamları vardır. Görünen mana haktır, bununla birlikte o surettir. Görünmeyen ise batınıdır, o kapıyı aralayana nice sırlar açılır. Perdeler bir bir açıldığında, perde arkasındakileri kelimeler tarif edemez hale gelir.

4. Kural..... **65**

Allah, bir mekâna, bir odaya, bir şehre sığacak bir varlık değildir. Zira, zamanı ve mekânı yaratan O'dur. Dolayısıyla O, mekândan münezzehtir. Ama bununla birlikte O, nerede, ne varsa, gizli, saklı her şeyi duyar, görür ve bilir. Bu bakımdan O, her yerdedir. Çünkü O'nun ilmi her şeyi kuşatmıştır. O'nun sanatının tecellisi her zerreye yansır. Kişi Allah'ı aramak isterse uzaklara gitmesin. Bir çakıl taşında bile O'nun sanatının tecellisi vardır. Görmek isteyenlere bu kapılar açılır. Allah aşkıyla yanan yüreklere O misafir olur.

5. Kural..... **73**

Aşk, akıl ve mantıkla ölçülemez. Çünkü aşk yürek işidir. Akıl ve mantık ölçer, biçer, değerlendirir, hesaplar, sonuca varır. Kalp ise sınır tanımaz; hesaplar alt üst olur onun deryasında. Aşk deryasına dalan kişi hesapla değil, yürekle hedefine yönelir. Zira aşk yolu, ancak aşk dolu bir yürekle kat edilir. Aşk yolunun yolcusu, kendini aşk deryasının akıntısına bırakır, ileride şelaleler olsa bile… Şelalelerden düşüş bile aşk ile olunca kişiyi matlubuna götürür. İbrahim'e ateş, gül bahçesi olmadı mı?

6. Kural..... **79**

Kişinin başına ne gelirse dilinden gelir. İyi de kötü de dilden kaynaklanır. Kişi sözünü söylemedikçe, söz onun esiridir. Söz ağızdan çıktıktan sonra kişi sözün esiri olur. Ama aşk öyle mi? En güzel, en derin şiirler, destanlar ve masallar bile aşkı tam olarak kelimelere dökemez. Çünkü aşk karşısında dil hükmünü yitirir; söz ne ki?

7. Kural..... **87**

İnsanlardan ve hayattan tamamen kendini soyutlaman gerekmez. Bu yöntemle gerçeğe ulaşamazsın. Zira sen, kendini görebileceğin bir aynaya ihtiyaç duyarsın. O ayna ise aşk yolundaki dostundur. Yansıman, sana doğru yol için kılavuzluk edecektir.

8. Kural..... **95**

İsteklerin olmuyorsa pes etme! Hele ümitsizliğe hiç kapılma! Zira bir kapı kapanıyorsa, diğerinin açılmaya başlamasına alametidir bu. Sen bunun henüz farkında olmayabilirsin, ama o kapı açılmaya başlamıştır bile. Bulunduğun halden çok daha kötü haller olduğunu unutma ve şükret! Bil ki şükür nimeti artırır da, sen de nimete nasıl eriştiğini anlamazsın bile…

9. Kural..... **103**

Sabretmek ile tahammül aynı şeyler değildir. Sabırda, umut vardır, çalışmak vardır, azim vardır. Tahammülde ise bir şey yapmadan beklemek vardır. Sen bir şey yapmadan öylece bekleme! Her daim hareket halinde ol. Ama hedefine ulaşamadığın için acele etme, öfkelenme; bugün değilse yarın, yarın değilse öbür gün… Matlubun, seni bekliyor çünkü. Aşık ne kadar hasretse, maşuk da, aşığın aşkı derecesinde onu beklemektedir unutma. Ve bil ki, doğum öncesi sancı vardır; doğum sonrası rahatlık…

10. Kural..... **111**

Nereye gidersen git, kendini de oraya götüreceksin. Kaçmak değil, "kendi evreninde bir seyyah olmak" olmalı amacın. Zira sen nereye dönersen dön, nereye gidersen git, O'nun aşkının emarelerine rastlayacaksın.

11. Kural..... **121**

Değişim ve dönüşüm süreci sancılı olabilir. Bu, eşyanın tabiatındandır. Bir bebek, onca sancı ve acılardan sonra doğar da annesini mutlu eder. Gökyüzü kızacak ve kıvılcımlar saçacak ki, toprak suya kavuşsun. Kış olmadan yaz olmaz. Yaz olmadan kış… Her mevsim yaşanacaktır ki, bir sonraki mevsime hazırlık olsun. Bazen yakacak, bazen donduracaktır yeryüzü… Böylece tekamül tamamlanacaktır…

12. Kural..... **127**

Bir kere aşk yoluna düştüğünde, artık sen de uzun süreli bir değişim ve dönüşüm sürecine girmişsin demektir. İpekböceği gibi, kelebek gibi, sen de aşkın için hedefine ulaşmada tekamülünü tamamlamak üzere sürekli değişeceksin. Yana yana pişeceksin; hamlığı atmak zor bir süreç ama çiğliğin gidecek de olgun bir meyve haline geleceksin. Aşk yoluna düştün mü, istesen de istemesen de değişeceksin.

13. Kural..... **135**

İrşad eden gerçek alimler, mevki makam, hırka, post derdinde değillerdir. Onları çoğu kez göremezsin, tanıyamazsın kalabalıklar içerisinde. Çünkü onlar, dünyalık peşinde değil, Hakk'ın peşindedirler, O'nun rızasının ateşine düşmüşlerdir. Gerçek mürşit, hayran toplama, mal, mülk ve bağış derdinde değildir. O, Allah aşkı ile yanar ve bu aşk ateşini kendini takip edenlere de bir ucundan verir ki, onlar da Allah'ın rızasına kavuşsunlar. Sahte şeyh ve mürşit görmek istiyorsan, mevki, makam, mal, mülk, servet ve nüfuz elde etmeye çalışanlara bak. Ama sadece bak ve onlardan uzaklaş. Sen aşk yoluna gir de, kılavuzun Allah erleri olsun.

14. Kural..... **143**

Değişmeyen tek şey değişim! Değişim kaçınılmazdır. Karşına çıkacak ve hayat düzenini bozacak diye korktuğun şeyler karşısında sığınacağın tek varlık Allah'tır. Sen O'na güven ve O'nun yolunda devam et. Değişimler, muhteşem dönüşümlere sebep olacaktır.

15. Kural..... **151**

Tıpkı bir çiçek gibiyiz. Her daim gelişim halindeyiz. İstesek de istemesek de. Önce yoktuk; sonra tıpkı topraktaki tohum gibi olduk ve zamanla tomurcuk verdik, kök saldık. Bir zaman uzayıp büyüyeceğiz, çiçeklerimiz açacak, en güzel koku ve renkleri salacak şu evrene… Sonra sararıp solacağız ama tohumlarımız, bir sonraki çiçeklere hayat membaı olacak. Bu, bir tekamül sürecidir ve tüm noksanlıklarımız, bu tekamül sürecinde, bazen acıtsa da bizi terk eder ama tıpkı bir ameliyat gibi, önce acı verir sonra sıhhat ve esenlik…

16. Kural..... **159**

Hangimiz hatasızız? İnsanları hata yaptığında neden affedemiyoruz? Biz hiç hata yapmadık mı ve ardından affedilmedik mi? Hele Allah'a karşı birçok hata yapıyoruz da O, çoğunu affediyor; belki hepsini de affeder dilerse… Kusursuzu sevmek kolaydır ama sevdiğini kusuruyla sevmek, işte belki de gerçek aşk budur. İnsanları sev ve affet. Yaratılanı Yaratan'dan ötürü sev! Böylelikle aşk yolunun kapıları bir bir açılsın sana!

17. Kural..... **169**

Temizlik yapacaksan önce kalbini temizle! Zira elbisendeki kir, suyla sabunla gider de, bu sular ve sabunlar kalpteki pislikleri temizleyemez. Sen sevgi ve aşk dolu oldukça kalbin temiz kalır, önceden kir varsa onlar da temizlenir. Pisliğe neden ise, düşmanlık, kin, kıskançlık, kötü niyet, kibir, şehvet ve hasettir.

18. Kural..... **177**

Aslında şeytan da sensin melek de… Yaptığın kötülüklerden sonra pişmansan ne ala! Bu tövbeye bir alamettir. Ama her istediğinde kötülük yapıp da suçu Şeytan'a atarsan, bil ki bu kadar kolay kurtulamazsın yaptıklarından… Evet, Şeytan vardır ve vesvese sesleriyle içimize seslenir ama içimizde bir de melek vardır, bir de onun sesini dinlesek?

19. Kural..... **183**

İnsanlardan ilgi, şefkat ve merhamet mi bekliyorsun? Peki, bunları önce sen kendine gösterdin mi? Ve sen, başkalarına sevgi, saygı, şefkat ve merhamet gösterdin mi? Önce bu soruların cevabını ver; sonra başkalarından sevgi bekle!

20. Kural..... **189**

Karınca, hacca gitmek için yollara düştüğünde ona yolun sonunu göremeyeceğini söylemişler. O da: "Göremesem de bu uğurda ölürüm, ölümümün de bir anlamı olur." demiş. Sen aşk yolunun ucunu ve sonunu göremezsin ki… Sana düşen, aşkın ateşiyle aşk yoluna düşmek. Çünkü maşuk, senin yollara düştüğünden haberdardır ve ne bilirsin ki, sana kestirme yolları gösterecek ya da o da sana doğru koşmaya başlayacaktır.

21. Kural..... **195**

Allah dileseydi hepimizi tek tip yaratırdı. Her insanı, birbirine benzemeyen özelliklerde yaratan Allah'ın, bu yaratımında nice gizli hikmetler vardır. Sen böylesin ama öteki türlü de yaratılabilirdin. Bu nedenle ötekini küçümseme ve hor görme! Herkesi olduğu gibi kabul et ve Yaratan'ın yaratılıştaki bu sıfat çeşitlemesine saygı göster. Göster ki, sen de sevgi ve saygı göresin.

22. Kural..... **201**

Allah'ı unutmayan ve her daim gönlünde olduğuna inanan kimse için, zaman ve mekân kavramları önemini yitirir. O, nereye gitse, neye baksa O'ndan bir eser, bir emare görür. Bu nedenle Allah dostlarının nerede bulunduğuna değil, onların gönlünde Kim'in misafir olduğuna kafa yor. Zira, gönlünde Allah aşkı bulunmayan, kibir ve haset dolu bir gönle sahip kişi, isterse Kâbe'de olsun, bu Allah katında makbul değildir.

23. Kural..... **209**

Bu hayat, bu Dünya, bu Evren, bir denge üzere seyr-ü seferini devam ettirmektedir. Her şey olması gerektiği gibi işlemektedir; ne eksik, ne de fazla… Sen de bu âlemden ibret al da, yaptığın işlerde ne aşırıya kaç, ne de yetersiz kal! Hayat, bize verilen bir emanettir. O emaneti ne putlaştır, ne de ilgisiz bırak. Zira bu yaşam, ahiretin bir tarlasıdır; burada ektiklerini orada biçeceksin. O halde, yaşam tarlanı iyi sür ki, öbür dünyada meyvelerini yiyesin. Ama dikkat et; iyi meyve olsun diye çok su verirsen, meyve olmaz, ekinler çürür.

24. Kural..... **215**

Allah, insanları diğer canlılara göre üstün yaratmış ve dünyada onu kendine halife olarak tayin etmiştir. Bu nedenle kişi, bu değerini bilmeli ve üstün vasıfları üzerine yüklenerek hayat yoluna devam etmelidir. Çünkü insan, insan olmanın ve Allah'ın kulu olmanın hakkını verdiğinde yaratıkların en üstünü olur. Ama bir de bunları unutup şeytani yola düşerse, aşağıların en aşağısı mertebesinde sıkışır kalır.

25. Kural..... **223**

Cennet de sendedir Cehennem de… Ahirette bulunacağın yeri, sen bu dünyada seçersin. Her iki mekânın da nüveleri sende. Hangisini beslersen sen o olursun. Kibir, haset, düşmanlık, kıskançlık, şehvet ve Allah'a isyan tohumlarını beslersen, içindeki Cehennem'i beslemiş olursun. Aşk yoluna düşersen, gönlündeki Cennet tomurcukları yeşermeye başlar ve heybende öteki alem için kendi Cennet'ini taşırsın.

26. Kural..... **229**

Bu âlem o derece ince ve hassas dengelere oturtulmuştur ki, bu incelik aynı zamanda kuvvetli bir denge halinde devr-i daimine devam eder. Yapacağın ufak bir hareketin, söyleyeceğin en küçük sözün bile bu evrende bir karşılığı vardır. Sen, içindeki aşkı besle ve insanları sev! Sev ki, ilahi nizamdan sana nice güzel gizli hazineler aksın.

27. Kural..... **237**

Yaşam, bir aks-i sedadır. Ne ünlersen evrene, sana o yansır. Güzellikler yay ki etrafa, güzellikler seni bulsun. Herkesin yaşadığı, kendi yaptıklarının karşılığıdır. Dünya'yı mı değiştirmek istiyorsun? Önce kendini değiştir! Bak neler olacak, şaşacaksın sen de…

28. Kural..... **245**

Geçmişin keşkeleriyle geleceğin kuşkuları arasında sıkışmak, beyhude bir bocalamadan ibarettir. Geçmişindeki pişmanlıklarını, şu andaki tövbenle temizle. Geleceğin kuşkularından ise Yüce Allah'a sığın. Geçmişi ve geleceği değiştirme kudreti sadece ve sadece Allah'adır. O kapıya dayan, bugünü kaçırma ve yaşamın hakkını ver!

29. Kural..... **251**

Allah kuluna zulmetmez. Ama insanlar yaptıklarıyla kendi başlarına gelenlerden sorumludurlar. Külli iradeye dokunamazsın ama sana cüz'i irade verilmiştir. Düşünme, anlama, idrak etme, muhakeme etme gibi, hiçbir canlıda olmayan şeyler verilmiştir. Bu niteliklerini kullanarak kendi kaderini şekillendirebilirsin. Allah'a güven, çalış, çabala, önlemini al ve tevekkül et. Bundan sonra olacaklar kaderindir. Ama yattığın yerden "kader buymuş" demen saygısızlık olur. Zira Allah, sana çalışma ve tedbir alma yeteneği vermiş.

30. Kural..... **257**

Aşk yoluna düşmüşsen eğer, başkalarının seni eleştirmesi, hor görmesi seni kırmaz. Sen bilirsin ki, doğru yoldasın. Asıl seni hor görenler aldanmıştır. Hak aşığı, kendini eleştirenlere kem söz etmez. Bilakis, bilmedikleri için onlara şefkat duyar, onların kusurlarını örter.

31. Kural..... **263**

Hepimiz birer sınavdayız. Bu sınav, işte yaşadığımız hayat. Gençlik devrelerinde daha sert oluruz, kırılgan oluruz. Bir anda her şeyi kesip atabilir isyan edebilir, kavgalar edebiliriz. Ama yaşadıkça başımıza gelenler, keskin sirkenin küpüne zarar verdiğini öğretir bize. Ve kırılganlıktan esnekliğe doğru tekamül ederiz. Başımıza gelen acılar, belalar, bizleri terbiye etmek içindir, esnememize yol açmak

içindir. Başa gelenlerdeki hikmeti anlayana ve ders alana ne mutlu! Anlamayan ise daha da keskinleşir ve kırılganlaşır. Bu da onu ıstıraplar içerisinde bırakır.

32. Kural..... **269**

Değerlerin olsun aşk yolunda; prensiplerin olsun. Bununla birlikte, en doğrunun, en iyinin, en bilginin sen olduğunu düşünerek aldanmayasın. Zira bu, kişiyi kibre götürür ve kibir tohumu gönlüne ekilmiş kişi aşk yolunun yolcusu olamaz.

33. Kural..... **275**

Benlik davasına düşme ve egonun azmasına müsaade etme. Zira bizler birer "hiç"tik ve sonradan olduk. Sonra yine öleceğiz ve O'na döneceğiz. Kimseye üstünlük taslama ve burnun havada gezme. Zira bu alemde bir yaratıcı var ve O'na karşı saygılı ol. Firavun büyüklendi de, bir sivrisinek kulağından beynine girip orayı kemirdi ve büyüklenen o kişiyi anında öldürdü. Sen "hiçlik" makamına aday ol! Zira o makam, insanlar nezdinde değer görmese de, seni Yaratan'ın nezdinde en çok yüceltecek makamdır.

34. Kural..... **283**

Allah aşkıyla yanan kişi, Allah'a teslim olmuştur. Ancak, teslim olmak, kendini salıp öylece beklemek değil, bilakis, aşk yolunda matlubuna kavuşmak, vuslata ermek, maşuka kavuşmak için, pervaneler misali ateşe doğru atılmaktır. İbrahim de ateşe atladı ama orası ona gül bahçesi oldu.

35. Kural..... **289**

Yüce Allah, her şeyi zıddıyla yaratmıştır ki, insanlar düşünüp buradaki hikmeti idrak etsinler diye. Gece olmadan gündüz olur mu; sancı olmadan doğum ferahlığı? Siyah yoksa, beyazın ne anlamı var? Acı yoksa, sevinç bilinir miydi? Aynı şekilde, hayatta da insana güzellikler kadar, zorluk ve belalar da ulaşabilir. Ama aşka teslim olmuş kişi, tüm bunları kucaklar ve yoluna devam eder.

36. Kural..... **295**

Başkaları sana kötülük yapacak diye sürekli tedirgin olma! Sen önlemini al ama gerisini Allah'a bırak. O görüneni de bilir, görünmeyeni de. Gizliyi de bilir aşikarı da. Kalplerdekini de bilir, gözlerdekini de. Allah'ın da bir hesabı vardır. Sana kötülük etmek isteyenleri, bil ki O görüyor ve hatta onların içindeki nice kirli hesaplardan da haberdar. O istemezse, bir toz zerresi bile hareket edemez. O halde O'na dayan ve O'na güven!

37. Kural..... **301**

Bu evrende her şey en ince ayrıntısına kadar tasarlanmış ve en ince hassas ayarlara göre nizam kurulmuştur. Allah için bu zor bir şey değildir. "Ol!" der ve olur her şey. Ve unutma ki, her şey olması gereken zamanda olur. Bu nedenle acele etme; zira Yüce Allah, o işin olacak zamanını tayin etmiştir; sen şükür ve dua ile devam et aşk yolunda.

38. Kural..... **307**

İnsan, yaşadığı sürece hiçbir şey için geç değildir. Nefes aldığımız sürece her zaman bir ümit vardır. Allah'ın takdirini değiştiremeyiz ama bize çalışmak,

uğraşmak, düşünmek, önlem almak, muhakeme etmek ve her şeyden önemlisi dua etmek gibi güçler verilmiş. Sen bu güçlerini kullan, O'na niyaz et; hakkında hayırlısını iste. Günlerini boşa geçirme, her nefesinin hakkını vermeye çalış. Rabbinden sana ne de gizli nimetler geleceğini bilemezsin ki…

39. Kural..... **313**

Bizler dünyaya geliriz, bizden öncekiler gider. Sonra biz gideceğiz, bizden sonrakiler yer alacak dünya sahnesinde. Hangi insan baki kalmış ki? Cüz'iyat değişse de, külliyat aynen devam eder. Bu dünya, bir devr-i daim mekanizmasıdır. Birileri gelir, biriler gider, devran döner. Sen ki, bu geçici sahnede meyvelerini iyi topla ki, bu meyveler ahirette seni rahat ettirsin.

40. Kural..... **319**

Aşktan nasiplenmeyenin hayatı, ham erik gibidir. Aşkı, dünyevi ya da ilahi diye ayırma! Aşk zaten İlahi Nur'dan bir cüzdür. Aşka neresinden bulaşırsan bulaş, bu nurdan istifade edersin, yüreğindeki aşk ateşinin derecesinde. Gerçek şu ki aşk, söze dile de sığmaz; aşk, olsa olsa sadece yaşanır. Bu hayatta ne yaparsan yap; bir gün bir köşesinden bulaşırsın sen de aşka…

Tarihlerle Şems-i Tebrizi..... *325*

Kaynakça *336*

Önsöz

Aşkı anlatmaya ne hacet? Fuzuli bile binlerce satırda anlattı da aşkı, yine de tam anlamı ortaya çıkamadı…. Bununla birlikte aşk, her insanı bir kenarından tutar ve her kişi kendine göre bir aşkı tarif eder. Doğu, Batı, Kuzey, Güney…. Nereye giderseniz gidin, bir aşk söylemiyle, bir aşk eseriyle karşılaşacaksınız, aşk sizi yakalayacaktır bir şekilde… Gerçekte Dünya, aşk üzere dönmekte ve yerinde durmaktadır. Aşk ummanına bir daldı mı insan, oradan bir daha kolayca çıkması mümkün değildir. Bu kitapta biz, Şems'in eseri Mâkâlat'ın, en ince ayrıntısına kadar incelenmesi neticesinde ortaya çıkan 40 Kural'ı ele aldık ve yine Makâlât'tan pasajlarla birlikte, Mevlânâ'nın ve diğer Hak âşıklarının eserlerinden de faydalanarak, bu kuralları açıklamaya çalıştık.

Sözün başında da değindiğimiz gibi, binlerce sayfa da yazılsa, insani aşktan İlahi Aşk'a uzanan bu muamma kavramı anlatmaya söz yetmez gerçekte.

Zira aşk, ancak yaşanır, söze dökülenler ise yaşanılanlardan sadece birer katredir. Bununla birlikte Aşkın 40 Kuralı, bu katreleri anlamaya yöneltecektir insanları… Aşk insanları, bu dünyayı ve kâinatı iyi anlayan, yaratılanı Yaratan'dan ötürü seven, iç dünyasına ilim ve hikmeti doldurup, dışarıya feyiz ve erdemler taşıran ve böylece dünyada ve ahirette saadete erişen kişilerdir. Testinin içini neyle doldururlarsa, dışarı o sızar. Gönül testisine aşkı dolduranlar, fani ve sonsuz âlemde saadete erenlerdir.

Giriş

Aşk nasip işidir, hesap işi değil. Bununla birlikte aşk, her kişiyi hayatı boyunca bir ucundan yakalar. Kimi kıyısında yüzer aşkın, kimi derin aşk ummanlarında seyr-ü sefer eder. Gerçekte kâinat, aşk üzere kurulmuş ve insan "aşk" üzere yaratılmış. Âşıklar, sevgililerine "ruhum" derler. Nereden esinlenir dersiniz? Yüce Allah, insana "Ona ruhumdan üfledim." diyerek bu sırra işaret etmiyor mu? Bu derece değer verilmiş insana… Aşk olmasa, tomurcuklar açar mıydı, gonca güller tüm güzelliklerini ortaya sunar mıydı, denizler kabarıp, coşar mıydı; toprak, bulutlara hasret, yağmurları bekler miydi, Mecnun, Leylâ için çöllere düşer miydi, bunca kitap, eser, şiir yazılır mıydı?

Hayat bir kısır döngü değildir; Güneş, her gün öylesine doğup batmıyor. Alev alev, kor kor yanan güneş, her dem aşkın ateşiyle kavrulur; bu aşk ateşidir onu var eden…

Şems de aşk ateşiyle düştü yollara ve İlahi Aşkın nurunda Mevlânâ ile hakikate ulaştı. Şems, evini yurdunu bıraktı, Mevlânâ da tüm mevki, makam ve okuduklarını bir kenara attı. Mevlânâ'nın içi öylesine yandı ki aşkın ateşinden, bunları söze dökmeye kalkıştı. Binlerce sayfa yazdı da, aşkının ateşini söndüremedi. Zira, söz, aşkı nereye kadar anlatabilir ki? Bununla birlikte, aşkı söze dökebilen ender yiğitlerden oldu o.

Akıl ve mantık yoluyla, birtakım matematiksel hesaplarla aşk yolculuğu yapmaya kalkışmak aldanmaktır. Zira aşk, akıl değil, yürek işidir. Yüreğindeki ateş yeterince güçlüyse artık sen de ateşe doğru uçan bir pervanesin. Vuslata erdiğinde kanatların ve hatta sen yanacaksın ama maşuk ile tek bir vücut haline geleceksin, ikilikten kurtulup TEK'e dönüşeceksin.

Testinin içinde ne varsa dışarı sızar. Kâinattan bize yansıyanlar, bizden dışarı çıkanlardır. İçte ne varsa, dışa o yansır. Bu, söze dile, hâle, tavıra, bakışa, duruşa, gidişe, düşünüşe de aynı şekilde akseder. Senin içindeki öz ne ise, neyle beslenmişse, sen de o beslenen şeyle evrene bakar ve karşında da aynı şeyi görürsün. Aşkla doldur içini ki, İlahi Aşk'tan katreler damlasın yüreğine!

Aşk Üzerine

Adamın biri oğlunu Bağdat' ta yaşadığı söylenen çok arif, âlim bir zatın yanına verip yetiştirmek istemiş. Anadolu'dan kalkıp âlimin yanına gitmişler. Çok hoş karşılanmışlar, ikramlar yapılmış, kahveler içilmiş. Âlim, babayı dinledikten sonra oğluna dönmüş: "Evladım bekleyenin var mı?" diye sormuş. Genç: "Evet efendim, köyde bekleyen bir sevdiğim var." demiş. Âlim: "Efendi, gönlünde başkası olanın bizimle işi olmaz; var oğlunu al, git; sevdiğiyle evlendir…" demiş.

Öyle de olmuş ama baba bu sefer ufak oğlunu alıp yola koyulmuş. Aynı şekilde karşılanmışlar. Kahvelerden sonra âlim, ufak oğula: "Evladım, bekleyenin var mı?" demiş. Çocuk: "Yok efendim!" demiş. Âlim şöyle sormuş bu kez: "Peki, hiç âşık oldun mu?" "Hayır efendim!" yanıtını almış. Âlim, tebessüm ederek bakmış çocuğa ve demiş ki: "Evladım, önce git âşık ol, öyle gel!"

Biz, birisine kırıldığımızda "Aşk Olsun" diyen bir toplumuz. Birisinden bir şey rica ettiğimizde "Allah aşkına" deriz. Yüzyıllardan bu yana Yunus Emre, Mevlânâ gibi âşıklar yetiştirmişiz. Halk ozanlarımız birer âşıktır. Aşk için ölümü göze alan nadide toplumlardan biriyiz; hatta Şirin'i için dağları delen efsanelerin kralı Ferhat, bizim hamurumuzla yoğurulmuş bir kişiliktir.

Aşk, sadece karşı cinse duyulan bir duygu oluşumu değil. Allah aşkı, doğa aşkı, sevgiliye duyulan aşk, meslek aşkı, okuma aşkı, yazma aşkı, vatan aşkı, millet aşkı ve daha bir sürü aşk çeşidi var. Gerçekten aşk, birçok çeşitlere ayrılabilir mi acaba? Bunu biraz irdelemek gerek.

Tıbbi araştırma merkezleri, gökyüzünden toprağa düşen yağmuru incelediklerinde, burada buna etken olan faktörün aşk ve sevgi olduğunu tespit etmişler. Ruhsal dalgalanmalar, eğer yeryüzünde sürekli haksızlık ve adaletsizliklere şahit oluyorsa, sevgi ve aşkın, güler yüzlülüğün, kucaklaşmanın, hoşgörünün olmadığı bu yerlerde yoğun olarak yavaş yavaş negatif hava yoğunlaşması meydana gelir ve ardından evrenin felaketleri baş gösterir.

İnsanoğlu, sonsuza özlem duyacak şekilde yaratılmıştır. Bu da tabii ki normaldir; çünkü bizi Yaratan, bizi "kendi ruhundan" üflediğini bildiriyor. O sonsuz büyük ruhtan birer cüz olmamız hasebiyle, elbette ki sonsuza özlem duyan bir yaratık olmamız, eşyanın tabiatına fevkalade uygun bir durum. Sonsuzluğa

özlem duyan bu özelliğimiz, insanoğlu olarak bizleri çeşitli anlamların sembollerine doğru çekiyor, ister istemez… Bu sembol de genellikle "aşk" oluyor. Aşk, sonsuzluğa duyulan özlemin duygularla sembolize edilmiş hali… Dolayısıyla karşı cinse duyulan aşk kadar, vatan aşkı, peygamber aşkı, Allah aşkı, meslek aşkı diye tabir ettiğimiz aşk çeşitleri de, gerçekte Hakikat'e, Hakk'a, yani bizi yaratan o Sonsuz Güç'e olan özlemden beslenmekte. O da öyle diyor ya: "Sonunda hepiniz bana döndürüleceksiniz." diye… İşte o "Dönüş"ün özlemi bu; istesek de istemesek de, korksak da korkmasak da… Mevlânâ korkmuyordu bu "Dönüş"-ten… Bilâkis, o buluşma anına, "Şeb-i Arûs" diyordu, yani düğün gecesi, yani sevgiliye kavuşma…

İşte insanoğlu, ister farkında olarak, isterse farkında olmayarak, Sonsuz Güç'e olan özlemi sayesinde, sevgisini yoğunlaştırıp, bir anlama, bir sembole odaklamak suretiyle "aşk" adını verdiği bir anlamlar bütününe adıyor kendini… Mecnûn, Leylâ'sını uzun yıllar sonra bulduğunda, aslında, perişan yıllarının arayışının Leylâ olmadığını, aradığı şeyin başka bir şey olduğunu itiraf etmemiş miydi? Neydi o? İşte İlahi Aşk, kendisini birtakım kişilerde, mekânlarda ya da eşyalarda tezâhür ettirebilir. Bunun böyle olması da gayet normaldir. Zira Ay, ışığını Güneş'ten alarak etrafa verir. Ayna, kendisine yansıyanı gösterir…

Aşk'ın zekâsı olabilir mi? Elbette olur. Howard Gardner'ın ortaya koymuş olduğu "Çoklu Zekâ"

teorisinden bu yana birçok zekâ çeşidi keşfedildi. Artık, matematiksel, sözel, sosyal, ritmik, duygusal gibi zekâ çeşitlerinin yanında, profesyonel, manyetik, ruhsal, varoluşsal gibi zekâ kavramlarından bahsediliyor. En son, Dr. Muhammed Bozdağ, "Sevgi Zekâsı" kavramını, aynı adlı kitabında kullandı. Beynin aşkı kullanabilme yetisine de "Aşk Zekâsı" demek herhalde yanlış olmaz artık… Bu mahareti bizim toplumumuz asırlardır çok iyi kullanmış; nice bilgeler yetiştirmiş aşkı anlatan… Günümüz kültür yozlaşması bombardımanına inat, bu değerlerimizin kıymetini bilelim, ışık dolu günlere tekrar kavuşalım…

Hak âşığı Mevlânâ'nın, aşk zekâmızı, hep birlikte, hayatımızı güzelleştirecek şekilde kullanmamız açısından verdiği mesaj, şu dizelerde ne de güzel ifade edilmiş:

Toprak beden, aşktan göklere çıktı; dağ oynamağa başladı, çevikleşti,

Ey âşık! Aşk; Tûr'un canı oldu, Tûr sarhoş, Musa da düşüp bayılmış...

Her şey mâşuktur, âşık bir perdedir. Yaşayan mâşuktur, âşık bir ölüdür,

Kimin aşka meyli yoksa o kanatsız bir kuş gibidir, vah ona!

Makâlât ve Şems Üzerine

Şems-i Tebrizi bir gönül adamıdır. O, içindeki aşkın ateşiyle yollara düşmüş ve söz söylemiştir. Bu nedenle oturup, bir kitap yazmamıştır. İçindeki İlahi Aşk'ın kaynayışı, onun bir kenarda oturmasına müsaade etmemiş, daha çok aşkı söylemeye ve yaşamaya yöneltmiştir. Makâlât, Şems'in eseridir. Bununla birlikte, o oturup yazmamış, eserde geçen şeyleri söylemiştir. Mevlânâ ile buluşmasıyla birlikte, çeşitli söz ve ilim meclislerinde konuşmuş, sorulara cevap vermiş, eleştirileri yanıtlamıştır. İşte Makâlât da bu konuşmaların, oradakiler tarafından not alınıp derlenmiş halidir.

Makâlât, gizli kalmış konular üzerindeki bilinmeyenlere açıklık getirdiği gibi, Mevlânâ'nın, Şems'e nasıl tabi olduğuna da bir dereceye kadar ışık tutmakta ve açıklık getirmektedir. Şems-i Tebrizi, çok keskin görüşlü bir bilgin ve bir hakikat aşığı, mürşitlik mertebesine ermiş arif bir yol göstericidir.

Şems, ilahi cezbeyle bazen öylesine sözler söyler ki, bunu ilk başta birçok insan anlamayabilir ve hatta bazı sözlerine itiraz edebilir ya da imana aykırı bulabilir. Ancak, tekrar tekrar okunduğunda ve üzerinde düşünüldüğünde, altta yatan derin anlamlar anlaşılmaya başlandığında, aradaki sır perdeleri de kalkmaya başlar.

Şems'in gerçek ismi, Mevlânâ Muhammed bin Ali olup, Tebriz'de doğmuştur. "Şemseddin" yani "dinin güneşi" lakabıyla meşhurdur. 1247 (H.645) senesinde Konya'da şehit edildiği söylenir. Daha ilk mektebe giderken Allah ve Peygamber aşkından yemez, içmez olmuştu.

Şems-i Tebrizi, Ebu Bekr-i Kirmâni'den ve Baba Kemâl-i Cündi'den eğitim aldı. Kısa zamanda zâhiri ve bâtını ilimlerde yüksek derecelere kavuştu.

Şems-i Tebrizi, seyahat ettiği yerlerde, uğradığı memleketlerde iyi bir dost bulabilmek için sürekli dua ederdi. Israrla yaptığı bu duaların sonucu olarak rüyasında; Mevlânâ'ya gidip onun yetişmesinde yardımcı olması bildirildi. Böylece o; "Böyle dosta canım feda olsun" diyerek, 1224 senesinde Şam'dan Konya'ya geldi.

Konya'ya gelerek Şekerciler Hanı'na yerleşti. Günlerini orada geçiriyordu. Kapıda oturup Allah'ın yarattıkları hakkında tefekküre daldığı bir günde; Mevlânâ hazretleri talebeleriyle oradan geçiyordu. Mevlânâ, kapı önünde tefekkür hâlindeki, kıyafetinden

yabancı olduğu anlaşılan Şems hazretlerine baktı, selâm verdi ve yoluna devam etti. Kendi kendine; "Bu, yabancı bir kimseye benziyor. Buralarda böyle birisini hiç görmedim. Ne kadar da nurlu bir yüzü var." diye düşünürken aniden atının yularını bir elin tuttuğunu gördü. Atı durduran Mevlânâ hazretleri, elin sahibinin o yabancı olduğunu görünce; "Buyurunuz! Bir arzunuz mu var?" dedi. O kimse; "İsminizi öğrenmek istiyorum." deyince, o da; "Celâleddîn Muhammed!" diye cevap verdi. Mevlânâ'ya Resûlullah ile Bâyezîd-i Bistamî'nin derecelerini sordu. Aldığı cevaplar karşısında kendinden geçti. Bu şekilde tanışmış oldular. İkisi arasında büyük muhabbet hâsıl oldu. Mevlânâ Celâleddin-i Rûmi, Şems-i Tebrizi'yi evine götürdü.

Bu zatın, geleceğini ilk hocası Seyyid Burhaneddin hazretlerinin söylediği Şems-i Tebrizi olduğunu öğrenince:

"Ey muhterem efendim! Gerçi evimiz size lâyık değilse de, zat-ı âlinize sadık bir köle olmaya çalışacağım. Kölenin nesi varsa efendisinindir. Bundan böyle bu ev sizin, çocuklarım da evlâtlarınızdır." diyerek hizmetine koşmaya başladı. Gece-gündüz hiç yanından ayrılmayıp, sohbetlerini büyük bir zevk içinde dinlemeye başladı. Ondan hiç ayrılmıyor; talebelerine ders vermeye, insanlara camide nasihate gitmiyordu. Yanlarına dahi, hizmetlerini görmek üzere büyük oğlu Sultan Veled girebilirdi. Her gün Şems-i Tebrizi ile sohbet ederler, Allah'ın yarattıkları üzerinde

tefekküre dalarlar, namaz kılarlar, cenâb-ı Hakkı zikrederek muhabbetlerini tazelerlerdi.

Mevlânâ Celâleddin ile Şems-i Tebrizi'nin zahiri ve bâtını çalışmaları devam ederken, onların bu sohbetlerini hazmedemeyen ve Mevlânâ'nın kendi aralarına katılmamasına üzülen bazı kimseler, Şems-i Tebrizi hakkında uygun olmayan sözler söylemeye başladılar. Bu söylentiler, Mevlânâ'nın kulağına kadar geldi. Diyorlardı ki:

"Bu kimse Konya'ya geleli, Mevlânâ bizi terk etti. Gece gündüz hep birbirleriyle sohbet ediyorlar da, bizlere hiç iltifat göstermiyorlar, Yanlarına kimseyi de koymuyorlar. Mevlânâ, Sultan-ül-ulema'nın oğlu olsun da, Tebriz'den gelen ne olduğu belli olmayan bu kimseye gönül bağlasın. Onun için bize sırt çevirsin. Hiç Horasan toprağıyla (Mevlânâ hazretlerinin memleketi) Tebriz toprağı bir olur mu? Elbette Horasan toprağı daha kıymetlidir."

Bu söylentilere Mevlânâ:

"Hiç toprağa itibar olunur mu? Bir İstanbullu, bir Mekkeliye galip gelirse, Mekkelinin İstanbulluya tâbi olması hiç ayıp sayılır mı?" diyerek cevap verdi. Fakat söylentiler durmadı. Şems-i Tebrizi hazretleri artık Konya'da kalamayacağını anladı. O çok kıymetli ve mübarek ahbabını bırakarak Şam'a gitti.

Şems-i Tebrizi'nin gitmesi Mevlânâ'yı çok üzdü. Böylece aylar geçti. Mevlânâ artık dayanamayacağını

anlayınca, oğlu Sultan Veled'i Şam'a göndermeye karar verdi. Sultan Veled, hazırlıklarını tamamlayıp yola çıktı. Şam'da, babasının tarif ettiği handa, Şems-i Tebrizi'yi bir gençle konuşuyor buldu. Durumu dilinin döndüğü kadar anlattı. Konya'da bu hâdiseye sebep olanların tövbe ettiğini ve Mevlânâ'dan çok özürler dilediklerini de sözüne ekledi. Bunun üzerine Şems-i Tebrizi, daveti kabul ederek tekrar Konya'ya geldi. Mevlânâ ile buluştu.

Mevlânâ Celâleddin ile Şems-i Tebrizi, eskisi gibi yine bir odaya çekilip sohbet ediyorlardı. Hiç dışarı çıkmadan, yanlarına oğlundan başka kimseyi sokmadan, manevi bir âlemde ilerlemeye başladılar. Halk, Şems gelince Mevlânâ'nın sakinleşeceğini, aralarına katılıp, kendilerine nasihat edeceğini, sohbetlerinden istifade edeceklerini ümit ederken, tam tersine, eskisinden daha fazla Şems'e bağlandığını ve muhabbetinin ziyadeleştiğini gördüler.

Şems-i Tebrizi, Mevlânâ'yı evliyalık makamlarının en yüksek derecelerine çıkarmak için elinden gelen bütün tedbirlere başvuruyor, her türlü riyazet ve mücâhedeyi yaptırıyordu. Günler bu şekilde geçerken halk, Mevlânâ'nın hiç görünmemesinden dolayı Şems'e kızmaya başladılar. Bir gün bu söylenenleri Şems-i Tebrizi işitince, Sultan Veled'e:

"Ey Veled! Hakkımda yine sû-i zan etmeye başladılar. Beni Mevlânâ'dan ayırmak için, söz birliği

etmişler. Bu seferki ayrılığımın acısı çok derin olacak!" dedi.

1247 (H.645) senesi Aralık ayının beşine rastlayan Perşembe gecesiydi. Mevlânâ ile Şems hazretleri yine odalarında sohbet ediyorlar, Allah'ın muhabbetinden ve çeşitli evliyalık makamlarından anlatıyorlardı. Bir ara kapı çalındı ve Şems hazretlerini dışarı çağırdılar. Şems-i Tebrizi, Mevlânâ'ya; "Beni katletmek için çağırıyorlar." dedi ve dışarı çıktı. Dışarıdaki bir grup insan, bir anda üzerine hücum ettiler. Şems-i Tebrizi hazretlerinin "Allah!" diyen sesi duyuldu. Mevlânâ hemen dışarı çıktı, fakat hiç kimse yoktu. Yerde kan lekeleri vardı. Derhal oğlu Sultan Veled'i uyandırıp durumun tetkikini istedi. Yapılan bütün araştırmalarda Şems-i Tebrizi hazretlerinin mübarek cesedini bulamadılar. Bu cinayeti işleyenler yedi kişiydi. İçlerinde, Mevlânâ'nın oğlu Alaeddin'in de olduğu rivayet edilir. Yedisi de kısa bir süre sonra çeşitli belâlara yakalanarak öldüler. Bir gece Sultan Veled, rüyasında Şems-i Tebrizi'nin cesedinin bir kuyuya atıldığını gördü. Uyanınca, yanına en yakın dostlarından birkaçını alarak, gördüğü kuyuya gittiler. Ceset, hiç bozulmamıştı. Mevlânâ'nın medresesine defnettiler.

Şems-i Tebrizi'den Hikmetler

"Sevmek... Bir muma ateş olmak mı, yoksa yanan ateşe dokunmak mı?"

"Allah'ın bile insanlar hakkındaki hükmünü, ömürleri sona erdikten sonra verdiğine inanırken, biz kim oluyoruz da insanları birkaç kez görmek, iki-üç yazı okumak, birkaç dedikodu dinlemekle, yargılama hakkına sahip olabiliyoruz?"

"Kapımıza değil, kalbimize vuran buyursun!"

"Hayata tepeden bakarsan, insanların sadece tepesini görürsün. Hayata daima insanlarla aynı mesafeden bak. O zaman onların hem yüzünü, hem kalbini görürsün."

"Güzel bir gülü, güzel bir geceyi, güzel bir dostu herkes ister. Önemli olan gülü dikeniyle, geceyi gizemiyle, dostu tüm derdiyle sevebilmektir."

"Esas kirlilik, dışta değil içte, kisvede değil, kalpte olur. Yıkamakla çıkmayan tek pislik kalplerde yağ bağlamış haset ve art niyettir."

"Ne diye böbürlenip büyükleniyorsun? Doğumun bir damla su, ölümün bir avuç toprak değil mi?"

"Bir gül kadar güzel ol; ama dikeni kadar zalim olma. Birine öyle bir söz söyle ki, ya yaşat ya da öldür; ama asla yaralı bırakma."

"Ey İnsan! Kaf Dağı kadar yüksekte olsan da, kefene sığacak kadar küçüksün. Unutma, her şeyin bir hesabı var: Üzdüğün kadar üzülürsün."

"Hüzün, taze tutar aşk yarasını...

Yaramdan da hoşum, yârimden de..."

"Sığ suları en hafif rüzgârlar bile coşturabiliyor. Derin denizleri ise ancak derin sevdalar."

"Diyorlar ki 'dost acı söyler.' Acıyı söyleyene dost denilmez ki! Seni sevmeyen acı söyler dostun; sana söyleyeceği acı dahi olsa, senin canını acıtmayacak şekilde tatlı dille söyler."

"İlim üç şeydir: Zikreden dil, şükreden kalp, sabreden beden..."

"İnsanoğlunun edepten nasibi yoksa, insan değildir. İnsan ile hayvanı ayıran edeptir."

"Sen ol da, ister 'yâr' ol, ister 'yara'; lütfun da başım üstüne, kahrın da."

"Gül, her gönlün mürşididir; kimini kokusuyla şad eder; kimini de dikeniyle irşad eder."

"Yolun ucunun nereye varacağını düşünmek beyhude bir çabadan ibarettir. Sen sadece atacağın ilk adımı düşünmekle yükümlüsün. Gerisi zaten kendiliğinden gelir."

"Sabır nedir? Dikene bakıp gülü, geceye bakıp gündüzü tahayyül edebilmektir. Allah âşıkları, sabrı gülbeşeker gibi tatlı tatlı emer, hazmeder. Ve bilirler ki, gökteki ayın hilalden dolunaya varması için zaman gerekir."

"Kalp midir insana 'sev' diyen, yoksa yalnızlık mıdır körükleyen? Sahi nedir sevmek? Bir muma ateş olmak mı, yoksa yanan ateşe dokunmak mı?"

"Allah'a vasıl olmaya mâni dört şey vardır: Şehvet, Çok yemek, mal ve makam, ucb ve gurur. İşte bunlar kulun cenâb-ı Hakk'a ulaşmasına mânidir."

"İlimsiz beden, suyu olmayan şehre benzer."

"Şu dört kimsenin kıymeti, Allahü teâlâ katında yüksektir: 1) Şükreden zengin, 2) Kanaatli ve sabreden fakir, 3) İşlediği günahlara pişman olup, Allahü teâlânın azabından korkan kimse, 4) Takvâ, verâ, zühd sahibi; yani haramlardan sakınıp, şüpheli korkusuyla mubahların çoğunu terk ederek dünyaya zerre kadar meyletmeyen âlimdir." buyurdu. "Bu kıymetli insanların içinde en üstün olanı hangisidir?" diye sorduklarında; "İlim ve hilm sahibi âlimlerdir." buyurdu.

"Dört türlü cömertlik vardır: 1) Mal cömertliği; zahitlere mahsustur. Onlar mal verir, marifet yani Allahü teâlâyı tanımayı alırlar. 2) Beden cömertliği; müctehid olan âlimlere mahsustur. Onlar da Allahü teâlânın yolunda vücutlarını harcarlar ve hidayeti alırlar. 3) Can cömertliği; şehitlere mahsustur. Onlar da canlarını vererek Cennet'i alırlar. 4) Kalp cömertliği; ariflere mahsustur. Onlar da gönül vererek muhabbeti alırlar."

"Dünya, insanı hevâ ve hevesine kaptırır, nefsin arzularına uydurur. Netîcede Cehennem'e götürür."

"Âhireti kazanmak için çalışmak lâzımdır ki, bu, insanı Cennet'e götürüp, Allahü teâlânın cemalini görmekle şereflenmeye sebep olur."

Mevlânâ ve Mesnevi Üzerine

Dünya kurulduğundan bu yana insanlar zaman zaman sıkıntılara, bunalımlara girmiş ve böylesine çıkmazlarda onları teselli ve irşad edecek birçok gönül ehli insan ortaya çıkmıştır. Bu dev şahsiyetlerden birisi de Mevlânâ'dır. O, her şeyden önce bir âşıktır: Bir Hak âşığı… Ve Şems ile karşılaşmasından sonra Hak yolunda birbirlerini irşad etmeye başlarlar. Bu irşaddan edindiği ilim meyvelerini insanlarla paylaşan Mevlânâ, dev eseri Mesnevi'sinde yüreğinde yanan ateşi bir nebze olsun insanlarla paylaşmayı başarır. Mesnevi dev bir eserdir, maddeten de manen de… Kişisel gelişmek isteyen herkesin öncelikle okuması gereken bir ilim hazinesidir.

Yıl 1207, Eylül ayının son günleri... Horasan Ülkesi'nin Belh şehrinde bir güneş doğar. Bilginlerin Sultanı Bahâeddin Veled'in nurtopu gibi bir oğlu dünyaya gelir. Daha dünyaya gözlerini ilk defa açmıştır ama bu evrene ve bu nizama sanki başka bir şekilde bakar.

Belki de bu bakışlar, yıllar sonra yüreğinden fışkırarak satırlara dökeceği Mesnevi'sinin bir gömüsüdür. Herkes bilemez o zamanlar bunu henüz…

Anadolu… Medeniyetler diyarı… Bir o kadar da acıların ve çilenin hüküm sürdüğü coğrafya… 13. Yüzyıl da böylesine acı dolu günleri uhdesinde barındırıyor… Bir talan, bir sürgün, bir vahşet demleri… Anadolu Selçuklusunun boynu bükülmüş, Moğol istilası ve korkusu her bir yanda hüküm sürmekte…

Böyle ümitsizlik ve korku zamanlarında Anadolu'ya ayak basar dev usta… İnsanlara umut aşılar, sevmeyi, aşkı anlatır. Kafa gözünün çok ötesindeki gönül gözünden bahseder. O herkesi olduğu gibi kabul eder ve insanları ne olursa olsun Hak yoluna çağırır. O, ilahi plana göre Anadolu topraklarına manevi bir mürşid olarak gönderilmiştir. İnsanlara madde ve mana dünyasındaki gelişimleri yolunda, karanlıklara düştüklerinde ilim meşalesini tutar.

Üzerindeki bilgelik hırkasından, madde ve mana dünyasındaki mutluluğun şifrelerini verir bize Mevlânâ. Onun ilmini ve söylemlerini kağıtlara, kitaplara, ansiklopedilere sığdıramamakla birlikte, deryada bir damla babında, birkaç bilgelik sırrını sizlerle paylaşmak isteriz:

"Sen, değerinle ve düşüncenle iki âleme bedelsin. Ama ne yapayım ki kendi değerini bilmiyorsun. Kendini ucuza satma, çünkü değerin yüksektir."

"Denizin kenarına kadar ayakların izi vardır. Ama denize girdikten sonra ne iz kalır, ne işaret..."

"İnsan, büyük bir şeydir ve içinde her şey yazılıdır. Fakat karanlıklar ve perdeler bırakmaz ki insan içindeki o ilmi okuyabilsin. Bu perdeler ve karanlıklar, bu dünyadaki türlü türlü meşguliyetler, insanın dünya işlerinde aldığı çeşitli tedbirler ve gönlün sonsuz arzularıdır."

"Bizim Peygamberimizin yolu aşk yoludur. Biz aşktan doğmuşuz, annemiz aşktır."

"Ümit, güvenlik yolunun başıdır. Yolda yürümesen de daima yolun başını gözet. 'Doğru olmayan şeyler yaptım.' deme, doğruluğu tut. O zaman hiçbir eğrilik kalmaz. Doğruluk Musa'nın asası gibidir. Eğrilik ise sihirbazın sihrine benzer. Doğruluk ortaya çıkınca onların hepsini yutar."

"Gönlü ışık yakmayı, aydınlanmayı öğrenen kişiyi, Güneş bile yakamaz. Gündüz gibi ışıyıp durmayı istiyorsan, geceye benzeyen benliğini yakıver."

"Yüz binlerce birbirine benzeyenleri seyret de aralarındaki yetmiş yıllık farka dikkat et. İki şey birbirine benzeyebilir: Acı su da berraktır, tatlı su da…"

"Ömründen nasibin, kendini sevgiliden mesut bulduğun andan ibarettir."

"Şunu iyi bil ki safları yaran, her şeyi yenen aslanla savaşmak kolaydır; gerçek kahraman odur ki önce kendi nefsini yener."

"İyiliği ve ihsanı tamamlamak, başlamaktan daha iyidir."

"Bu dünya bir tuzaktır, tanesi de arzular..."

"Balığa, denizden başkası azaptır "

"Soru da bilgiden doğar, cevap da..."

"Kanaatten hiç kimse ölmedi, hırsla da hiç kimse padişah olmadı."

"Allah ile olduktan sonra, ölüm de ömür de hoştur."

"Bal yiyen, arısından gocunmaz."

"Bir mum diğerini tutuşturmakla ışığından bir şey kaybetmez."

"Ne mutlu o kimseye ki kendi ayıbını görür."

"İnsaf et, aşk güzel bir iştir. Onun bozulması, güzelliğini kaybetmesi, (insanlardaki) tabiatın kötü niyetli oluşundandır. Sen, kendi şehvetine ve arzularına aşk adını takmışsın. Halbuki şehvetten kurtulup aşka ulaşabilmek için yol çok uzundur."

"Harap olmaktan niye gamlanayım? Harabenin altında padişah hazinesi var."

Mevlânâ, gönlünde Allah ve Peygamber sevgisinden fışkıran enerji ile çağımızın hümanistlerine taş çıkartacak kadar insan sevgisi ile doludur. Bu özelliğinden dolayı tüm dünya onu sevmiş ve sahiplenmiştir. Konya'daki Mevlânâ Müzesi'ne giderseniz, sayılarca yabancı turistin, dünyanın en uzak yerlerinden gelip

burada "Rumi, Rumi" diye haykırdıklarını ibretle izlersiniz. O, her şeyden önce bir yürek insanıdır. Bunu şu sözleriyle daha iyi anlamak mümkün :

"Aklın yoksa yandın. Ya kalbin yoksa? O zaman zaten sen yoksun ki."

Mevlâna'nın Şems'e karşı yakınlığı ve aşkı, onda mutlak varlığın kemalini, cemalinde Allah nurlarını görmesindendir. Mevlânâ, Şems'in sembolünde gerçek aşkı (İlahi Aşkı) terennüm etmiştir. Mesnevi'sinde, "Hakiki maşuk olan Allah'tan başka bir temaşası bulunan aşk, aşk olamaz, saçma-sapan bir sevda olur." demektedir.

Mevlânâ, coşkun aşkını Şems'in adında sembolleştirmiştir. Şems-i Tebrizi, Mevlânâ'da öz cevherini bulduğu ilâhî aşkı olgunluğa ulaştırmış, yokluğu ile de Mevlânâ, onu aşkın sembolü yapmıştır. Bu sembol, Allah'ın cemal ve celalini ima eder. Mevlânâ, ezeli maşukun yüzünün aksını ve nurlu ışıklarını her yerde görür. Şems'deki bu nurları gören Mevlânâ, onu bunun için över. İlâhî vecdin verdiği mestliği, şarabın mestliğine benzetmiş, şarabı da aşk şarabı olarak sembolleştirmiştir. Şiirlerindeki bağ, gül ve bülbül, hepsi de birer semboldür. Asıl maksat Allah'tır.

Mesnevi'ye gelince; Mevlânâ'nın altı ciltlik Farsça eseri olan eser, Divan-ı Kebir ile birlikte Mevlânâ külliyatının ekseriyetini teşkil eder. Mevlânâ'nın "Birlik Dükkânı" addettiği Mesnevi, içinde Hint, İran,

Yunan, Roma mitolojisi; Yaradılış Destanı, erenlerin kıssaları, âşık masalları, halk öyküleri barındıran; "dünya cenneti"nde insan hürriyetinin anahtarlarını ardışık öyküler içinde vermeyi gaye edinmiş bir eserdir. Mesnevi, 25.632 beyitten oluşmakta olup "Mağz-ı Kur'an" yani Kur'an-ı Kerim'in özü denmektedir. Çünkü Mevlânâ, adeta Kur'an-ı Kerîm'in bizlere anlatmak istediğini hikayeler; kıssalar ve deyimler aracılığıyla anlatmıştır. Mesnevi'deki hikâyelerin hiçbiri birbirini tamamlamaz, bir hikâye anlatılırken başka bir hikâyeye geçilir; o hikâye başka bir hikayeyi başlatır ve böyle devam eder. İçinde ibretlik hikayeler de vardır.

Mesnevi, nâzım biçiminde her beyitin iki dizesi birbiri ile uyaklıdır. Mevlânâ, altı ciltlik Mesnevi'sinde tasavvufi fikir ve düşüncelerini, birbirine eklenmiş hikâyeler hâlinde anlatmaktadır.

"Ömrümün özeti şu üç sözden ibarettir: Hamdım, piştim, yandım."

Mesnevi adını, eserine bizzat Mevlânâ vermiştir. Aslında Mesnevi, Doğu Edebiyatlarında; her beyti kendi arasında kafiyeli, aynı vezinle yazılmış manzumelere verilen ortak bir isimdir. Ancak Mevlânâ'nın ölümsüz eseri yazıldıktan sonra, mesnevi denilince; ilk olarak onun altı ciltlik bir hazine olan ve "Mesnevi-i Şerif" veya "Mesnevi-i Manevi" gibi isimlerle anılan eseri hatırlanmaktadır.

Aşk'ın 40 Kuralı

Ey dost! Şeker mi iyidir, yoksa şeker yapan mı; Ay'ın güzelliği mi daha üstündür, yoksa Ay'ı yaratanın güzelliği mi? Ey bağ! Sen mi daha hoşsun, sende bulunan gül bahçesi mi, gül mü hoştur? Yahut o gülleri, nergisleri şu kara topraktan meydana getiren mi daha hoştur?

Ey akıl! Sen mi daha iyisin; bilgide, görüşte sen mi daha üstünsün, yoksa her an yüzlerce akıl, yüzlerce görüş lûtfeden aziz varlık mı?

Ey aşk! Gerçi dağınıksın, perişansın, açılıp saçılmışsın fakat, bir şey var, birisi var ki; aşka da ateşten bir kemer kuşatmış da, âşık olanları yakıp yandırmadadır! Ben, O'nun yüzünden kendimden geçmişim; O'nun yüzünden başım dönüyor; şaşırıp kalmışım! Bazen kolumu kanadımı yakıp yandırıyor, bazen de yeni bir baş lûtfetmede, manen yükselmem için yeni bir kanat bağışlamakta...

Mevlana Celaleddin Rumi

1. Kural

Allah'ı nasıl biliyorsanız, size o şekilde kendini hissettirir. Allah, deyince sevgi ve aşk geliyorsa aklına, vicdan, merhamet ve şefkat duygularıyla doluyorsa gönlün, bil ki Allah, kulunun zannı üzeredir. Korku, ateş, azap geliyorsa aklına, bil ki sen zaten korku ve ateşler içerisindesin.

Hiçbir âşık yoktur ki sevgilisinin vuslatını arasın, dilesin de sevgilisi onu aramasın, dilemesin! Bu gönülde sevgi şimşeği çaktı mı, bil ki o gönülde de sevgi vardır. Gönlünde Allah sevgisi arttı mı şüphe yok ki, O seni seviyor.

Aşk vefakâr olduğu için vefakâr olanı satın alır, vefasız adama bakmaz bile! Aşk karşısında kıl kadar korku yoktur. Aşk mezhebinde herkes kurbandır. Aşk, Allah sıfatıdır. Fakat korku şehvete kapılmış kulun sıfatıdır.

Bir yağ tamamıyla güle feda olur, gül kesilirse, ister onu gül diye kokla, ister yağ diye!

Mevlana Celaleddin Rumi

Aynada bir çirkinlik gördüğünde, suçu aynaya yükleme; kusuru kendinden bil! Kendini çok seven, aynaya yakından bakar da, buharı yüzünden aynaya kızar. Buhar, nefsine düşkün kişidendir; aynanın suçu yoktur.

Gerçekte ayna, Hakk'ın sana yansıttığıdır. Sen Allah'ı nasıl bilirsen, O da sana öyle görünür. Nefsine düşkün kişi, onu putlaştırdığından, kendisi hariç her şeyi güvensiz ve anlamsız bulur; sadece ve sadece kendisini üstün görür. Zanneder ki, ayna kendisinden başkasıdır. Halbuki aynaya dönenlere ayna da karşılık verir. Sözün özü, gerçekte ayna, kendi kendine görüntü vermez ve böyle bir kabiliyeti de yoktur. O bir mihenk taşıdır, bir ölçü göstergesidir. Ona neyi yüklersen, yüklediğin şeyin ölçüsünü gösterir, ona ne yansıttınsa onu görürsün.

Allah'ın sevdiği kullar ise her dem Allah ile beraberlerdir. Onların gazabı da şefkati de sevinci de Allah gayreti iledir.

Hazreti Muhammed *(s.a.v.)* kendisine zulmedenlere bile "Onlara doğru yolu göster ki, onlar bunu bilmezler," anlamındaki yalvarışı olmayaydı, Ebucehil nasıl olur da işkembeyi o seçkin peygamberin arkasına bırakırdı; nasıl olur da onun elleri kurumadı, veya şişip çatlamadı? Gerçekte Peygambere karşı edepsizlik eden kimseye çarçabuk bir belâ yetişir. Peygamberin karşısında bütün insanlar ve melekler işlerini bırakır, onun yüceliğini seyre dalarlar, sözlerine hayran olurlar. Sihirbazlar, hokkabazlar, onun mahareti, kahramanlığı ve cesurca savaşları karşısında aciz kalırlar. Onun mucizelerini görenlerin yürekleri yerinden oynar.

Allah sevgisi ile kendinden geçenler, dünyayı da ahireti de unutur. Onun matlûbu sadece ve sadece Allah'tır. "Dünya ahiret erlerine, ahiret de dünya erlerine haramdır. Dünya ile ahiretin her ikisi de Allah erlerine haramdır," sözü de bu anlamdadır. Allah sevgisi ile kendinden geçenlerde sarhoşluk olduğu gibi ayıklık da vardır. Ben, Allah aşkıyla mest olduğumda unutmam, aklım yerindedir. Mevlânâ'ya göre ise aşk mestliğinde ayıklık yerinde durmaz da gider.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Testinin içinde ne varsa dışarı sızar. Kâinattan bize yansıyanlar, bizden dışarı çıkanlardır. İçte ne varsa, dışa o yansır. Bu, söze dile, hâle, tavıra, bakışa, duruşa, gidişe, düşünüşe de aynı şekilde akseder. Senin içindeki öz ne ise, neyle beslenmişse, sen de o beslenen şeyle evrene bakar ve karşında da aynı şeyi görürsün. Aşkla doldur içini ki, İlahi Aşk'tan katreler damlasın yüreğine!

Derler ki, kul Allah'ı sevmeden önce O kulunu sever, onu sevdiği için kulunun gönlüne kendi sevgisini düşürür. Yunus der ki:

Âşıkların her hali maşuk katında biter

Sözün var ona söyle benim elimde ne var?

İnsan, Allah'ın sevgisini isterken bir yolu izlemek durumundadır; Hakk'ı sevmek ancak Hakk'ı seven

birinden öğrenilebilir. Her ne kadar insan bazı hakikatleri kendisi keşfetse de, devamlı ilerleyiş ve verimli bir gidiş için daha önce bu yollardan geçmiş birilerinin haline, ilmine, irfanına talip olmak gerekir.

İnsan, Yüce Allah'ı nasıl bilmek isterse, Allah da ona o şekilde kendini bildirir. Bir Hadis-i Kutsi'de "Ben kulumun zannı üzereyim." buyurulmaktadır. Dolayısıyla, sen Allah'ı seveceksin, ama korkacaksın da. Sevmen, İlahi Aşk'ın sırlarına ermene, korkman ise, kendini ateşten korumana vesile olacaktır. Korkman, senin kötü işler yapmanda sana kendi kendine bir kontrol mekanizması sağlayacak. Herkesin başına polis dikilemeyeceğine göre; insani, vicdani, dini, dünyevi ve ahlaki sınırlar aşıldığında, insan sadece ve sadece gerçekte kendine zarar verir.

Başkasına zarar verdiği sanılsa da, aslında o kendi ateşini bu dünyada hazırlar. Bu nedenle Allah korkusu, gerçekte, salt bir korku değil, kendi kendini ateşten, kendi cehennemini daha bu dünyada hazırlamaktan koruyan bir kalkandır. Yani Allah korkusu da gerçekte, Allah'ın sana olan sevgisinin bir emaresidir. Ama için Allah sevgisi ve aşkıyla dolduysa, zaten gözün ne Cenneti ne de Cehennem'i görür, sen İlahi Aşk'ın şarabıyla öylesine sarhoş olursun ki, zaten kötü bir şey yapmazsın ve sevgin korkunu yendiği için, Allah aşkıyla cezbe deryasına süzülür gidersin.

Bir kulun hesabı görülüyor. Sonunda Cehennem'e gitmesine karar veriliyor. Bu kul, Cehennem'e giderken kendi kendine, "Ben böyle bilmezdim." diyerek gidiyor.

Allah, bildiği halde meleklere, "Ne diyor kulum?" diye soruyor. Melekler, "'Ben böyle bilmezdim.' diyor ya Rabbi," diyorlar. Kul, sözlerinin devamında, "Allah, beni Cennet'e götürür zannediyordum, şimdi Cehennem'e gidiyorum, günahım ağır geldi." diyor. Allah kuluna, "Öyle mi zannederdin." diye sorduğunda o da, "Evet ya Rabbi!" diye cevap veriyor. Rabbimiz, "Öyleyse kulumu Cennet'e götürün. Ben kulumun zannı üzereyim." buyuruyor.

Abdulkadir Geylani Hazretleri diyor ki:

"Ey kendini isteyeni reddeden gâfil! Sen, yalnız seni talep edeni ara. O'na talip ol. Yalnız seni seveni sev. Yalnız seni özleyenle meşgul ol. Aziz ve Celil olan Allah'ın şu kelamını hiç işitmedin mi: "Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler." (Maide, 54)

Akıl, ecelden titrer durur, hâlbuki aşk neşe içindedir. Taş, toprak parçası gibi yağmurdan korkar mı hiç?

Ey yüzünü görmediğim sevgili; bana bir kadeh sun. Sen benim yüzümsün, hakikatimsin, seni göremezsem şaşılmaz. Yakınlığın son derecesi, şüpheye düşme perdesiyle bürünmedir. Şaşılacak şey şu: Hem benden ayrı değilsin, hem de ben nerdeyim, sen nerdesin bilmiyorum?

Bu dünya pazarında sermaye altındır, orada da aşk ve iki ıslak göz. Aşk ıstırabına hiçbir yar, hiçbir ortak yoktur. Âşığa âlemde bir tek mahrem bile bulunmaz. Âşıktan daha deli kimse yoktur. Akıl onun sevdasına karşı, kördür sağırdır.

Mevlana Celaleddin Rumi

2. Kural

Allah yolu, aşk yoludur. Bu yola düşmek ve aşk uğruna dağ, tepe, hendek ve dikenli yollara revan olmak ancak kalp ve iman gücüyle olur. Allah yolundaki rehberin, birtakım matematiksel hesaplarla değil, yüreğindeki iman gücüyle olur. Bu yoldaki kişi nefsini bilmekle, Rabbini de haddini de bilmiş olur.

Dünyada mutlak kötü yoktur. Kötü, iyiye kıyasla kötüdür. Kim kendini Allah'a verirse, Allah da kendini ona verir.

Kin; sapıklığın ve kâfirliğin temelidir. Akıllılar; parçada bütünü görenlerdir. Kötülük yaptın mı kork, çünkü o bir tohumdur, Allah yeşertir karşına çıkartır. Cennet aletle yapılmadı. Orayı inşa eden, amel ve niyetlerdir. Gönül evine bak. Gamla tozlandı mı tövbe süpürgesi ile süpür. Kendine gel. Sakın arşın nurundan ümit kesme.

Mevlana Celaleddin Rumi

Şüphesiz bu âlemin yaratılışı oyun olsun diye değildir; tüm bunlarda bir amaç vardır, bu amaçların birçoğu perde ardında gizlidir, bir kısmı ise insana bildirilmiştir.

Kendisine saraylar, köleler ve sonsuz hizmet ve nimetler bahşedilmiş kişi ne mutludur. Ancak gün gelir, bu kişi buradan başka bir yere göçer. Bu saray boş kalmaz, Allah yolcuları buralarda konaklar. Ancak burayı herkes bulamaz, özellikle de akıl mantık yoluyla arayanlar. Allah dilerse, arayan kişiye doğrudan yolu gösterir. Ancak eğer dilemezse, o kişi ne yaparsa yapsın, kime başvurursa vursun, hangi akıl yöntemini kullanırsa kullansın, hangi kılavuzu tutarsa tutsun, isterse tüm kâinat ayağına gelsin; Maşuk kendini göstermezse o kişi aciz kalır, yine yolu bulamaz. Bu durum sanki, elinde bir hazine krokisi olan kişinin öyküsünü anlatır. Krokide, hangi yoldan gideceği, hangi kapıdan çıkacağı, hangi kubbeye sırtını döneceği, kıblenin hangi yönde olduğu ve oku nereye atması gerektiği detaylı bir şekilde gösterilmektedir. Attığı ok

nereye düşerse, işte define oradadır. Ancak hazinenin tam yeri kendisine ilham edilmezse, hırsından yayı fazla gerer ya da hazineyi bulacağına dair inancı çok zayıf kalır ise, ok, hazinenin olduğu yere düşmeyecektir.

Nasihatçi, nasihat eder, maşukun izini, tozunu anlatır; onun nasıl bulunacağından, ona nasıl ulaşılacağından bahseder. Bu yola baş koyanların özelliklerini anlatır. Bu işi gönül ocağında kaynatıp da olgunluğa erememiş birçok insan böyle yapar; şairler, sahte şeyhler… Ama iş başa düştüğünde, hakikat karşısında acze düşerler de dilleri, o hakikati söyleyemez. Balığı bilmeyen bir adam , balığı anlatmaya kalktığında, balığı gerçekten bilenler ona itiraz ederler. Eğer o sahte bilgin ısrar ederse ona müsaade ederler anlatsın diye. Balığı bilmeyen sahte bilgin, balığın bacaklarından, onun deveye benzediğinden bahsetmeye devam ederken, onun , bırakın balığı bilmeyi, daha öküz ile deveyi bile birbirinden ayırt edemediği anlaşılır.

İbrahim Ethem bir gece konağının çatısından gürültüler işitti. Sanki damda birtakım insanlar yürüyor ve koşuyordu. Nöbetçilerin görev yapmadığını düşünerek sinirlendiyse de, oluşan bu gürültüden şaşkınlık halinde donakaldı. Derken damdan birisi kafasını aşağıya uzatarak pencereden İbrahim Ethem'e seslendi: " Tacı tahtı olan kişi! Sen de kimsin?"

İbrahim Ethem şaşırdı: "Ben Padişahım, sarayım burası… Asıl sizler kimsiniz?"

Adam, develerini kaybettiklerini, onları damda aradıklarını söyleyince İbrahim Ethem adama: "Deli misiniz siz, damda deve aranır mı hiç?" diye bağırdı.

Adam güldü ve şöyle cevap verdi: "Peki, Allah, Padişah tacında ve tahtında mı aranır? Saltanat, mevki, güç ve iktidar evinde Allah aranır mı hiç?"

Bu aldığı cevaptan sonra İbrahim Ethem aşka geldi, kendinden geçti, yollara düştü, ortadan kayboldu.

Bir gün birisi yanıma geldi ve benden bir sır istedi. Ben de ona sır vermeyeceğimi söyledim. Zira ben öyle bir kişiye sır veririm ki, kendimi onun varlığında göreyim. Zaten o zaman sırrımı da yine kendime söylemiş olurum. Ama o kişide kendi benliğimi göremedim, başkalarını gördüm.

O Allah ki, şu âlemi ve aklın hayalin almadığı şeyleri yarattı. Bir yıldızı bile tam olarak anlayamıyor insan; Allah'ı nasıl olur da tam bilsin? Bilginler, alimler, düşünürler kafa yorarlar ve yıldızlar hakkında bir şeyler söylerler. Gerçek hallerini nereden bilecekler? Onlar, öyle bir âlemden gelmişlerdir ki, gerçekte bütün canlı cansız mahlukat oradan gelmiştir. Ama o âlem nasıl bir yerdir?

Hak âşıkları kendilerinden vazgeçerler, mal, mülk de nedir? İbrahim Ethem gibi aşk yolunda Mecnun olurlar. Bir kadına ya da erkeğe âşık olan kimse, işini gücünü bırakır, yollara revan olur da, kendisine

asılacağı söylense ne yapar? O zaten aşkı uğruna ölümü çoktan göze almıştır.

İbrahim Ethem de aşk yoluna revan olduktan sonra malını mülkünü feda etti. Nefsi rahat etmesin diye, kendisini rahatsız eden sert elbiseler giyerdi. Gündüzleri oruç tutardı, gizlice ve ilahi sohbetlerde kendinden geçerdi.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Allah âşıklarının yaptıklarına bazen akıl sır ermez ki, bu da doğaldır; çünkü aşk, akıl değil, kalp işidir. Kalbinin sesini dinlemeyen nasıl âşık olur?

Bir sanatçı düşünün, hatta bir ressamı… O resmini tuvale işlerken, hangi akıl-mantık kurallarını uygular? Belki uygular…. Ama o tuvalde kendini gösteren sanat harikası, o ressamın kendinden geçtiği ve artık kafa gözüyle değil de kalp gözüyle şu evrene baktığı durumda meydana çıkmaya başlar. Bir sanatçıyı, bir ustayı, kendi eserini yaparken bir izleyin. O, kendinden geçmiştir; ne senin sesini duyar, ne de senin görüntün onun umurundadır. Hatta senin varlığın bile onun için, o anda bir hiçten ibarettir. Bir kartalın, bir aslanın avına odaklanmasındaki güçten daha fazla bir güçle o, sadece ve sadece eserine odaklanmıştır. Gerçekte o sanatçı ile meydana getirdiği eser, artık iki ayrı varlık değil, tek bir varlık haline gelmiştir; çokluktan tekliğe… İşte bu da aşktır…

İlahi aşkı nefis değil, ruh hisseder. Çünkü nefis, anasır-ı erbadan (toprak, su, hava, ateş) yaratılmışken, ruh Allah'tan gelen ilahi bir soluktur. İlahi aşk, Allah'tan gelen ruhun tekrar Allah'a ulaşmak istemesi üzerine duyulan büyük bir çekiliştir. Ruh, dünyevi aşkta da yanar, kavrulur. Böyle birisi daima sevgilisini düşünür. Başka her şey gözünden düşer. Dünyanın hiçbir kıymeti kalmadığı gibi kişi kendisini de bir hiç olarak görür. Onun için sadece var olan sevgilidir.

İnsanda, şeytani özellikler çoktur. Bununla birlikte insana, Şeytan'da bulunmayan bir özelliğini nüvesi ekilmiştir.O da aşktır. İşte Şeytan'da eksik olan nimet aşktır; bunun içindir ki o, insanı çekemez; çünkü o aşksızdır.

Âşıkta can korkusu yoktur, malın mülkün de değeri yoktur. Şu halde başlangıcı ve sonu olmayan her türlü eksiklerden arı, tertemiz ulu Allah'ın âşıkı olun, onu sevin ki, O ölümsüzdür.

Mevlâna der ki, "Aşk geldi. Damarımda, derimde kan kesildi; beni kendimden aldı, sevgiliyle doldurdu. Bedenimin bütün cüzlerini sevgili kapladı. Benden kalan yalnız bir ad, ondan ötesi hep O…"

Gerçekte, uğruna bir ömür bağışlanan, yanıp yakınılan tek eşsiz sevgili Allah'tır. Aşkta Allah'a karşı aşırı sevginin kemale erişi, âşığın âşkta yok oluşudur. Gerçek ilhama mazhar olmuş, gerçek yokluğu zevk edinmişlerin en büyük arzusu ilâhî vuslattır.

Mevlânâ, bu yolun coşkun âşığıdır, aşktan doğmuş, aşkla yoğrulmuştur.

"Bizim peygamberimizin yolu aşk yoludur. Biz aşk çocuklarıyız; aşk bizim anamızdır." der ve hakiki diriliğin aşkta yok olmakla mümkün olabileceğini söyler. "Aşksız olma ki, ölü olmayasın. Aşkta öl ki, diri kalasın…" diye devam eder…

Bayezid-i Bistami, Allah aşkı ile öyle bir hâlde idi ki, O'ndan başka hiçbir şeyi hatırlamazdı. Yirmi yıl yanında bulunan ve hiç ayrılmayan talebesine her çağırdığında; "İsmin nedir?" diye sorardı. Bir defasında, öğrencisi dedi ki; "Efendim. Yirmi yıldır hiç ayrılmadan, hizmetinizde bulunmakla şerefleniyorum. Ama her defasında ismimi sormanızın hikmetini anlayamadım." Bayezid-i Bistami; "Evlâdım, kusura bakma. Her defasında ismini soruyorum. Allah'ın muhabbeti kalbime gelince, beni öyle bir hâl kaplıyor ki, O'ndan başka her şeyi unutuyorum. Senin ismini de hatırımda tutmaya çalışıyorum, fakat böyle hâl olunca unutuyorum." diyerek talebesinin gönlünü aldı.

Aklın varsa, başka bir akılla dost ol. Lakap ve unvandan kaç, manaya yürü. Kargaya benzer nefsine uyma, o seni çöplüğe götürür.

Gönlün bitkisi fikirdir. Fikir, kalpteki sırrı açık eder. İyiyi bilmedikçe kötüyü bilemezsin. Zıt, zıttı ile anlaşabilir. Bedenin secdegâhı olan mescit gönüldür. Kötü dost, insanın mescidinde biten keçi boynuzudur.

Akıl ve zekâ taslamak Şeytan'dan, aşk Adem'dendir. Aklı ve zekâyı sat da hayranlığı satın al. Akıl ve zekâ şüphedir. Hayranlık, bakış ve görüştür. Aklı Muhammed'e kurban et de "Allah bana yeter" de. Aklı dost aşkında kurban et!

Mevlana Celaleddin Rumi

3. Kural

Kur'an'da geçen bahislerin görünen ve görünmeyen anlamları vardır. Görünen mana haktır, bununla birlikte o surettir. Görünmeyen ise batınidir, o kapıyı aralayana nice sırlar açılır. Perdeler bir bir açıldığında, perde arkasındakileri kelimeler tarif edemez hale gelir.

Can yücelere kanat açmak istedikçe, beden tırnakları ile yere sarılır, onu salmak istemez. Halkın çoğu fihristte kaldı. Kitabı okuyamadı. Sen kitabı okumaya bak. Gümüş bedenli güzellerin vücuduna aldanma. Bir de onları nine olunca gör.

Seven kişi sevgilinin aleyhine sözlere sağır olur. Her şey bir şeyi çeker. Küfür kâfiri, doğruluk doğru yola gitmek isteyeni çeker. Şirinliklere mihenk taşı ölümdür. Elinde ışık varsa izi bulursun. Hırs ve tamah insanı kör eder. Balığı oltaya götüren, pisboğazlığıdır.

Mevlana Celaleddin Rumi

Bir gün yanıma birisi gelip şu soruyu sordu:

" 'Allah'ı erken sabahlarda, gece gündüz tesbih et!' ayetinin sırrı nedir?"

Dedim ki: " Okuma, yazmayı yeni öğrenen bir talebe, yazılan sözcüklerin sadece görünenini anlar. Sen de bu ayeti ancak gördüğün şekliyle anlıyorsun. Böyle olan bir kişi de istenen dereceye kavuşamaz. Bu fark nedir, fark etmen gerek."

Şeyh Muhammed şöyle dedi: " Sözün ve söylemenin kapladığı alan oldukça geniş bir yer kaplar. Her kişi, bu geniş alan içerisinde dilediği gibi konuşur,söz söyler."

Ben şöyle cevapladım: "Gerçekte, ne kadar alan kaplarsa kaplasın, sözün alanı dardır. Çünkü ne kadar söz söylenirse söylensin, manada derine inmedikçe, onun bir değeri yoktur. Bu bakımdan, gerçekte söz değil, sözün mana anlamı pek geniştir. Böylelikle, sözü, sözler ötesine geçerek söyle ki aydınlığa kavuşasın ve onu temaşa edesin. Kendine bir

bak; gerçekte mana alemine ne derece uzaksın; belki de yakınsın ama uzaksın."

Kur'an'ın yediye kadar sayılan, zahiri, bâtını, hattâ bâtının bâtını manası vardır. Ama bu yedi mana herkese lâzım değildir. Bunlardan her biri, insanların eğitim seviyelerine, anlayış, görüş ve kültürüne göre değişik şekilde yorumlanır. Kur'an'ın türlü türlü manasını bilmek, ona kavuşmak, Allah'ın o kişiye bir lütfudur.

Allah'ı arayan kişi, maşukuna nasıl naz yapsın ki? Manaya ermenin üzerinde de bir derece vardır ki, bunu herkes bilemez ve burası Allah'ın en has erlerinin makamıdır. Onlar, ortalıkta görünen öylesine okuyucular değildirler. Onlar hiçbir gruba, derneğe ait değildirler. Onlar sadece Allah'ın seçkin kullarıdırlar.

Zahiri anlama kavuşanlar alimlerdir; batına kavuşanlar veli, bâtının bâtını ve en derin manalar deryasında yüzenler ise peygamberlerdir. Bundan sonraki manaları ancak Allah bilir.

Hadislerde de değişik sırlar oldukça fazladır. Necm Sûresinin 11. ayetinde, "Onun Miraç'ta gördüğü gerçek tecellileri, kalbi yalanlamadı." buyuruluyor. "Kulaklar duymadı, gözler görmedi," nüktesindeki mana da şüpheli kalmıştır.

Hazreti Muhammed *(s.a.v.)* kapalı söz söylememekle beraber, Kur'an'ın en derin manasına ermişti. Ancak o, söylem ve eylemleriyle halkın anlayacağı

şekilde konuşuyordu. Sırları ise kendisinde saklıydı. Bayezid'i Bistami ise bu sırların ateşinden yanmış ve bir takım kapalı sözlerle bu sırların ateşini dışarıya vurmuştu.

Sûret, ancak mana ile değer kazanır. Yoksa boş söz ve görüntüden öteye gidemez. Mevlânâ'nın sözlerinde de bu manaya dikkat etmek lazımdır; sadece sözün görünenine takılmamak gerekir. Çünkü onun sözlerinde şakalar, espriler de vardır ama bunları sadece görünen haliyle anlamak eksikliktir. O latifelerin derinde yatan anlama erişmek lazımdır. Gönül ehli insanların sözleri hoştur; gerçekte onlar İlahi Aşkın cezbesiyle konuşurlar, bir şeyler öğretmek için değil; ama onların sözlerinden çok şey öğrenebilirsin.

Hizmetçileri, korumaları, askerleri, saltanat, mevki ve makamı olan kimselerde velilik yoktur. Gerçek şu ki, aslında gönlünde ve nefsinde velilik olan velidir. Veli, sözü, söylenmesi gereken yerde söyler, kahır ya da lütuf söylemleri yerindedir, söylenmek istenenle, söylenen kişi ve kişilere isabettir. Gerektiği yerde sert, gerektiği yerde yumuşak olandır. Gereksiz yere bu maharetini kullananların ise başı belâya girer.

Sözde filozoflardan birisi, insanın kendisini olgunlaştırmak için dünyaya geldiğinden ve öldükten sonra da bir şeye hasreti kalmayacağından bahsediyordu. Burada yine, sözün suretine değil, manasına inmek gerek.

İnsan bedeni can ile kavuşunca, görüntüye meyleder. Saygı, mal, mülk, dostlar ve kadınlar kendisine cazip gelir. Bunlarla mutlu olacağını sanır. Bu halden zevk içerisinde kalırken, ona ölümden bahsetmek, ayrı bir ölümdür. Arzuları, hedefleri hep bu dünya için olduğundan, buradan ayrılmak ona çok zor gelir. Halbuki dilekleri ahiret için olsaydı, yatırımı da oraya olur, orada mutlu mesut olmak için elinden geleni yapardı. Dolayısıyla ölüm, artık onun için ölüm değil, yeni ve mutlu bir hayat olurdu. Peygamber efendimiz *(s.a.v.)*: "Müminler ölmezler, belki bir âlemden öteki aleme göçerler." diyor. Dolayısıyla göçmek ve ölmek arasında oldukça büyük farklar vardır.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Şu âlemde her şeyin bir görüneni, bir de görünmeyeni vardır. Madalyonun öteki yüzü denen bir gerçek vardır.Bazen bir olaya tanık olursun, ama ardındaki hikmeti anlayamazsın. Bir atmaca, bir kargayı kovalar ve onu denize atarak boğar. Belki buna üzülürsün. Ama zamanı geriye çekme imkânın olsaydı ve atmacanın kargayı kovalamadan evvel geçen olayları görseydin, belki farklı düşünürdün. Çünkü o karga, atmacanın yavrularına saldırmış ve onlara parça parça ederek yemişti.

Zahir ile bâtını, sûret ile manaya benzetebilirsin. Senin sûrette deli olarak gördüğün biri, mana aleminde bir veli olabilir. Eski olarak gördüğün bir eşya, manada bir antikadır ve senin "yeni" diye bildiklerinden kat be kat değerlidir.

Leyla'yı merak eden padişah, onu ele geçirdiğinde, pek de beğenmez. Çünkü o, Leyla'ya sûret yönünden

bakmıştır; ama manada o, Mecnun'un gözünde en güzelidir.

İlim de iki ana esasta ele alınabilir. Bunlardan birisi zahiri ilimler, yani görünen şeylerle ilgili ilimler, diğeri ise bâtını ilimlerdir. Zahiri ilimler, hepimizin bildiği ilimlerdir. Görüp öğrendiğimiz, okuyup dinlediğimiz tüm ilimler zahiri ilimlerdir. Görünen şeyleri incelemek, araştırmak, gözlemlemek, deneyimlemek gibi faaliyetler bugün bilim dediğimiz kavram altında gerçekleşiyor. O halde bilimi de, ilmin zahiri yönü şeklinde ele alabilmek mümkün.

Batını ilimler, sadece dini ilimleri ele alır dersek eksik bir tanımlama yapmış oluruz. Şimdi dini ilimlerin de bir zahiri, bir de batını kısmı vardır. Yani namazın, orucun, haccın, zekâtın görünen tarafı vardır ama bir de görünmeyen tarafı. Dini ilimlerin kuralları, işleyişleri, zahiri ilim çerçevesinde ele alınır. Ama bunların bir de mana boyutları vardır. Bu boyutlara da batını ilimlerle ulaşılabilir.

Kişinin manevi dünyasına hitap eden ilimlerdir batını ilimler… Tedrisatı zordur, her an yanlışlara düşme tehlikesi vardır ama doğru öğrenildiğinde insanı bambaşka hallere sokar. Bâtını ilimleri birçok meşhur âlim olmazsa olmazdan saymış, birçoğu da 'olmasa da olur' demiştir. Bir kısmı ise gereksiz görerek zahir ilimlerin yeterliliğine işaret etmiştir. Tabi biz burada, bu tartışmaya girmeyeceğiz ve ilmi, her iki

yönüyle de kabul edeceğiz. Ama şunu da söylemeliyiz ki zahir ve bâtın ilimleri birbirinden ayrılmaz iki ana esastır. Biri olmazsa diğeri yarım kalır. Sadece zahirde kendini geliştirmeye ve ilim tahsil etmeye çalışan insanlarda da kibir, ilmi kötüye kullanma gibi rahatsızlıklar doğduğu görülmektedir. Toplumun dejenere olmasında en büyük etken bâtıni ilimlerden bihaber olmaktır. Tüm hasetler, kibir, riyakârlık, bencillikler, sabırsızlık, aç gözlülük, yalan, dolan, iftira ve dedikodu, hak hukuk gözetmeme, gibi istenmeyen huyların, insanın bâtıni dünyasının mamur olmamasından kaynaklanmaktadır.

Mesnevi'de şöyle der Mevlânâ:

Bil ki, Kur'an'ın bir zahiri var. Zahirin de gizli ve pek kudretli bir de iç yüzü var. O batının bir batını, onun da bir üçüncü batını var ki, onu akıllar anlayamaz, hayran kalır. Kur'an'ın dördüncü batınıysa eşsiz örneksiz, Allah'tan başka kimse görmemiş kimse bilmemiştir. Oğul, sen Kur'an'ın dış yüzüne bakma, Şeytan da Adem'i topraktan ibaret gördü, hakikatine eremedi. Kur'an'ın zahiri insana benzer sureti görünür. Meydandadır da canı gizli insanın amcası dayısı bile insana o kadar yakın olduğu halde yüzyıl beraber yaşasa halini bir kıl ucu kadar olsun göremez, anlayamaz.

Veliler, halkın gözünden gizlenmek için dağlara giderler derler ya, hakikatte halka nazaran bunlar yüz tane dağın tepesine çıkmışlar, ayaklarını yedinci

kat göğün üstüne atmışlardır. Onlar, halka nazaran yüzlerce denizden yüzlerce dağdan ötedeyken neden dağlara giderler de gizlenirler?

Velinin dağa kaçmaya ihtiyacı yoktur ki, gök tayı bile onun ardından koşar. Ayağından yüzlerce nal sökülür düşer de yine de izine yetişemez. Gökyüzü bile döndü, dolaştı da o canın tozuna erişemedi. Bu yüzden de yaslandı gök elbiselere büründü. Hani zahiren peri gözden gizlidir ya, insan perilerden daha gizlidir. Akılıya göre insan gizli olan periye nazaran yüz kat daha gizli. Akıllıya nazaran insan bu kadar gizli olunca, gayb alemindeki seçilmiş insan nasıl olur?

4. Kural

Allah, bir mekâna, bir odaya, bir şehre sığacak bir varlık değildir. Zira, zamanı ve mekânı yaratan O'dur. Dolayısıyla O, mekândan münezzehtir. Ama bununla birlikte O, nerede, ne varsa, gizli, saklı her şeyi duyar, görür ve bilir. Bu bakımdan O, her yerdedir. Çünkü O'nun ilmi her şeyi kuşatmıştır. O'nun sanatının tecellisi her zerreye yansır. Kişi Allah'ı aramak isterse uzaklara gitmesin. Bir çakıl taşında bile O'nun sanatının tecellisi vardır. Görmek isteyenlere bu kapılar açılır. Allah aşkıyla yanan yüreklere O misafir olur.

Sen temizlendin mi perde açılır. Pak kişilerin ruhu sana dönmeye başlar. Beden çevresinden kurtulunca, kulağında burnunda göz olur. Akıl cilası, hevâ ve heves kapanınca parlar.

İyi su satmayan kör kuş, acı suyu Kevser zanneder. Sen fanisin. Varlığını Allah'a adarsan baki olursun. Her cins kendi cinsini çeker. İsa ve İdris melek cinsindendir. Onun için gökte yaşarlar. Kâfirler, şeytan ve ateş cinsindendir. Onun için Cehennem'e giderler. İsa, Allah sarhoşudur. Eşek, arpa sarhoşudur. Peygamberler ruh ve melek cinsindendir. Onun için melekleri çeker, vahiy alırlar.

Mevlana Celaleddin Rumi

Anlamlar diyarından bir "elif" harfi dünyaya geldi. Elif'in manasına erenler her şeyi anladı; diğerleri de hiçbir şey… Aşk yolunun yolcuları, aşkın cezbesinden birer söğüt dalı gibi titrerler; bu da onların "elif"i anlamalarına vesiledir. Aşk yolunun yolcuları için birçok şey söylenmekle beraber hiçbiri gerçeği tam olarak açıklayamadı. Zira gerçeğin önünde birçok perde vardır ve asıl perde ise varlıktır. Varlıktan geçtiğinde perdeler kalkmaya başlar.

Kur'an'da, "Rahman Arşın üstündedir, Arşa hâkimdir." buyuruluyor. O Arş denilen makam, gerçekte Hazreti Muhammed'in kalbidir. Gerçek şu ki, Peygamber temsilinde, senin de gönlün bir arştır. Dolayısıyla kâinat sensin, senin gönlündür, eğer suretten kurtulup manaya erersen. Yüce Allah öyle diyor ya: "Göklerim ve yerim beni kapsayamadı, ama imanlı bir kulumun gönlüne sığdım." (Kutsi Hadis) Ahmed'den Ahad'e kadar açık bir mimden fazla bir şey yoktur. Bu mim ise mânanın perdesidir.

Kelâm yani söz, Allah sıfatlarındandır. Çünkü Allah, Kelâm sıfatı ile görünür, kendi zatını gizler ki, söz halka erişsin de perde arkasında kalmasın. Yoksa perdede olan Zat sözünü halka nasıl duyurabilir? Bu onun elindedir, dilerse bu perdeyi önüne çeker, dilerse arkasına atar, onları perdeye sokmaz, derler. Perdelediği şeylerin de örtüsünü kaldırmaz. Bu sözü şu maksatla söylüyorum: Konuştuğum zamanlarda çok kere pek tatsız hallere düşüyorum. Allah'ın zatından ayrılmaz sıfatları vardır.

İlginçtir ki Yüce Allah, sıfatları ile kulda belirir. "Nerde olsanız, o sizinle beraberdir," mealindeki ayetin sır ve hikmeti buradadır. Bu çeşitli sıfatların tecellileri, insanlarda çeşitli maharet ve yeteneklere vesile olur. Öyle ya, kimi kuyumcu, kimi mücevherci, kimi kimyacı, kimi mantıkçı, kimi fıkıhçı olmuştur. Bir kısım insanlar vardır ki, bu ilimleri de aşarak öteki âlemi temâşâ ederler. Bazıları ise dünyevi zevklerle, güzelliklerle, dünyevi aşklarla ve maskaralıklarla uğraşır. Bazıları ise melekleri, hurileri, arşı ve kürsüyü ilgi alanına alır ve bunların hikmetlerine dalar. Her insana farklı pencereden bu âleme bakma yetisi verilmiştir ve her biri, diğerinin penceresinden haberdar olmadan seyreder durur âlemi…

Ruhun sır ve güzelliğine ermek zor bir makamdır. Bu makama erebilenler ancak Allah'ı görürler. Allah'ı görmek bu dünyada değil, belki öteki alemde nasip olur. Gerçekte Allah'ı bu gözler görmekten acizdir;

O'nun yarattığı Güneş'e bile tam bakamazken. Bununla birlikte her cevherin bir nuru vardır, her ne kadar cevher önünde perde olsa da, bu nurun bir kısmı dışarı vurur. Bunu da ancak kâmil kişiler idrak eder. Ama dışarıya yansımayan nurdan ise kimsenin haberi yoktur; buna da şaşmamak gerek. Ancak dışarıya vurduğu halde bu nurdan haberdar olmayanlara, onu göremeyenlere de şaşılır.

Küçük ve dar odalı ve ışığı olmayan karanlık bir evde insan rahat hareket edemez. Ama oradan bir saraya taşınırsa rahatlar, sarayın geniş odalarında, bahçelerinde huzur bulur. İşte kişi göçmüştür ama bu göçüş bir ölüm değildir. Bu sözüm ayna gibi ışıldar ve apaçıktır. İçin aydınlanmışsa eğer, sen de bu göçüşe (ölüme) âşık olursun. Allah mübarek etsin ve dualarında bizi de unutma!

Eğer için bu nurla aydınlanmamışsa ve bu aşka erememişsen, çalış o halde; hazırlığını yap! Kur'an sana müjde veriyor; bu aydınlanmayı arıyorsan bulacaksın diye… Allah aşkından yanan ve ölüm ile ona kavuşmaya hasret erler olduğu gibi, böyle kadınlar da vardır. Bu durum, apaçık bir ayna gibidir. Her yapılan işte ölümü andığında, iyi bir şey yapıyorsun demektir. Tereddüte düştüğün durumlarda sen bu aynaya bak ve ona göre karar ver! Ola ki ölüme saf ve temiz bir halde hazır olasın.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Kalp yalnız Allah'a yönelik olduğu zaman, O'nun haricindeki her şey ikinci plandır, talidir… Sadece O'nu andığı ve O'na güvendiği zaman, kalp bu cihetle ilahi bir nazargâh olur. Kalp tüm duyularımızın santrali gibidir. Göz, kulak ve diğer uzuvlarımız, kâinattan sürekli olarak kalbe veri taşır. Ayrıca hissiyat suretinde kaynayan nice manaların zuhur ettiği bir mahaldir kalp… İşte bu anlamda kalp, yoğun bilgi ve hissiyat nedeniyle, kâinata sığmayan bazı ilahi tecellilerin merkezidir.

Allah, bir mekâna, bir odaya ya da maddeden hâsıl hiçbir şeye, bir yaratılmış gibi sığacak, girecek, oturacak yapıda değildir. Zaman, mekân denen şeyleri de zaten yaratan O'dur. Bu anlamda Allah her yerdedir, şu sonsuz gibi görünen evrende ve onun ötesinde, ama aynı zamanda bize şahdamarımızdan daha yakın… Aslında 'her yerdedir' derken bile O'na bir mekân tahsis ediyor gibi oluyoruz ama teşbihte hata olmaz;

aklımız, idrakiz, dilimiz, sözümüz sınırlı… Sonsuz bir yüceliği, sınırlı aklımız ve dilimizle tarif etmeye kalkıyoruz… Bizde Kim'in misafir olduğu söyleminde ise mana olarak, O'nu sevdiğimiz, andığımız ve O'na karşı olan görevlerimizi yerine getirmeye çalıştığımız müddetçe o ilahi sevgi bizim kalbimize yansır. Belki de kalbe sığmasını bu şekilde anlamlandırabiliriz.

Sen âşık olduğunda, artık sevdiğin her yerdedir, elinde, kolunda, gözünde, kalbinde… Hatta ve hatta sevgilinin yaşadığı sokaktaki bir köpeğe bile, sırf onun mahallesinde yaşadığı için, sevgi duyarsın. Sevgilinin evinin yolu, onun ayağını bastığı yerler, senin için kutsaldır artık. Nereye baksan, sana onu hatırlatır. O sadece fiziksel olarak değil, bir çiçekte, bir bulutta, denizlerde, nehirlerdedir. Nereye baksan onu görürsün. Çünkü o, senin kalbinde tecelli eder. Gönle tecelli eden sevgiliyi, vücudun tüm zerreleri her yerde görür. Âşık, kendi olmaktan geçer, sevgili olur…

Hiçbir testici su konmasın diye testi yapmaz. Âlemi boşa mı yaratıldı sanırsın? Gönlünün aydınlığı ve cilası nispetinde sırları görürsün.

Talihsize zahmet gelir, pırtısını toplar, isyan ve küfür mahallesine gider. Talihliye zahmet gelir o da Allah'ın semtine koşar. Harfsiz ve sessiz konuşmak için ruhun bela çekmesi, anlayışlı olması gerektir. Soru da bilgiden doğar cevap da. Diken de topraktan biter, gül de... Uykumuz ölümün kardeşidir. Bu kardeşe bak da ötekini tanı.

Temiz kişiye "yoksul" demek hatadır. Çünkü, kalbi zengindir, o da Allah vergisidir. Kanaattan meydana gelen darlık, takvadandır.

Mevlana Celaleddin Rumi

5. Kural

Aşk, akıl ve mantıkla ölçülemez. Çünkü aşk yürek işidir. Akıl ve mantık ölçer, biçer, değerlendirir, hesaplar, sonuca varır. Kalp ise sınır tanımaz; hesaplar alt üst olur onun deryasında. Aşk deryasına dalan kişi hesapla değil, yürekle hedefine yönelir. Zira aşk yolu, ancak aşk dolu bir yürekle kat edilir. Aşk yolunun yolcusu, kendini aşk deryasının akıntısına bırakır, ileride şelaleler olsa bile… Şelalelerden düşüş bile aşk ile olunca kişiyi matlubuna götürür. İbrahim'e ateş, gül bahçesi olmadı mı?

Şehirlerde ad ve san sahibi olmazsan Allah kullarının halini daha iyi bilirsin. Geçmiş ve gelecek insana göredir. Yoksa hakikat âlemi birdir. Akılla hüneri sat da, hayran olmayı satın al.

Süt emen bebek sütten kesilince yer gıdası almaya başlar. Sen de yerin gıdalarından kesil de arştan gelen kalp gıdalarını almaya başla. Gönül ehli değilsen uyanık ol da bir gönül iste. Mücadeleye başla.

İnsan önce bir kadını sever. Ama vuslata erince kadın gözünde basitleşir. Vuslat; kadını yaratan Allah'a varmaktır. Allah hükmüne âşık olan nurlanır, yaratıklara âşık olan ise inkârcı olur.

Mevlana Celaleddin Rumi

Çocukluk dönemlerinde bir gün bana tuhaf şeyler olmuştu. Kimse bu durumu anlayamadı, babam bile… Bana diyordu ki, "Sen divane değilsin, bilmem ki bu gidişin sebebi ne? Sende bu yola gitmek için gerekli olan ne terbiye var, ne riyazat var, ne de başka bir şey." Babama şunu söyledim: "Baba sözümü dinle! Seninle benim durumuma bir misal vereyim: Bir tavuğun altına kaz yumurtası koymuşlar ve vakti geldiğinde kaz dünyaya gelmiş. Büyüdükçe suya girmek ve yüzmek istermiş ama anne tavuk, onun yüzemeyeceğini iddia ederek, onu sudan korumaya çalışırmış. Onun yerinin kümes olduğunu telkin edermiş. İşte biz de böyleyiz babacığım! Ben denizimi çoktan gördüm ve oralara gidip yüzeceğim. Sen de böyleysen yol arkadaşım ol. Yoksa da tavuk kümesine geri dön! Bu sözlerim sana hediyemdir!"

Bu âlem boşu boşuna değil, bir maksat üzere yaratılmıştır. Tıpkı bir saray gibi döşenmiş, hizmetkarlar ademoğluna sunulmuştur. Ama insan gün gelir, bu dünyadan, bu saraydan göçer. Bununla birlikte bu

saray boş kalmaz ve başkaları konaklamaya başlar ve böylece devran döner durur.

Allah yolunun yolcuları, O'nu akıl ile aramazlar. Böyle yapanlar zaten O'nu bulamadıkları gibi, o yola bile giremezler. Tüm âlem ayakları altlarına serilse de, en iyi rehberi, alimi ve kılavuzu tutsalar da, akıl yoluyla uğraştıklarından, Sevgili kendini onlara göstermez.

O yolun sonundaki saray öyle bir saraydır ki, hiç kimseden bir şey ummaz, beklemez ve muhtaç da değildir. Ama sen oraya öyle bir dua ile git ki, o dergâh, dua ve niyazı sever. Niyazda bulun ki belki de paçayı kurtarabilirsin. Bu yola baş koyduğunda kadimden sana bir şeyler ulaşırsa ve sana bir haller olmaya başlarsa, bil ki bu aşktır. Aşk seni bir köşenden yakalaşmıştır işte…

Mâide Suresi 54. ayetin tamamı şöyledir: "Ey iman edenler! Sizden dininden dönenlerin yerine Allah öyle bir toplum getirecektir ki, onlar Allah'ı sevecekler, Allah da onları sevecek. Onlar müminlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı güçlüdürler, Allah yolunda savaşırlar. Kovucuların dedikodusundan çekinmezler. Bu, Allah'ın bir vergisidir ki dilediğine verir." işareti, işte bu aşkın hikmetini anlatır. "O, gözleri kavrar," (En'am sûresi, 103); ayetin tamamı şöyledir: "Onu (Allah'ı) gözler kavrayamaz, belki o gözleri kavrar; o latiftir, her şeyi bilici ve görücüdür." (En'am, 103).

Aşk Yolunun Yolcusuna

Akıl ve mantık yoluyla, birtakım matematiksel hesaplarla aşk yolculuğu yapmaya kalkışmak aldanmaktır. Zira aşk, akıl değil, yürek işidir. Aynı zamanda, âşık olmak için âşık olunmaz zaten; bir anda gelip seni buluverir aşk. Yüreğindeki ateş yeterince güçlüyse, artık sen de ateşe doğru uçan bir pervanesin. Vuslata erdiğinde, kanatların ve hatta sen yanacaksın; ama maşuk ile tek bir vücut haline geleceksin, ikilikten kurtulup TEK'e dönüşeceksin.

Bunun mantık hesabı olmaz, salıverirsin kendini aşk ummanına… Allah'ı aramaya o zaman koyulursun. Öyle bir Allah ki, içinde aklın, hayalin kaybolduğu şu gönülleri yarattı. Bir yıldızı bile anlamak mümkün olmuyor. Bu konuda, filozoflar, gök bilginleri, tabiat bilginleri ne demiş olurlarsa olsunlar, iş onların dediği gibi değildir. O yıldız, şimdi öyle bir âlemden

var olmuştur ki, bütün bu varlıklar da o âlemden gelmiştir. O, nasıl bir âlemdir?

Aşk haricindeki tüm yolara girdiğinde, önceden planlar, düşünür, hesaplar, rota tayin edersin. Ama tek bir yol vardır ki, o hesaba kitaba sığmaz. O da aşk yoludur. Aşk yoluna kalple girilir. Kalbinin götürdüğü güzergâhtan ilerlersin. Maşuk'un davet sesi nereden gelirse, oraya atarsın kendini…. Artık bir Mecnun'sundur. Mecnun çöllere düştüğünde ne hesabı yaptı ki? Salıverdi kendini aşk ummanına…

6. Kural

Kişinin başına ne gelirse dilinden gelir. İyi de kötü de dilden kaynaklanır. Kişi sözünü söylemedikçe, söz onun esiridir. Söz ağızdan çıktıktan sonra kişi sözün esiri olur. Ama aşk öyle mi? En güzel, en derin şiirler, destanlar ve masallar bile aşkı tam olarak kelimelere dökemez. Çünkü aşk karşısında dil hükmünü yitirir; söz ne ki?

Ey edepli kişi! Derdin tazelensin istemiyorsan, bu doktorun önünde soru sormayı bırak da başını yere koy (Allah'a secde et). Yazı yazanın elindeki kalem gibi göz ve gönül Allah'ın iki parmağı arasındadır.

Kel olanlar saç hakkında konuşamazlar. Sırlara ermemişsen o âlemin edebiyatını yapma, gülünç olursun. Davud (a.s.)'ın sesini dağlar duydu da zikre katıldı, ama kâfir yürekler duymadı.

Dünya; kuşa tane saçan avcıya benzer. Tanelere koşarsan karnın azıcık doyar, sonu tuzaktır. Tembellik etme, taneyi bırak da ovaya Hakk'ın rahmet vadisine uçmaya bak.

Mevlana Celaleddin Rumi

Sözün hakikisi içerimdedir. Benden bir şeyler dinlemek isteyenler, gönül dünyamdan içeriye girmeye çalışırlar. Şu var ki, orada bir bekçi vardır.

Bu âleme seyir ve temaşa için gelmiştim. Her harfsiz, işaretsiz sözü, her sessiz kelâmı dinliyor; bu taraftan da sözler işitiyordum. Diyordum ki, "Ey harfsiz söz! Sen söz isen söyle, bunlar nedir?" "Bana kalırsa bu oyuncaktır," dedi. "O halde, beni oyuncak için mi gönderdin?" dedim. "Hayır, sen istiyorsun ki, her şey kendi arzuna göre olsun. Suda, toprakta bir yerin olsun da, ben bilmeyeyim ve görmeyeyim," dedi. Şimdi sözler duyuyor, manasına eriyor ve her yöne ibretle bakarak sözün derecesini idrak ediyorum. Sözün kapsama alanı dar olsa da, onun anlam dünyası öylesine geniştir ki… Sözü, sözler ötesinden temâşa et ki, aydınlığa kavuşasın.

Yüreği aşk ateşiyle yanmayan bir sanatçı, onu dinleyenleri etkileyemez, hatta kendinden soğutur. Halbuki saz ve sözden amaç, kişilerin duygularını coşturup, kabartmaktır. Bu duygu coşkusunda, insanları

birleştirmektir. Aynı duygu etrafında toplanamayanlar dağılır, gider. İstenen, kişilerin aynı değerler ve duygular etrafında kaynaşıp yekvücut olmalarıdır. Allah, bir hadis-i kudsi'de buyuruyor ki: "Benim velilerim, dostlarım; kubbelerim atındadır. Onları benden başkası bilmez." Buradaki "Benden başkası bilmez," ifadesinin iki anlamı vardır. Biri dosdoğru anlam, öteki de, bu, "başka" sözüyle "yabancılar" denen anlamdır.

Varsayalım ki benim bir sesim, sözüm, şiirim ya da eserim yok ve ben bunlar olmadığından dolayı bundan saadet duyamıyorum. Öyle bir şaircik henüz dünyaya gelmedi. O, halde ben kim oluyorum? Allah beni yalnız yaratmış, tek başıma dışarı fırlatmış, yalnızca bir dağ başına bırakmışlar. Anam babam öldüğü için kurtlar, kuşlar beni besleyip büyütmüşlerdir. Nihayet söz alanı geniş ama o, geniş alanda mana daralıyor. Bu darlaşan mana alanının ötesinde başka mana olmayınca yazı ve söz alanının genişliği de kalamaz.

Yazıların kaleme yansımayan tarafları sesiz ve cılız kalırlar, bu söz âleminde harfler anlamını yitirir ve silinir. Bu durumda susmak en değerlidir, bir eksiklik değildir.

İsâ Peygamber, doğar doğmaz konuştu. Hazreti Muhammed *(s.a.v.)* de kırk yıl sonra söze başladı. Bu onun eksik oluşundan değil, belki olgunluğundandır, çünkü o, Allah'ın sevgilisiydi.

Bir kula; "sen kimsin?" diye sorulduğunda, "Ben Allah'ın bir kuluyum," diye cevap verir. Ama bir Padişaha bu sorulmaz. Gerçekte sorulması gerek olsa da bunu kabul etmez. O sadece kendi mektubunu okur, başka mektuplara bakmaz. Gerçekte okuduğu mektuptaki eğrilik ve noksanlıklardan haberdar değildir. Bu kusurların hepsi, aslında kendindendir.

Aşkın kişideki derece ve seviyesi yükseldikçe sevgili de o derece aşığa güzel görünmeye başlar. Buradan çıkaracağız anlam, herkes her bir sözden bir şeyler anlar ama söz anlama ve manaya girme yeteneği arttıkça sözden alacağı anlam daha da lezzetli hale gelir.

Aşk insanlarının muhabbetleri öylesine tılsımlıdır ki, bu derin sohbetler esnasında âşık, kendini ayıplayan nefsinin gelişip gelişmediğini merak eder, durur. Gerçek âşık, bu vehimlere kapılmaz; zira bu bir dilektir. Hakiki âşık, dilekten de geçmiştir; o aşk yolunun akıntısına kaptırmıştır kendisini…

Hakiki bir âşığın eskimiş, yıpranmış ve kirlenmiş ayakkabılarını, zamane sözde âşık ve şeyhlerin başına değişmem bile. Işık oyuncuları gibi perde arkasından siluetlerle gösteri yapanlar bile o sahtecilerden daha değerlidir. Çünkü onların yaptığı şey aşikârdır ve yaptıklarını olduğu gibi sunarlar, inkâr etmezler, bir sahtelikleri yoktur. Rızıklarını temin için bu işi yaptıklarını söylerler; bu bakımdan onların oyunculuğu, sahte şeylerin oyuncuğundan üstündür.

Bana gelen o kişiye öyle bir söz söyledim ki, bu şekilde başkalarına konuşsam muhakkak kırılırdı. O kişi heva ve hevesine kapılmış ve sözlerinin değerli olduğuna inanmış ve herkes tarafından beğenilmesini ve saygı görmesini istemişti. Halbuki o heva ve hevesi kendisini alçaltır. O, kendisini dervişlerden üstün tutar da, kendisinden daha akıllı bir kişi olmadığını söyler. Allah yolunda kendisinden üstün biri olmadığını iddia eder. Sen heva ve heves için yaratılmadın. Bu öğüdü canında sakla. Olmaya ki, bunu kırık dökük sözlerle halka söyleyesin, de onları incitesin!

Aşk Yolunun Yolcusuna

Söz vardır, kişiyi vezir eder, söz vardır rezil eder. Söz, ağızdan içeride kaldıkça, kişinin emrindedir. Ama ağızdan çıktıktan sonra artık kişi, o sözün emrinde olur. Söz, kişinin sırrıdır. İnsan konuşmadıkça, onun sırrını anlayamazsın. Ama dost başka, maşuk ile sohbet başka... Çünkü dost ile ve sevgili ile yapılan sohbetler, sözün ötesindedir. Sevgili ile sohbet, dillerin ötesindeki sohbettir.

İnsan, gerçek dostuyla ya da aşığıyla dilin, sözün, mananın ötesindeki boyutlarda anlaşır. Bu iletişimi, çoğu kimse anlayamaz; belki de saçma bulur… Ama onlar hallerinden memnundur; mesuttur… Gerçek dostlarla, gerçek âşıklar, sözün ötesindeki iletişimle birbirinin içleriyle anlaşabilirler ancak… Söz, onlar için basit kalır… Bu durumda söz, bir bakıma surettir. Dostlar ve âşıklar ise mana aleminden fışkıran hâlelerle anlaşırlar.

Nimete şükür; nimetten daha tatlıdır. Şükür, nimetin canıdır. Nimet deriye benzer. Seni sevgiliye ulaştıracak olan candır. Nimet insana gaflet verir, şükür ise uyandırır. Şükür nimeti, gözünü doyurur, seni bey yapar. Allah sofrasından yersen, oburluğun ve nimet hırsın kalmaz.

Karanlığın ardında nice güneşler var. Ümitsizlikten sonra nice ümitler var! Sabırla nefsin belini kır. O alçaktır, iyilik etmeye hiç gelmez. Alçaklar cefa ve derde düşünce arınır, temizlenirler. Vefa gördüler mi hemen cefa etmeye başlarlar.

Mevlana Celaleddin Rumi

7. Kural

İnsanlardan ve hayattan tamamen kendini soyutlaman gerekmez. Bu yöntemle gerçeğe ulaşamazsın. Zira sen, kendini görebileceğin bir aynaya ihtiyaç duyarsın. O ayna ise aşk yolundaki dostundur. Yansıman, sana doğru yol için kılavuzluk edecektir.

Aşkın gıdası, ekmeksiz ekmeğe âşık olmaktır. Aşkında doğru olan kişi, varlığa bağlanamaz. Âşıkların varlıkla işi olmaz. Onlar, sermayesiz kâr elde edenlerdir. Yüzünü yıkamayan, huri yüzü göremez.

Canların gıdası, aşktır. Ruhun gıdası da açlık. İlim sevgilisi olmak ile âlim olmak farklıdır. Nice âlimler sadece bilgi hamalı oldular. Sen ilim sevgilisi olmaya bak. Kendini unutursan, seni anarlar. Kul olursan, azat ederler. Halkın işi kaza ve kaderledir. Midenin hararet ve kuvveti olmasa diş keskin olmaz. Kim yanmayı başarmışsa nuru o bulur.

Mevlana Celaleddin Rumi

Issız bir dağın tepesinde bir zahit yaşıyordu. Uzun bir zaman bu şekilde yalnız kala kala, artık halktan uzaklaşmış ve bir dağ adamı gibi yaşamaya başlamıştı. Bu şekilde insanlardan uzak kaldı. İnsanoğlu topraktır ve dağla taşla ne işi olsun ki? Akıllı kişi insanlar içerisinde yaşamaya devam eder ama Allah ile halvettedir her daim.

Söz dinlemek istersen, sana önce kor halinde yanan tandır ocağında nasıl oturulur, onu öğreteyim. İlk gün ocaktan biraz uzak durursun, yanmayacak kadar. Her gün biraz daha yanaşa yanaşa alışırsın ateşe…

Peygamber dedi ki: "Bu edep için bir öğretmen, bir mürşid gerektir." "Bana edebi, Rabbim öğretti!" diye de bu sözüne bir açıklama getirdi. Bu söylediği sözler, gerçekte dervişliği övmektedir.

Benim her söylediğimi herkes anlayamaz ama bana içinden çıkılması zor olan durumu soran tek kişi için bir şeyler söyleyeceğim. Çünkü onun sorduğu soru, öyle bir sorudur ki, umarım, soru ile karşılığında verilen cevaptan şeyh ile mürşit açığa çıkar.

Soru şu şekilde idi:

"Mevlânâ'ya, bu âlemde neler gördünüz ve izlediniz?" diye sordum. O da dedi ki:

"Bir insan ki herkesle bir konu üzerinde konuşur, o ya temaşa yönünden geri kalmıştır, yahut sadece temaşa davasında kuru davacıdır. Ama eğer yapacağı o temaşa, herkesle konuşmasına engel olursa iş başkadır. Diyelim ki karnım toktur, ama bana su lâzımdır. Ben nasıl ekmek yiyebilirim? Yersem durumum daha kötü olur."

Bir sultan şöyle demiş: "Eğer benim yanıma birisi gelirse, ben konuşmadan onun söze başlamasını istemiyorum. Ancak ve ancak ben ona bir şeyler sorarsam cevap versin.Verdiği cevap da kısa ve öz olsun, en uygun cevap olsun."

Bir gün, bir ziyaretçi Sultan'ın huzuruna çıkmış. Sultan ona: "Karın var mı?" diye sorunca, o da "Bir karım ve üç çocuğum var." diye cevaplamış soruyu. Sultan ona değer vermemiş. Hatta gitmesini istemiş. Bunun üzerine ziyaretçi, Sultan'a bir not yazmış. Kâğıtta şu ifadeler yer alıyormuş:

"Allah, Musa Peygamberden, 'Elindeki nedir?' diye sordu, o da, 'Bu sopamdır, üzerine dayanırım, bununla koyunlarımı sürerim,' diye sözü uzatmadı mı?"

Bunun üzerine Sultan, kağıdın altına şu notu eklemiş:

"Hz. Musa'nın sözü uzatmasında derin hikmetler vardır. Ama senin akıllıca davranman için, sadece sorduğum soruya cevap vermen yeterdi."

Birisine bir keresinde nerede oturduğunu sormuştum. O da "külhanlarda" oturduğunu söyledi. Halbuki, bir kişi aynı anda birden fazla yerde oturmaz. Onun oturduğu yer "külhanlar" değil, "külhan" olmalıydı. Böylece onun sözünün yalan olduğu ortaya çıktı.

Bazı büyük ve ermiş kişiler vardır ki, onlar için de zaman zaman perdeler vardır ama yeri gelir, o perdeler kalkar. Perdeler geri geldiğinde sıkıntıya girmezler. Bu durumda bazı sırlardan bahsederler. Perde kalktığında ise artık susarlar. Söylemeye kalksalar zaten, perde arkasında beliren, söz ile anlatılamaz. Bayezid ise bunlardan değildir. O, perde arkasındakini görünce konuşmaya başladı ama bunu anlayamadılar, anlayamazlar da zaten. Hatta yanlış anlarlar da sözü söyleyene zarar verirler.

Ancak Peygamberler, perde kalktıktan sonra susanlardandır. Meğer sözden mest oldular, uzaktan bu hallerini saklayamadılar, yazamadılar.

Birisi Resulullah'a şöyle dedi:

"Ey Allah Peygamberi! Ben o karanlık ve soğuk iki yüzlü Arap kişiye senin Peygamberliğine yaraşan sıfatları nasıl söyleyebilirim?"

Hz. Muhammed *(s.a.v.)* şöyle cevapladı:

"Araplar sana niye perde olsun ki?"

Adam dedi ki:

"Ey Allah Resulü! O kişi inkarcıdır ve düşmandır."

Hazreti Peygamber bu sefer şu cevabı verdi:

"Senin bu kötülemenin ona ne faydası var? Ancak hak sözü ile onun başını kaldırabilir, ona bir sevgi aşılayabilirsin. Ola ki gerçek sözün ona bir faydası olsun."

Yapabilirsen, düşmana bile hoşgörü ve sevgi göster. Çünkü insanın kapısına sevgi ve muhabbetle gidersen, o kişinin hoşuna gider bu ve yumuşayıverir. Evet, düşmana bile muhabbet göster; eğer yapabilirsen. Çünkü düşman, senden kötülük umarken, sevgi ve hoşgörü gördüğünde buna sevinecek ve bundan hoşlanacaktır.

Biz söze takılmayız, surette kalmayız. İçinden her daim Allah ile halvette ol ama toplulukta da rahmet vardır. Sen yalnızlığın suretine takılma, manasına er. Eğer seninle kimse konuşmazsa, bunlara üzülme. Yalnız kaldığımda yanıma gel!

Aşk Yolunun Yolcusuna

İnsan, sosyal bir varlıktır. Yaradılış kodlarında, başka insanlarla birlikte yaşama özelliği bulunmaktadır. Pek tabi, insan yalnız da yaşayabilir, ancak konuşacağı, dertleşeceği, güleceği, ağlayacağı, paylaşacağı bir insana; kendi yansımasını görebileceği bir ayna olacak bir dosta her zaman ihtiyacı vardır.

Bazı şeyler kitaplardan öğrenilmez. Bunların öğrenilmesi için bir üstat gerekir. İlahi aşkta da durum böyledir. Bir mürşid-i kâmil, bu ilahi aşkta ilk adımdır. Mürit, ilahi aşkı önce mürşidine karşı yaşar. Çünkü mürşit, ilahi tecelliye mazhardır.

Kendi kendine yol bulmaya çalışan aldanır, engebelerde, taşlı, dikenli yollarda acı çeker. Bulduğunun sandığı yolun sonu, onun varmak isteği son olmayabilir. Sen kendine ayna olacak bir dost edin ki, o yolda sana kılavuz olsun.

Lokman iyi bir köle idi. Efendisi onda bereket sezdi de her yemeği önce ona verir sonra onun artığını yerdi. Bir gün karpuz aldı efendisi ve lokmana yollamadı, onu huzuruna çağırdı. "Lokman; al karpuz ye!" dedi bir dilim verdi. Lokman iştahla yedi. Bir daha kesti onu da yedi. Derken son dilime gelindi. Efendi, "Bunu da ben yiyeyim," dedi. Isırması ile tükürmesi bir oldu. Efendi, "Lokman; bu karpuz zehir, nasıl yedin, niye demedin bize?" dedi. Lokman ise, "Efendim, bana bugüne değin öyle çok şey ihsan ettiniz ki, bu karpuz acı diyemezdim. Bu edebe ters olur, size nankörlük olurdu." dedi.

Hakk'tan gelen belaları acı karpuz bil. Sana ne nimetler verdi. Acı karpuz verdi diye hemen kızacak mısın, yoksa Lokman olma niyetin var mı?

Mevlana Celaleddin Rumi

8. Kural

İsteklerin olmuyorsa pes etme! Hele ümitsizliğe hiç kapılma! Zira bir kapı kapanıyorsa, diğerinin açılmaya başlamasına alametidir bu. Sen bunun henüz farkında olmayabilirsin, ama o kapı açılmaya başlamıştır bile. Bulunduğun halden çok daha kötü haller olduğunu unutma ve şükret! Bil ki şükür nimeti artırır da, sen de nimete nasıl eriştiğini anlamazsın bile…

Musa, dağda bir çobana uğradı. Çoban aklınca Allah'ı zikrediyordu. Şöyle diyordu: "Ey Allah'ım! Gel bana sakalını tarayayım, gel bitini ayıklayayım, gel sana süt içireyim, gel de kulübemde dinlen…"

Musa hiddetlendi: "Behey sersem; Allah'la nasıl konuşursun? Dua ederken kâfir oldun gitti, behey akılsız!" Çoban bir feryat etti ki, ağlayarak tası tarağı bıraktı çöllere düştü. Allah Musa'ya vahyetti: "Kulumla arama girmeye utanmaz mısın? O ne güzel beni kendi aklı ve gönlünce anardı. Ey Musa; sen Allah'a yaklaştırmaya mı geldin uzaklaştırmaya mı?"

Can, sevgiden nurdur. Allah, can ehlinin diline bakmaz kalbine bakar. Kâbe'nin içine girene "Kıbleye dön" demek ne kadar abestir.

Mevlana Celaleddin Rumi

Üzülme, tasalanma, dert etme! Umudunu hiçbir zaman kaybetme! Karanlığın en derin demi, aydınlanmanın başladığı demdir unutma! Uzun gecelerden sonra aydınlık günler başlar.

"Uzun gecelerde Allah'ı tesbih et!" buyuruldu. Bu sözden şöyle bir anlam da çıkıyor: Mürit ile mürşit birbirinden ayrı düştüğünde, ki bu ayrılığın cismen olması gerekmiyor; mana âleminde uzak kalıp, aralarına perde girdiğinde, işte gece o zamandır. Perde girdiğinde araya, üzülüp de ümidini kaybedeceğine, perdenin açılması için çalış! Sen yolunda ilerledikçe, başına istemediğin şeyler de gelebilir. Sen Allah'ı tesbih etmeye devam et; kapılar açılacaktır.

Emir Kabus der ki: "Yücelikler, ancak çekilen zahmetler ölçüsünde elde edilir."

Perde kalktığında, aşk yolunun yolcusu zevk ve nur içerisinde yüzer. Allah'ın Kur'an'da buyurduğu gibi, "Ona ruhumdan üfledim," sırrının hakikatine erer, onunla aydınlanır.

Cennetlik kimselerin birçoğu saf ve safdil olanlardandır, Cehennemliklerin çoğu ise filozof ve bilginlerden… Çünkü onlar, kendi akıllarını kendilerine perde edinmişler ve ziyanda olmuşlardır. O bilginler, akıllarının sesiyle yolun uzak ya da ulaşılmaz olduğunu söylerler. Doğrudur; aşk yolu uzak, zor ve meşakkatlidir. Bununla birlikte, sen Cennet kokusunu almaya başladığında, o dikenli yol sana güllük gülistanlık gibi gelir de revan olursun maşukuna… Cennet kötülüklerle, Cehennem de gül ve reyhan kokusuyla çevrelenmiştir derler. Cehennemin gülistanına aldanıp, oraya kendini atanlar, bu sınırı geçtiklerinde kendilerini ateşte bulurlar.

Alaeddinoğlu; "Hoşluk nedir?" diye sorunca şöyle dedim: "Şimdi bir açıklama yapacağım," der demez, kendisi "İnşallah cennetlik olurum," diye bağırdı. Dedim ki: "Benim karşımda inşallah demek yoktur. Çoktan beri bana her şey malûm olmuştur. Hattâ malûm olmaktan da ileri giderek, bana hal olmuştur."

Ama o, aşk yoluna çıkmış acemi bir yolcudur henüz; suret ve sebeplerden derman ummaktadır. Bazen olur ki, yüreği daralır, gam ve kedere bürünür, bazen olur ki, neşvü nema halinde olur. Ama henüz o hamdır ve aşk ateşiyle yanmamaktadır. Çünkü onun ateşinin emaresi bana ulaşmadı bile.

Kur'an'ın zahiri manası ancak iman ışığının gücü nispetince anlaşılabilir. Mana, heva ve heves ateşiyle

anlaşılmaz. Gerçek iman ışığında seyrü sefer edenler, nasıl olur da para karşılığı mevki, makam, kadılık gibi dünyalıkları elde etmek ister?

Gerçekte o kişiler, bir kucak dolusu altına karşılık zehirli yılan almışlardır koyunlarına. Dünya mevkisinden, makamından, kadılığından kaçan, Allah için kaçar onlardan; Allah'a ulaşmak için onları atar, temizler üzerinden.

Sendeki huy güzel de olsa, insanoğlunun mayasında hainlik ve hırsızlık vardır. Ama güzel amellerle bu mayayı çürütebilirsin. Hani, Davut Peygamber zamanında, bir ara adalet düzeni sarsılmış ve insanlar zulüm altında inlemişlerdi. Ama külli adalet olmasaydı, dünyada aydınlıktan ne ser kalırdı, ne de iz. Unutulmamalıdır ki, ayette de buyurulduğu üzere, insanlar kendi nefislerine kanıp, bozgunculuk ve zulüm yapmadıkça, Allah nimetini onların ellerinden almaz.

Eğer sen, iç dünyanı temizler, kötülük mayasını kurutmaya niyetlenip de salih ameller gerçekleştirirsen, iyi bil ki, senin bu gayretlerin, senin iç dünyanı da temizledikçe temizlemeye başlar. Sen Allah'a güven ve kalbini hoş tut! Çünkü O, senin işini kolaylaştırmaktadır. "O, her gün başka bir işle uğraşmaktadır." ayetinin sırrına güven. O, ya arayanın, ya aranılanın işiyle meşguldür. Bu ikisinden başka her kim ne söylerse ahmaklık etmiş olur.

Ne yazık ki bu ahmak kişilerin, kendi ahmaklıklarından haberi yoktur.Zira bu ahmaklıkları onların gözlerine perde olmuştur. Allah nuruyla bakanlar müstesna… Onlar hüner ve ince görüşün ne olduğunu iyi bilir.

Ey hakiki dostum! Şunu unutma ki, Allah her an, görünürde ve görünmezde senin işini gerçekleştirmek ve onarmak ile meşguldür. O seni hiç ihmal etmez. Ayette buyuruluyor ki: "Siz, ancak Allah dilerse isteyebilirsiniz," yani o irade etmedikçe bir şey isteyemezsiniz… Yemin ederim ki, Allah dostları bu sözün manasının inceliklerini bilmekle beraber, bu sözün suretinden bile kendilerinden geçerler. Ya manaya dalsalar, ne olur?

Aşk Yolunun Yolcusuna

Bir kapı kapanıyorsa, bu, bir diğer kapının açılmaya başladığındandır. Her gecenin bir sabahı olduğu gibi, karanlığın en yoğun olduğu dönem, aydınlığın yüz bulmaya başladığı andır. Uzun çıkışların, er geç inişleri olur. Gözyaşları pınarları her daim akmaz, aktığında da bazen kederden ama bazen de sevinçten akar. Her yağmur er geç sonlanır, ardından güneş açar; her fırtına durulur da etrafın tozu, dumanı pisliği gider, tabiat, en güzel koku ve renklerini sana sunmaya başlar. Her kış mevsimi, gerçekte, gelecek olan baharın müjdecisidir.

Gönül hüznü her daim kalmaz, gün gelir coşkular da doldurur içini. Her şey geçicidir bu dünyada, tıpkı yaşam gibi. Elindekilere şükret, elde edemediklerine kederlenme. Su akar, yolunu bulur; kısmetin, gayretin nisbetinde olur. Takdir-i ezel, gayrete âşıktır.

Adamın biri ağaç altında uyurken ağzına yılan girdi. Bunu uzaktan gören yiğit bir atlı koştu; hemen uyuyan adamı uyandırıp kırbaçlamaya başladı ve ona yerden çürük elmaları yemesini emretti. Adam korkudan yedi. Sonra yiğit, adamı kırbaçlayarak koşturdu. Zavallı adam çöllerde saatlerce koştu. Kan ter içinde kalmıştı. Nihayet yere diz çöktü ve başladı kusmaya. Yılan çıkıverdi. Adam yiğide minnetle baktı ve "A yiğidim; bunu neden baştan demedin? Sana düşman kesilmiştim şimdi minnettarım, canım kurtuldu." dedi.

Yiğit, "Baştan desem, ödün patlar yaşayamazdın. Kurtulman için kırbaç, çürük elma ve koşman gerekiyordu." dedi.

İyi anla! Yılan giren adam sensin. Yiğit, Hak Nebi... Kırbaçlar, dünyevi eza ve belâlar. Çürük elma fakirliktir. İçinden çıkan yılan ise nefsin. Onu defetmeden kurtulamazsın.

Mevlana Celaleddin Rumi

9. Kural

Sabretmek ile tahammül aynı şeyler değildir. Sabırda, umut vardır, çalışmak vardır, azim vardır. Tahammülde ise bir şey yapmadan beklemek vardır. Sen bir şey yapmadan öylece bekleme! Her daim hareket halinde ol. Ama hedefine ulaşamadığın için acele etme, öfkelenme; bugün değilse yarın, yarın değilse öbür gün… Matlubun, seni bekliyor çünkü. Aşık ne kadar hasretse, maşuk da, aşığın aşkı derecesinde onu beklemektedir unutma. Ve bil ki, doğum öncesi sancı vardır; doğum sonrası rahatlık…

Topraktan yaratılmış olan bedenimiz, aşk yüzünden göklere yükseldi. Dağ bile çevikleşti, oynamaya başladı. Ey âşık! Aşk Tûr Dağı'na can olunca, Tûr mest oldu, kendinden geçti, Mûsâ da düşüp bayıldı. Fakat kendi dilinden anlayanlardan, kendi dilini konuşanlardan uzak düşen kimse, yüzlerce dil, yüzlerce nağme bilse, yine dilsiz olur, susar.

Şunu iyi bil ki, kâinatta var olan her şey, sevgilinin tecellisinden ibarettir, onun yarattıklarıdır. Onun kudretini, yaratma gücünü göstermektedir. Aslında, âşık bir perdedir. Var olan, diri olan ancak sevgilidir. Âşık ise bir ölüdür. Var gibi görünen bir yoktur. Bu hakikati sezemeyen, ilâhî aşka meyli, isteği olmayan kimse, kanatsız bir kuş gibidir. Vay onun haline, yazıklar olsun ona…

Mevlana Celaleddin Rumi

Nişabur şehrinde, bir çocuğu güzel yetiştirmek amacıyla eğitime aldılar. Okula geldiği gün ona şöyle bir soru sordu öğretmenleri: "Şu çocuk hakkında ne düşünüyorsun? Bize göre iyi bir çocuktur ama ya sana göre nasıldır?"

Çocuk cevap vermeden önce öğretmenleri şöyle düşünüyordu: Eğer çocuk, diğer çocuk hakkında iyi şeyler söylerse, bunun, soru sorulan çocuğun iyiliğinden; kötü şeyler söylerse, onun kötülüğünden kaynaklandığını ona söyleyeceklerdi.

Nice insanlar vardır ki, sohbet meclislerinde itikat sahibidir, iyi dindardır ama halk içine çıktıklarında dindarlıklarından bir eser kalmaz da insanlara zulmederler. Bazıları ise hem mecliste iyidirler, hem de dışarıda. Herkesin yumuşayacağı bir araç vardır bu dünyada. Kimisi kendinden yumuşak başlıdır, kimisi ise ancak bir araç vasıtasıyla yumuşar. Herkesin anladığı bir dil vardır.

Bize yakın olanlar, hırkasını semâya feda edip, ardına bakmayanlardır, o hırka paha biçilmez bile olsa.

Demek ki zor zamanlarda sabredenler ve tebessümünü kaybetmeyenler, ileride gelecek güzellikleri gördüklerinden böyle yaparlar. Çünkü bilirler ki, sabır acı olsa da meyvesi tatlıdır.

Sabretmedeki sır, acele etmeden işin sonunu beklemektir. Sabırsızlık ise acelecilikten ve ileriyi görememektendir. Sabır ağacını yetiştirirsen, tatlı meyvesinden de yersin. Sabrın hikmeti buradadır. Ama bazen derdi ve ıstırabından dolayı kişi dayanamaz ve acele eder.

İnsan bir konuya enine boyuna dalıp onu araştırdığında, altından binlerce başka konular da çıkar. Ama her araştırması onu bir sonuca götürür. Kişi bunu bilirse, bir konuyu özüne sindirmeden başka konuya atlamaz. Bazı sonuçlar bulunmaya yakın, bazı sonuçlar ise bulunduktan sona sana bir aydınlık gelir. İyi bir bak bakalım, sen de bu nasıl oluyor?

Kur'an'da, "Allah'a güzel amellerinizle ödünç verin," buyuruluyor.

Allah'ın ödünç bir şeye ihtiyacı olur mu? Hâşâ! Ama sana bir ihsan yapıyor, ihtiyacı olmadığı halde istiyor ki, seni ateşten kurtarsın ve kurtuluşa eresin!

Bir gün Yüce Allah, bu sınavını Musa Peygamber'e de yapar. Buyurur ki: "Ey Musa, acıktım. Beni doyurmayacak mısın? Kapına gelirsem beni nasıl karşılarsın?" Musa, "Ey Ulu Allah'ım, sen böyle şeylerden müstağnisin." der. Allah yine sorar: "Ey Musa; ya kapına gelirsem?"

Musa Peygamber, Allah'ın bu davetine şaşırmakla beraber en güzel hazırlıkları yapmaya başlar. En güzel yemekleri hazırlar ama fark eder ki su eksik. Tam da bunu düşünürken yoldan bir derviş geçer ve Musa Peygamber'den yemek ister. O da, su getirmesi şartıyla dervişe yemek vereceğini söyler. Nihayet derviş, iki tane boş testiyi alır, gider, suyu doldurup getirir. Musa da dervişe ekmek ikram eder. Derviş saygı ve teşekkürle ayrılır.

Günler geçer ve Hz. Musa *(a.s.)*, bir gün Rabb'ine sorar: "Ey Ulu Allah'ım! Söz verdin ama misafirliğe gelmedin?"

Yüce Allah cevap verir: "Geldim ey Musa! Geldim ama sen bize iki testi su taşıtmadan nasıl oldu da ekmek vermedin?"

Sevgiliye Mecnun gözüyle bak! Öyle olunca Allah da seni sever, sen de Allah'ı… Birçoğu Allah'a bilgi, irfan ve felsefe gözüyle bakar ki, işte bu eksikliktir. Allah'a sevgi gözüyle bak; bunu başarmak ayrı bir maharettir.

Birisi benden bir sır istedi. Dedim ki: "Ben sana sır veremem. Zira kendimi sende göremiyorum."

Birisi yanınıza geldiğinde, ya öğrenmek için gelir, ya sizi irşad etmek için. Üçüncü bir kişi vardır ki, o da büyük ve saygın olduğunu göstermek için gelir. "Sen hangisisin?" diye sordum. "Benim hangisinden olduğumu anladın mı?" diye sordu. "Evet anladım ve

gördüm. O sendedir, ama ben sende değilim, çünkü sendeki benlik ben değilim," dedim. Bana dedi ki: "Mert odur ki, içinde ne varsa dışı da öyle görünsün."

Halbuki benim içim neyse, dışım da öyledir. Bendeki sırlar herkes tarafından bilinse idi, dünyada savaşlar olmaz, zulüm biterdi. Benim dışıma akseden şey içimden gelir. Şimdi bu içinde bulunduğumuz âlem olmasaydı, yerine başka âlem yaratılırdı.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Sabretmek, kendini acılar denizine bırakarak, "kaderde ne varsa, o olur" demek değildir. Tabii ki, kaderde ne varsa o olacaktır. Ancak seni Yaratan, sana akıl vermiştir ve kaderin de gayretinle birlikte şekillenecektir. Sabretmenin özünde, gelen zorlukları kabullenme ama onları ortadan kaldırmak için de gayret etmek, aklı, ruhu ve bedeni mücadele için kullanmaktır. Yüce Peygamber ne yaptı? Bir sürü acı çekti ve çektiği acılar, bizlerinkinden kat be kat fazlaydı. O, acılar karşısında bir köşeye sinmedi değil mi? Hep mücadele etti. Hayatın içinde kaldı, insanlara en büyük ve anlamlı sabır ve mücadele örneğini sundu.

Aşk, sabrın ta kendisidir. Bununla birlikte aşk, onun için yollara düşmeyi, maşuk için çalışmayı da ister. Matluba ulaşmak, hazır lop gerçekleşmez. Onun yolunda, ayağın tozlanacak, yorulacak; sabır ve sebatla yılmadan sevgiliye koşacaksın. Sabır ile tahammül birbirine benzer ama ikisi de birbirinden oldukça

farklıdır. Tahammül, hiçbir şey yapmadan beklemek ve bunu, başa geleni kabullenmeden yapmaktır.

Sabır ise, sevgiliden her şeyi ve sevgili uğruna başa gelenleri kucaklayarak kabul etmek ama olduğu yerde beklemeden, başına gelen her bir şeyi birer ders, birer tecrübe ve olgunlaşma fırsatı olarak bilip, sevgili yolunda yürümeye devam etmektir. Âşık, maşuk için yollara düşer, bu yola düşüşler sevgiliye malum olur, sevgili de aşığı bekler gerçekte… Bu bekleyişler, sabırla ve niyazla süslenirse, vuslat, er geç gerçekleşecektir.

10. Kural

Nereye gidersen git, kendini de oraya götüreceksin. Kaçmak değil, "kendi evreninde bir seyyah olmak" olmalı amacın. Zira sen nereye dönersen dön, nereye gidersen git, O'nun aşkının emarelerine rastlayacaksın.

Gözlerimiz, bakışlarımız gönle uymuştur. Gönül isterse göz zehre bakar, yılana bakar; gönül isterse göz, ibret alacağı, ders alacağı şeye bakar. Gönül isterse, göz, görülecek şeylere, dünyaya, dünya nimetlerine bakar; gönül isterse göz manaya, örtülü şeylere, ilahi sırlara bakar. Gönül isterse, gözleri külliyat tarafına sürer götürür. Gönül isterse onları cüz'iyyatta hapseder, bırakır.

Beş duyumuzun her biri, aynı su deposuna bağlı musluklar gibi, gönle bağlıdırlar. Gönül dilediği ile, emri ile iş görür. Gönül ne tarafa işaret ederse, beş duyu da eteklerini toplar o tarafa koşar.

Mevlana Celaleddin Rumi

Kendine dikkat etmediğin, yemene içmene özen göstermediğin durumlardan sonra hasta olursan, kendi kendine üzülür de, gıdana niye dikkat etmediğine yanar dursun. Halbuki, sabredip de sağlığına dikkat etseydin, perhizine ihtimam gösterseydin, bu sabrın karşılığı olarak sağlığın yerinde olacaktı.

Aşk yoluna çıkmaya karar verdiysen eğer, bu senin tercihindir, kimsenin dayatması ile âşık olunmaz gerçekte… Eğer aşk seferinden vazgeçmek istersen, bil ki bu husus da tamamen senin tercihindir.

Aşk yolu meşakkatlidir ama kişiyi pişirir, hamlıktan kurtarır. Ayrılık yerince iyidir, âşığı olgunlaştırır ama vuslat zamanı geldiğinde de ayrılıkta diretmek anlamsızdır. Vuslat nasip olmuşsa kişiye, zaten âşık pişmiş vaziyettedir bu durumda…

Musa Peygamber, çok istediği halde Yüce Allah ona, kendisini göremeyeceğini buyurdu. Hz. Musa ısrar edince, "Dağa bak!" buyuruldu ve dağ, Allah'ın tecellisine dayanamayarak paramparça oldu. Gerçekte

dağdan kastedilen, yine Musa'nın benliğidir. Allah'ı bu gözlerle görmek mümkün değildir. Onun yarattığı bir Güneş'e bile bakamazken insan, Allah'a bu gözlerle nasıl bakacak? Ancak, yere göğe sığmayan Yaratan, onu seven ve ona inanan kulunun kalbine sığabilir dilerse… Dolayısıyla insan önce kendini tanımalı ve bilmeli…. Kendini bilen Rabbini de bileceğinden, onun mana alemindeki tecellisi kula nasip olur belki….

Musa da bu sırrı anladı ve Allah'a tövbe etti. Yani "seni göreyim" derken, "içinde boğulduğum günahlardan ve seni görmek istediğimden dolayı tövbe ettim," demek istedi.

Aşk yolunun yolcusunun uykusu, senin bildiğin uykudan değildir. Allah erleri, uykularında da uyanıktırlar. Ama gerek ki, bazı şeyler de ancak uyku halinde nasip olur onlara. Ayık gözle kaldırılamayacak sırlar, uyku halindeyken tecelli eder. Ama kişi kemal mertebesine ulaştığında artık bütün perdeler ortadan kalkar.

Birisi bana, kuldan Allah'a giden yolun ölçüsünü sordu. Ben de, "Allah'tan kula giden yol kadar." diye cevapladım. Bu ölçüye beş, on, otuz bin demek anlamsızdır, çünkü ölçüye sığmayan bir şeye ölçü biçmek yersizdir. Hakikatte sonsuz bir varlığın, sonlu bir varlıktan uzaklığını hesaplamaya kalkışmak da abestir. Ama yine de, bütün bu söylediklerim, sözün sûret tarafıdır. Söz nerede varsa, Allah da orada vardır.

Eğitimde söylenen sözler, araştırmak ve öğrenmek bakımından faydalıdır; ancak söz, bizim değindiğimiz manayı anlatmada yetersizdir.

İleriye atlayabilmek için, biraz geri çekilmek ve sonra hızlanarak sıçramak gerek. Tıpkı ok ve yay gibi. Ama burada dengeyi ölçülü tutmak lazımdır. Çünkü çok fazla geriye gidersen, bu sefer yorulacaksın. Sıçramak için ne kadar geri gitmek gerekiyorsa o kadar geri gideceksin. Eğer sağ salim sıçrayabildiysen ne mutlu! Ama üzerinden atlamaya çalıştığın ırmak üzerinden geçemezsen, oraya düşer boğulursun.

Aşk Yolunun Yolcusuna

İnsanoğlu var olduğundan bu yana varlığıyla ilgili olarak kendisine birçok soru sormuş ve bunların yanıtlarını arama yollarına gitmiştir. İnsanoğlu niçin bu dünyaya gelmiştir? Dünyaya gönderilmesinin amacı nedir? Var oluşunun gerçeği nedir? İnsanoğlu nereden gelip nereye gitmekte? Bu ve benzer birçok sorunun sırrına ermek için, içsel bir yolculuğa çıkmıştır insanoğlu…

Mevlânâ der ki:

"Sen kendini tanımadığından dolayı neşelenmedin, huzura kavuşmadın. Eğer kendini tanısaydın, sende Kim'in misafir olduğunu bilirdin; memnuniyetsizlik, huzursuzluk denilen şeyler sana bir daha gelmezdi."

Peki, bizde kim misafirdir acaba?

Hani bahsedilir ya, "İçinizdeki Sınırsız Güç " diye..

İşte içinizde gerçekten sınırsız bir güç misafirdir...

Bir hadis-i kudside şöyle bir ifade olduğu söylenir:

"Kâinata sığmadım, inanan kulumun kalbine sığdım…"

Tabii ki Yüce Yaratıcı, mekândan münezzehtir… Yani, bir mekâna, bir odaya ya da maddeden hâsıl hiçbir şeye, bir yaratılmış gibi sığacak, girecek, oturacak yapıda değildir. Zaman, mekân denen şeyleri de zaten yaratan O'dur. Bu anlamda Yüce Yaratıcı her yerdedir; şu sonsuz gibi görünen evrende ve onun ötesinde, ama aynı zamanda bize şahdamarımızdan daha yakın… Aslında "her yerdedir" derken bile O'na bir mekân tahsis ediyor gibi oluyoruz ama teşbihte hata olmaz; aklımız, idrakiz, dilimiz, sözümüz sınırlı… Sonsuz bir yüceliği, sınırlı aklımız ve dilimizle tarif etmeye kalkıyoruz… O halde kendimizi tanımaya çalıştığımız zaman bu derin düşüncelere ve İlahi Sevgi'ye bir şekilde ulaşabileceğimizden, bunu yapmadığımız zaman da hüzünlenip mutsuz olabileceğimizden mi bahsediyor Mevlana?…

Bir anlamda evet… Çünkü kendini tanımak, bilmek için yola düşen insan, yüreğinin sesini dinler, zaman zaman yalnız kalır ve hayatının muhasebesini yapar. Yılların ne de çabuk geçtiğini ve bu hayatın bir sonu olduğunu, bir gün öleceğini idrak eder. Öldükten sonra da bu dünyada yaptığı şeylerin, bıraktığı eserlerin manasını da alır götürür berzah âlemine…

Kendini tanımaya çalışan insan maddi bedeni hakkında da bilgiler edinir. Etini, kemiğini, organlarını, moleküllerini, hayatın işleyişini, doğayı, diğer varlıkları, evreni alıcı gözle inceler. Ve her bir incelemede de kendisini hayretler içerisinde bırakan fenomenlere rastlar. Örneğin akyuvarlar hakkında bilgi edinmeye çalışan biri, bunların beyaz kan hücreleri olup, vücudu yabancı organizmalara veya onların salgıladığı zehirlere karşı savunma mekanizmalarını geliştirdiğini incelediğinde olağanüstü yapı ve faaliyetlerle karşılaşır. Bunları öğrenmek hem hayata renk katar ve hem de kâinattaki muhteşem dengeyi anlayarak kendimizi bilme anlamında bir bilince sahip olmamıza vesile olur. Böyle bir araştırmaya giren insanın hedefi vardır, hayatının bir anlamı vardır. Kâinattaki yeri ve önemini bilir. İnsan olmanın değerini idrak eder.

Kendini bilmek, ilmin kapılarını bir bir aralayarak Hakikat'e ulaşmanın yolculuğu…

Kendimizi bilmek, maddi olduğu kadar manevi açıdan kendimizi tüm varlığımızla tanıyabilmek, niçin bu dünyada bulunduğumuzun, nereden gelip nereye gittiğimizin, noksanlarımızın nasıl giderilebileceğinin, bir insan olarak ne gibi görev ve sorumluluklarımızın olduğunun cevabını bulabilmek açısından önem taşımaktadır… Böylelikle dünyada bulunmamızın bir anlamı olduğunu kavrayacağız. Hayatın boş olmadığını idrak edecek ve yaşamanın hakkını vereceğiz. Başımıza gelen olumsuzlukları daha geniş

açıdan ele alacağız, onlara çözüm üreteceğiz ve insan olmanın mutluluğunu yaşayacağız.

Kendini bilmek, kendi üzerine derin düşünmek ile olur. Bu durumda, kendi üzerine derin düşünemeyen kendini tam olarak bilemez, keşfedemez. Kendini bilmek üzere yola koyulan kişi, evreni bilmenin yolunu açmış demektir. Kendini bilen ve bilmek için çaba harcayan insan, kendini, âlemin bir kitabı olarak okuyabilendir. Burada dikkat edilmesi gereken ve yapılması gereken şey, bu kitabın sadece dışını değil, içini de okuyabilmektir.

Kâinatın özü olan kendimizi de, sayfalarımızı açarak okuyabilsek ne sürprizlerle karşılaşacağız kim bilir… Ve bu kitabın içerisine daldıkça mutluluğun asıl kaynağına ulaşmada önemli mesafeler kat edeceğiz demektir.

Gönül isterse, ayaklar raks eder, oyuna dalar yahut yavaş yürüyüşü bırakır, hızlı yürüyüşe geçer. Gönül isterse, el parmakları ile hesap yapar, yahut o parmaklarla kitap yazar. Dikkat ediniz; bütün bu işleri yapan hünerli el, aslında içte bulunan gizli bir elin emridir. O gizli el, bedenimizin şu görünen elini maşa gibi kullanarak bu işleri yaptırmaktadır. Eğer gizli el isterse, şu görünen el, düşmana karşı yılan gibi öldürücü olur. Yine gönül isterse, o el bir dosta karşı yardımcı olur.

Acaba gönül, bizde bulunan beş duyuya neler söylüyor, onlarla aralarında ne de gizli, akıl almaz anlaşma, ne şaşılacak bir buluşma var?

Mevlana Celaleddin Rumi

11. Kural

Değişim ve dönüşüm süreci sancılı olabilir. Bu, eşyanın tabiatındandır. Bir bebek, onca sancı ve acılardan sonra doğar da annesini mutlu eder. Gökyüzü kızacak ve kıvılcımlar saçacak ki, toprak suya kavuşsun. Kış olmadan yaz olmaz. Yaz olmadan kış… Her mevsim yaşanacaktır ki, bir sonraki mevsime hazırlık olsun. Bazen yakacak, bazen donduracaktır yeryüzü… Böylece tekamül tamamlanacaktır…

Gönül acaba, Süleyman'ın mührünü mü buldu ki, beş duyunun yularını da eline almış, onları istediği tarafa çekip götürüyor? Gönül, Süleyman'ın mührünü elde etmiş, beden diyarında ruhani ve nefsani kuvvetlerin padişahı olmuş da bilinen, görünen beş duyuyu emri altına almış; içte bulunan, görünmez beş batînî duygu da zaten onun emrinde.

On duygu, yedi uzuv; daha sayılamayacak, söylenemeyecek ne kadar çok şeylerin hepsi gönlün emrinde. Ey gönül! Sen ululukta sultanlıkta Süleyman olmuşsun. Parmağındaki perilere, şeytanlara hükmet. Mademki beden diyarının padişahı oldun, içte bulunan kötü duyguları, nefsani ve şeytani istekleri kov, gitsin.

Bu padişahlıkta, bu beden diyarında hileye sapmazsan, şu üç azılı şeytan; hırs, şehvet ve öfke şeytanları senin insanlık ve aşk yüzüğünü çalamaz. Ondan sonra da adın sanın dünyayı tutar, bedenin gibi iki dünyaya hakim olursun.

Eğer şeytan, elinden aşk yüzüğünü, insanlık yüzüğünü alır giderse, padişahlığın yok olur; bahtın mutluluğun ölür.

Mevlana Celaleddin Rumi

Her işin bir olgunlaşma zamanı vardır. Üzüm, ekşi koruk olmadan önce, ondan tatlı helva yapılmaz. İpekböceği, o sıkıntıyı çekmezse, atlas elbiseler meydana gelmez. Her işin bir pişme zamanı vardır. Bu nedenle sabırlı ol ve işini pişire pişire yap. Aksi halde ham sonuç ortaya çıkar ki, bu da sana yaramaz…

Rüzgâr da yavaş yavaş essin. Çünkü o, uzaklardan sevgilinin kokusunu getiriyor. Ey sabah rüzgarı! Sevgilinin semtinden haberin var mı? Neler getirdin oralardan buralara? Ey rüzgâr! Daha yavaş es, çünkü güzel kokuyorsun!

Zorluklar vardır ama açılan her perdeden sana bir aydınlık ulaşır. Zorlukların sebebi yine sensin. Allah, kulu ile, onun değeri nispetinde ilgilenir. Kul ne yaparsa Allah da öyle yapar; bununla beraber bütün güzel şeyler ve bütün hoşa gidecek şeyler hazırdır.

Allah, sana istediğini vermek için seni orada tutuyor. Zorluklardan gamlanma; çünkü o zorluklardır seni hedefine kavuşturacak… Tıpkı gazelden sonra

raks etmeyi istediğin gibi… Ama raks etmende sana zorluk çıkarırlar. Halbuki sen aşk ateşinden yanıp, tutuştun da bu ateşini raks ederek dışa atmak niyetindesin.

Zorluklar karşısında ümitsizliğe kapılma ve duaya, niyaza devam et! Gözyaşlarınla onu süsle! Bil ki, rahmet denizi, gözyaşlarıyla coşar; senin feryadın bulutları delip gökyüzüne çıkmadıkça, rahmet denizi dalgalanmaz. Gerçek şu ki, ilahi rahmet, senin gözyaşlarıyla dolu niyazlarına âşıktır.

Bir adam düşün: Bir elinde sopası, bir eliyle de duvara dayanmış, yorgun,üzgün… "Gündüz niye olmuyor?" diye sızlanıyor. Halbuki kuşluk vakti erişmiş. Az daha sabretse Güneş doğacak! Bilmiyor musun ki, gündüzün ışığı gece denizinde kendini kaybetse bile, bir dem gelir karanlığın yorganı, sabah nuruyla ortadan kalkar? Bu devran böyle gelip gitmedi mi, dünya var olalı? O halde niye kederlenirsin? Sen gündüzü bekle! O gelecektir. Gece, senin için bir imtihandır.

Yüce Allah: "İnsanlar bir imtihan geçirmedikçe, sadece inandık demekle kurtulacaklarını mı sanıyorlar?" diye buyuruyor ayetinde… İşte sen de geceyi bu imtihandan say ve bunun hakkını sabırla ver. Kâinatta imtihandan geçmeyen bir şey var mıdır ki? İmtihanı geçince de anlarsın kim olduğunu!

İbrahim Peygamber bir an düşündü ki, "imtihana niçin gerek var" diye. Halbuki dostları imtihan etmek gerekir ki, İbrahim de dost idi. Allah'ın rahmeti, onun kahrını geçer! Sen imtihan anlarında o yüce rahmete sığın! Allah dostu İbrahim ateşe atıldı. Dosta böyle yapılınca düşmana ne yapılır? Bunu ancak, dostu ateşe atan bilir, ki o ateş, İbrahim'e gül bahçesi oldu.

Bir müzisyenden, çalgısıyla nağmeler yapması için istekte bulundular ama o nazlandı. Sebebini sorduklarında, başka değerli kişilerin, kendisine emrivaki yerine rica ve yalvarmalar yaptığını, ancak bundan sonra müzik çalacağını söyledi. İnsanlar şaşırdılar, "şu kadarcık hüneriyle bu adan niye övünüyor" diye… Beni bu örnekle karıştırmayın. Ben hünerimle övünmüyorum; aşk yolunun yolcularına yolu gösteriyorum sadece. Bu yol da, imtihanlar içerisinde sabır, dua ve niyaz ile aşılır. Yüce Padişah, o niyaz perdelerinin ardındadır.

Cansız varlıklar konuşur mu? Mana âleminin erleri, onların konuşmalarını dinler.Nasıl anlatayım ki bu durumu? Kendi varlığından yok olup, bu nimete eren kullar için her zerreden Hakk sadâsı, dudaksız ve kulaksız olarak işitilebilir. Ve bu işitme sâdece insanlar için de değildir. O nidâyı kulaksız ve dudaksız olarak ağaç da anlar, taş da.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Elmasın aslı kömürdür. Ama o, nice sıkıntılar çeker, nice ağırlıklar altında ezilir ve nice sıcaklıklarda yanar da, ondan sonra cevher olur. Bununla da yetmez. Ustalar onu alır ve kesicilerle üzerini çizerler, kırarlar, şekil verirler. Elmas, işte bu eziyetlerden sonra insanın sevgilisi olan pırlanta olur ve en güzel kadınların parmaklarını süsler. Bu eziyetlere katlanmadığında o ancak kara kömür olarak kalır.

İyilikler kadar sıkıntılar, zorluklar, kayıplar da insanlar için. Tünelin en karanlık noktası, aydınlığa en yakın olanıdır... Her gecenin bir gündüzü, her ölümün bir dirilişi vardır. Her yaprak döken ağaç, bir sonraki yıl yeniden yeşerir. Elmas, yontulduktan sonra; kahve piştikten sonra; kebap, fırında ateşle buluştuktan sonra, şerbet, piştikten sonra gerçek lezzeti ortaya çıkar. Doğum sancısı ve sıkıntısı çekmeyen anne olmaz. Defineyi toprak üstünde aramak olmaz. Gözyaşların akmayınca, içindeki kirler nasıl temizlenecek?

12. Kural

Bir kere aşk yoluna düştüğünde, artık sen de uzun süreli bir değişim ve dönüşüm sürecine girmişsin demektir. İpekböceği gibi, kelebek gibi, sen de aşkın için hedefine ulaşmada tekamülünü tamamlamak üzere sürekli değişeceksin. Yana yana pişeceksin; hamlığı atmak zor bir süreç ama çiğliğin gidecek de olgun bir meyve haline geleceksin. Aşk yoluna düştün mü, istesen de istemesen de değişeceksin.

Sabah meltemi; gül, karanfil ve nadide çiçeklerini açmış bir bahçe üzerinden eserek geçtiği zaman, nefis, leziz ve gönüllere bahar ferahlığı veren kokularını estiği yerlere alır götürür. Gönül erleri, salihler ve arifler de kalplerindeki muhabbet, aşk ve vecdlerini sohbetlerine taşırlar. Kalplerindeki esrarın nuru cemaate akseder.

Mevlana Celaleddin Rumi

Eğer aşk yolunda ilerlersen, ruh âleminden koku almaya başlarsın, Hak âlemine erersin.

Âşıkların sohbetinde öyle bir gizem, öyle bir heybet vardır ki, bu sohbetler esnasında kişi, kendini ayıplayan nefisinin gelişip gelişmediğini merak eder. Bu bir dilektir ve gerçek âşık bu vesveselerden kendini arındırır. O, sadece aşk yoluna revan olmuş ve kendini teslim etmiştir. Onun tek hedefi Padişaha ulaşmaktır, başka şeyler düşünmez. İşte gerçek âşıklar böyledir, sahte âşıklar ise sebeplerle uğraşırlar. Hakiki âşık için, yüz tane hûri bile, düz duvardan başka bir anlam ifade etmez. Ne zaman bir hikmet sözü duysa, onun aşkı taşıp coşar. Aşka batmış kişi, perdelerin ardındaki sırları nasıl anlatsın? Bu hususta konuşmaya başlarsa, o, nefsine uymasındandır, heva ve hevesindendir.

Mevlânâ, aşk yoluna düştü de, Şems-i Tebrizi ile sohbet etmek istedi. Bu sohbet, öyle bir sohbettir ki, buna Peygamber ruhları bile hayrandır; çünkü o, aşk sohbetidir. Aşk sohbetini, aşk gözüyle bakanlar yapabilir ancak. Değil mi ki, bir gün Harun Reşid, Leylâ'yı

huzuruna getirip görmek istemiş; uğruna Mecnun'un çöllere düştüğü bu güzelliği görmek için. Ama onu görünce, pek de bir güzelliğinin olmadığını söylemiş. Leylâ ise, "Bana Mecnun'un gözüyle bakmadıkça, güzelliğimi göremezsin." demiş.

Sevgiliye, seven gözlerle bakmadıkça, onun sırrına eremezsin. Allah'a ilim, irfan, felsefe gözüyle bakanlar, bu aşkı hissedemezler. O'nu ancak sevgi ile ananlar o aşka ererler. Ayette de öyle buyuruluyor: "Onlar Allah'ı sever; Allah da onları…." diye…

Aşk bir sırdır, seven ile sevgili arasındadır. Nasıl ki bir inci tüccarı şehre geldiğinde, inci avcıları onun peşine düşerler de, incileri en iyi fiyata ona satmak isterler. İnci tüccarı, incilerin nerede çıktığını rüyasında görmüştür, inci avcıları da en iyi incilerin nereden bulunduğunu bilir ama bu incilerin yerleri, onlar ile tüccarın arasında gizli kalmıştır.

İşte şimdi o inci avcısı dalgıç Mevlânâ'dır, tüccar da benim. Allah aşkımızın bereketini artırsın, inci de ikimizin arasındaki bir sırdır.

Aşk yolunun sırrı incidedir. İnsanlar o yolun sırrını benden sorduklarında, bu yolun Allah yolu olduğunu söylerim. Ama bu yolun meşakkati vardır, geniş vadiler, ıssız ovalar vardır, köprüler vardır, engeller vardır. Yolda seni yemek isteyecek canavarlar vardır. Nasıl ki Aksaray'a yola düştüğünde o mecburi yol ve köprüden geçeceksin; yolunu şaşırırsan, kurtlar,

gulyabaniler yolunu keser. Allah'a giden yolun köprüsü de Kur'an'ın, "Onlar, malları ile, nefisleriyle savaştılar," ayetinde buyurulduğu gibi önce malını saçmaktır. Ondan sonra yapılacak işler çoktur. Önce Aksaray'a uğranılacaksa, bu yoldan başka geçit yoktur.

Şimdi karar verdin mi? Allah yoluna girecek misin? Bu yola girersen ne yapacaksın, karar verdin mi? Engelleri biliyor musun? Bunları nasıl aşacaksın; gönlünden geçen nedir? Allah yolunda nelerini feda edeceksin?

Aşk Yolunun Yolcusuna

Hangi yola düşersen düş, düştüğün yolda yürüyecek, koşacak, yorulacak ve hatta zaman zaman korkacaksın. Korkularınla yüzleş! Göreceksin ki, onlar da senden korkuyorlar. Yola revan olduktan sonra,Güneş'i de göreceksin, Ay'ı da. Bulutları da göreceksin, yağmuru da. Meltemi de göreceksin fırtınayı da… Geceyi de göreceksin, gündüzü de. Belki yoluna vahşi hayvanlar çıkacak, belki önünü eşkıyalar kesecek… Vazgeçecek misin? Bazen yokuş çıkacaksın,bazen köprülerden geçeceksin, bazen önüne ulu dağlar çıkacak… Bazen üşüyeceksin, bazen terleyeceksin ve belki de susuz kalacaksın…

Her gördüğün serap, seni umutlandıracak ama hayalin görüntüsü olduğunda üzüleceksin. Ama sen vazgeçme! Çünkü sen bu yola baş koyduğunda, senin azmin ve gayretin, sabrın ve tahammülün,hepsinden önemlisi senin aşk dolu yüreğin karşısında tüm engeller bir bir kenara çekilmeye başlayacaktır.

Tüm başına gelenler, gerçekte, seni aşk yolunun sonunda, seni bekleyen sevgiliye kavuşturacak pişmelerdir. Sen ham bir halde sevgiliye nasıl ulaşacaksın? Yanmadan, kavrulmadan, pişmeden, kaynamadan, haşlanmadan nasıl olur da aşkın lezzetli bir kıvama gelir? Çiğ hamur mu seversin, yoksa tandır ekmeğini mi? Çiğ eti mi, yoksa kebabı mı? Söyle; pişmeden lezzet el edilir mi? Sen de kabul et ki, pişerek değişecek, değişerek dönüşeceksin…

Her hakiki aşk, umulmadık dönüşümlere yol açar. Aşk, bir milat demektir. Şayet aşktan önce ve aşktan sonra aynı insan olarak kalmışsak, yeterince sevmemişiz demektir. Birini seviyorsan, onun için yapabileceğin en anlamlı şey değişmektir! Aşktan mutluluk, güvenlik beklerler, halbuki aşk son zerresine kadar kendini vermektir, ruhundaki son zerreye kadar sevdiğin olmak istemektir, onun içinde eriyecek kadar sevmek, kendinden kopmak demektir.

Bizler, şu dünya denilen ambarda buğday toplayan kişiler gibiyiz. Ambarımıza buğdayları dolduruyoruz ama topladığımız buğdayın bir yandan eksildiğinin farkında değiliz. Buğdayımızın böyle azalmasının sebebinin ambara giren fare olduğunu hiç düşünmüyoruz. Bu farenin çeşitli hile ve tuzaklarla ambarımızdaki buğdayı boşalttığını göremiyoruz. Fare bizim ambarın altına delikler açmış. Koyduğumuz buğdayı sürekli yiyor. Emeğimiz boşa uçup gidiyor.

Ey Hakk'ı talep eden kişi! Önce fareden kurtulmanın çaresini bulmak gerekir. Fareyi uzaklaştırdıktan sonra ancak ambarını istediğin gibi doldurursun.

Mevlana Celaleddin Rumi

13. Kural

İrşad eden gerçek alimler, mevki makam, hırka, post derdinde değillerdir. Onları çoğu kez göremezsin, tanıyamazsın kalabalıklar içerisinde. Çünkü onlar, dünyalık peşinde değil, Hakk'ın peşindedirler, O'nun rızasının ateşine düşmüşlerdir. Gerçek mürşit, hayran toplama, mal, mülk ve bağış derdinde değildir. O, Allah aşkı ile yanar ve bu aşk ateşini kendini takip edenlere de bir ucundan verir ki, onlar da Allah'ın rızasına kavuşsunlar. Sahte şeyh ve mürşit görmek istiyorsan, mevki, makam, mal, mülk, servet ve nüfuz elde etmeye çalışanlara bak. Ama sadece bak ve onlardan uzaklaş. Sen aşk yoluna gir de, kılavuzun Allah erleri olsun.

Yerin alçalışına bak, göğün yücelişine bak. Kâinatın devranı bu ikisinden hali değildir. Şu yerin yücelip alçalışı da bir başka çeşittir. Yılın yarısında çorak bir hale gelir, yarısında yeşerir, tazeleşir. Mihnetle dolu olan zamanın yücelip alçalması, büsbütün başka tarzdadır. Yirmi dört saatin yarısı günden olur, yarısı geceden. Zıtlarla uzlaşan mizacın yükselmesi, alçalması da şudur: Gâh insan sıhhatli olur, gâh hastalanır, inler. Dünyanın bütün hallerini böyle bil. Kıtlık, bolluk, barış, savaş, hep denemelerden meydana gelir. Şu dünya, havada bu iki kanatla uçar. Canlar da bu ikisi yüzünden korku ve ümit yurtlarında yurt edinirler.

Mevlana Celaleddin Rumi

Yerimden, yurdumdan ayrılalı gerçek bir şeyhe rastlamadım. Yapacak şeyhliği, Mevlânâ yapar ama o kimseye hırka vermez. Onun amacı hırka değil, aşkı anlatmaktır.

Ben kendi şeyhimi de görmedim ama şeyhim, kendisinden söz nakledenlere gücenirmiş ve ayrıca o da kimseye hırka vermezdi. Ondan sonra da başka şeyh göremedim, ta ki Mevlânâ'yı görene kadar.

Peygamber bile, edep için bir rehber ve mürşit gerektiğinden bahseder. Tandır ocağında oturabilmek için, öğretmene ihtiyaç vardır ki, gelir gelmez tandır ocağına otururs an yanarsın. Halbuki öğretmen, önce yanmayacak kadar bir uzaklıkta oturtur seni; sonra her bir gün biraz daha yaklaştırır ocağa; böylece alışa alışa gidersin.

Ben herkesle her şeyi konuşmam ama gerçekten ihtiyaçtan soran birisi için de şöyle derim:

Bana, "Mevlânâ ile neler temaşa ettiniz şu âlemde?" diye soruyorsun. Bil ki, temaşa eden, temaşadan

bahsederse, o kişi temaşa açısından geride kalmıştır. Yaptığı iş, herkesle konuşmasına engelse ve yerinde susmayı bilirse doğru işi yapmıştır. Ham kişiye her sır söylenmez. Kişinin karnı tok olduğu ama çok susadığı halde ona yemek vermek ne kadar anlamsızsa, hamlığını atamamış kişilere de bu sırlardan bahsetmek ona zarar verir.

Sohbet sırasında birisi söz istedi ve dedi ki: "Sen halkın anlayacağı şekilde konuş!" Böylece bana öğüt vermeye kalkıştı. Ben de ona, cevap vermeyeceğimi söyledim. "Sana cevap verememem; çünkü sende , benim vereceğim cevabı kavrayacak kadar akıl göremiyorum." dedim.

Halk içinde sevilen erler vardır ki, onlar kişinin kendi dillerinden konuştuğunu düşünüp ona saygı duyarlar. Mevlânâ da benim böyle biri olduğumu düşünüyor. Ama ben böyle düşünmüyorum. Ben aranan değil, arayan kişilerdenim. Arayanın maksadı, aranılanlar arasından baş gösterir. Bana göre aranılan Allah'tır. Fakat hiçbir kitap, aranılanı tam olarak anlatamadı. Eserler hep, aranılanın yolundan, aşk yolundan bahsetti. Tarikatlar, dernekler de hep bu aşk yolundan bahsetti ama gerçek sevgilinin hikâyesini kimse dile getiremedi.

Sevgilinin hikâyesini tam olarak bilemezsin, zira O'nun işi sebepsizdir, senin aklın, kafan buna ermez. Bilir misin ki, bir kâfir, susuz insanlara su verir de,

ahirette yüz bin Müslüman'ın elinden tutar. Anlayabilir misin bunu? Başka bir adam vardır ki, dervişler için iki yüz dirhem harcar da bunun bir faydası olmaz. Belki başkasının verdiği beş dirhem, bundan daha değerlidir. Bu sırları, öğrenmekle, tartışmakla idrak etmek mümkün olsaydı, dünyanın toprağını başının üzerinde taşıman gerekirdi. Bayezid ile Cüneyd'in yüz yıl Fahri Razi'ye çömezlik etmeleri gerekirdi.

Fahri Razi'nin beş yüz top kâğıt kullanarak tefsire çalışması yaptığı söylenir. Halbuki o beş yüz top kâğıt, Bayezid'in yolunun toprağı bile olamaz. Halka, kapıya asılır, o kapıyı çalmak için. Ama halka bilmez ki, içeride neler dönüyor. Sultan orada, gözdeleri orada, halvet halinde ne durumdalar, bilemez. Çünkü o, kapıdadır ama dışarıdadır.İşte senin de ilim ve tartışma yoluyla öğrenmek istediklerin de, ancak o kapının halkası gibidir.Yüz yıl boyunca Halep ve Şam'ın yollarından bahsetmişsin; o yolları tepmedikçe elindekileri oralara ulaştıramazsın. Bahsetmek olmaz, o yola revan olacaksın, meşakkatini çekeceksin. Yoldaki tehlikeler, haydutlara göğüs gereceksin.

İnsanoğlu ne yazık ki malını, mülkünü kendisine kıble edinir. Dünyaya tapanların hali budur. İbrahim'in sınanması da meleklerin gayretiyledir. Melekler, nasıl olur da cisimden oluşan bir varlığa Allah bu derece değer verir, diye merak ettiler. Ama onların merakı İblis gibi hasetten değil, meraktandı. Allah ise, "Ben bilirim, siz bilmezsiniz," dedi. Melekler de

"Evet, inandık ve gerçekledik," dediler. "Fakat bu hayret edilecek bir şeydir, imtihan edin," dediler. Allah, malı, mülküyle, kendi canıyla onu imtihan etti ama asıl imtihan, onu oğluyla sınamaktı. Allah dostu İbrahim, bu imtihanı da vererek "Halilullah" rütbesinin hakkını verdi.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Kuru hayranlık duyulan kişi putlaşır. Sana yol göstereceğine inandığın kişileri, sırf görüntüsüyle, sarığıyla, külahıyla, sakalıyla ve sofu davranışlarıyla seversen, aldanıyorsun demektir. Mevlânâ öyle diyor ya: "Nice adamlar gördüm, üzerinde elbiseler yok; nice elbiseler gördüm, içinde adam yok…" diye. Elbise, kaftan, sarık, cübbe ve sakal sûrettir. Mana yoksa, sûretin bir değeri yoktur. Sofuluğu, sarığı yüreğine sindirmeyen adam, ancak sahte sofu olur. Ağır molla gezinen ve etrafa nasihatler dağıtan kişiler yalnız kaldıklarında, bu söylediklerini kendileri uygulamıyorsa, kendi pişmediği halde başkalarını pişirme iddiasında bulunuyorlarsa, o kişiler aldanıyorlar; aldandıkları yetmediği gibi günah işliyorlar. Sahte hocalık, veballerin en büyüklerindendir. İlmiyle amel etmeyene alim denmez; onlar aldatanlardır; aldatanlar da Cehennem yakıtı olarak bu dünyada kendilerini hazırlıyorlardır. Bu aldananların suretine takılıp da onları kendine kılavuz edersen, sen de o ateşe ortaklık hazırlıyorsun demektir.

Mürşit, irşat eden, doğru yolu gösteren, gafletten uyandıran, peygamber varisi olan kılavuzdur. Mürşit, eğiten, aydınlatan demektir. Mürşit, insan ruhunu eğitmekle görevli ve yetkili kılınan kişidir. Ruh eğiticisi kendisine intisab ile eğitim isteyen kişilerin özelliklerini ve yeteneklerini göz önünde bulundurur. Her öğrenciye ayrı ayrı eğitim verir, yol gösterir. O, manevi zevkten nasibini almıştır, şefkatli ve himmette yücedir ve Allah'tan gelen her şeye razı olmuştur.

Mürşit, tasavvuf ekollerinin hemen hemen tamamında müritlerini terbiye eden Kur'an ve Sünnet'e ait ölçüleri hayata geçirerek bu ölçüleri nefsinde bizzat yaşayan ve bağlılarını dinin esasları, dini hayat, tevhid, Marifetullah, konusunda terbiye ederek onları fenafillaha (Allah'ta fani olmaya) eriştirmek için önderlik eden öğretmendir.

Mürşit, kişiye ruh dünyasında olgunlaşma sürecinde rehberlik eder. Hakiki bir mürşit, şan, şöhret, mevki, makam, para, pul derdinde değildir; hatta halk önüne sık çıkmaz. Bunları yapanlar ise, sahte şeylerdir ki, bunlar insanı yoldan çıkarır ve insanları sömürerek onlara zarar verirler. Bu kişiler, dini sermaye yapmışlardır ve veballeri büyüktür. Ruh dünyanızı mamur etmek amacıyla bir kılavuz arıyorsanız, bunu iyi ve dikkatlice seçmelisiniz. Aksi halde, kılavuzunuz karga olur.

14. Kural

Değişmeyen tek şey değişim! Değişim kaçınılmazdır. Karşına çıkacak ve hayat düzenini bozacak diye korktuğun şeyler karşısında sığınacağın tek varlık Allah'tır. Sen O'na güven ve O'nun yolunda devam et. Değişimler, muhteşem dönüşümlere sebep olacaktır.

Toprağa bak! Çeşit, çeşit renkte bulunan insanları mezarlarda bir renge sokmada. Bu görünen bedenlerin tuzlası; mana alemine ait tuzlaysa bundan tamamı ile ayrıdır. O mana tuzlası manevidir. O, ezelden ebede kadar yenilikler içindedir. Eskilik bu yeniliğin zıddıdır. Halbuki o âlemin yeniliği zıtsızdır, eşsizdir, sayıya da sığmaz. Nitekim Mustafa'nın nurunun cilası ile yüz binlerce çeşit karanlık ışık kesildi.

Mevlana Celaleddin Rumi

Bir şeyh, bir gün elinde bir elma ile gelip Zeyneddin Kelusi'den sordu:

"Allah'tan bir elma istedim, verdi. Bayezid de Allah'tan Allah'ı istemişti. Peki, sen ne istersin?"

Zeyneddin dedi ki: "Ben de Allah'tan Allah'ı istiyorum."

Şeyh dedi ki:

"Öyleyse, sen Bayezid'in mertebesindesin."

Hasta sana muhtaçsa, onun yanına gidip, ona deva olmaya çalışmada güzellik ve rahat vardır. Çocukluğumda, bana acayip haller oluyordu. Horasan'daki büyüklerden biri, bu durumu fark etti ve kendine rehber olarak beni yanına istedi. Gittim ama asıl gidişim onun çocukları içindi. Yüce Allah, karşına ne çıkarırsa onu kendine tam bir mutluluk say!

Bazı kişileri hoş muhabbetler ve zevkler içerisinde sarhoş ederler ki, sakladıklarını dile getirsin. Ama sarhoşluk anında, söylediklerinden hangisi sır, hangisi

gerçek, hangisi sahte, bunu da anlayacak bir adam lazımdır. Ben de aşk anında konuşurun, söylemediklerim gibi, dilimden kaçan bazı söylediklerim olabilir ama bunların üstünü tekrar örterim.

Mevlânâ da Allah nuruyla yazar; bir şey bulmuştur, ya da bulmamıştır, ama yazdığı aşk kaynağındandır. Ben de Allah'tan hep tasarruf üzere olmayı diledim ama bazen öyle haller oluyor ki, bir öfkeye baş gösteriyor, yok olmuşluktan tekrar varlığa bürünüyorum. Ben, kendimdeki bu hale şaşırdığım kadar gülüyorum da… Çünkü olaya şöyle bakmak lazım; değişik haller tecelli edince, kişi de değişik oluyor. Bu değişiklikler, seni bazen öyle yapıyor, bazen böyle…

Kur'an'da, "O kimselerdir ki, Rabbimiz Allah'tır derler, sonra doğruluk gösterirler," buyurulduğu gibi onlar bu âlemde böyle söylediler. Onları kıyamet gününde getirdikleri vakit, mezarlarının yanına götürdükleri gibi yüz bin nur ışığı görürler. Ölüm meleği ne gezer, onlar için hayat meleği vardır. Mezar nerede? Onlara göre kurtuluş; mezardan ve zindandan kurtulma vardır.

Aşk yolunun yolcusu için dünya bir zindandır. Bir kişiye deseler ki, zindandan kurtulduğunda Sultan'ın en has arkadaşı olacaksın,onun nimetlerinden faydalanacaksın. O kişi, zindandan çıkmak için çaba göstermez mi? İşte gerçek aşıklar da böyledir. Ölüm meleği, onlar için hayat meleğidir. Ölüm, onlar için ölüm

değil, Sultan'ın bahçesine bir göçüştür. İşte bu erler, gizli ve açık işlerin sergilendiği o kıyamet gününde, kıyametten, nurdan bir zincirle korunurlar.

Bizim söylediğimiz sözler, söz olsun diye değil, iş gerçekleşsin diyedir. Abdest üstüne abdest almak nurdur, derler. Bununla birlikte önce içteki pisliği temizlemek efdaldir. İçteki pislik, dıştaki pislikten öylesine fazla kirlidir ki, onu temizlemek için hangi su gerektir? Evet, o necaseti temizlemek için, küpler dolusu su gerekmez; birkaç damla gözyaşı temizleyecektir.

Günahından ağlayana ne mutlu ki, bundan sonra o kimseye güven ve kurtuluş kokuları erişir, artık uykudan uyanır; onda uyku başka türlü, uyuklama başka türlü olur. Ama ham gözyaşı ile değil de, niyazla, duayla, ibadetle olan gözyaşı gerekir. Kuru gözyaşı, mezar başına kadar seninle gelir, ama niyaz ve namazla akıtılan gözyaşı, seninle birlikte mezara girer. Kıyamette de bu gözyaşın seninle olur, seni cennetlere ulaştırır. Böyle kişi uykuda olmaz; uyusa da o uyanıktır. Böyle olamayanlar ise derin uykudadır, ta ki düşman gelip onun boğazını kesene kadar. Ancak bu uyanış, geç bir uyanış olduğundan kişiyi kurtaramaz.

Mevlânâ, Allah adamıdır. O güzel sözler, sevgiye ait sözler ve müjdelerden bahseder. Ama bazen gerek ki, halk için korkutucu şeyler de söylensin; halk, kendini derleyip toparlasın. Halka, kurtuluş ve müjde sözleri boş geliyor; onlara cehennemliklerin sözü

daha tatlı geliyor. Bir söz ki, onda kurtuluş müjdesi vardır, onların hoşuna gitmiyor. Halbuki kurtuluş doğruluktadır. Şüphesiz ki, bize Cehennem'i öyle anlatıyorlar ki, dinleyenlerin korkudan ödleri patlasın.

Bir hikâye rivayet edilir:

İki arkadaş vardır. Birisinin heybesinde altın vardır. Ötekinde bir şey yoktur ama o, arkadaşının uyumasını bekler ve o uyuduğunda, onu öldürerek altınlarını almak ister. Uyuyan kişinin uykusu hafiftir; o uyurken de uyanıktır. Zira arkadaşının niyetinden haberdar olmuştur. Bunu sezen hırsız niyetli arkadaş da, altınları çalmaktan ümidini keser. Ancak dayanamayıp sorar, "niye uyumuyorsun" diye… Altın sahibi de, güvenlik açısından uyumadığını söyler. Arkadaşı da dayanamaz ve ağzından baklayı çıkarır: "Uyu da, seni öldürüp şu altınların sahibi ben olayım."

Diğeri güler ve der ki : "İşte şimdi uyuyabilirim!"

Allah dostları da böyledir; onlar, uyur gözükse de uyanıktırlar. Dalsalar bile, onları tehlike anında uyandıracak bir kul gelir ve onu uyandırır. Fakat düşman bunu bilmez. Şimdi ben sana uyuduğu halde uyanık olan erin durumunu anlatsam, dayanamazsın, kaldıramazsın ve kendinden ümit kesersin. Ama derim ki, kendinden ümidini kesme; zira umut içinde umut vardır.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Toprağın altı mı hayırlıdır üstü mü? Tencerenin kenarı mı lezzetlidir, dibi mi? Gömleğinin yakası eskir de, arkası önünden daha yeni kalır. Hayatın alt üst olur diye endişelenme! Sevgiliden geleni olduğu gibi kabul etmediğin sürece hakiki âşık değilsin! Sevgiliden gelenlerin oluşturduğu ırmağa bırak kendini; noksansız teslimiyetle bırak kendini aşka! Direnme, çırpınma; zira çırpındıkça batarsın. Akıntıdan korkma onu yönet; rüzgardan korkma, yelkenlerinle ondan faydalan da hedefine doğru süzül… Bazen kaybedişler, gerçekte bir kazanışın başlangıcıdır; sen umudunu kaybetme! Güneş battıysa, yarın doğacaktır.

Çoğu kez duygulara direniriz, aşka direniriz, sevmeye direniriz, her şeyi kontrol altında tutabilmek gibi bir endişe ve kaygı içerisine gireriz. Yaşadığımız sıkıntı ve acıların çoğu, olanı kabullenmemekten ve direnmekten kaynaklanıyor. Oysa, yeni fikirlere direnmemek gerek. Beynin ve zihnin, içimizde sürekli

geçmiş kötü derslerimizden ve deneyimlerimizden ötürü susmak bilmeyen felaket tellallığı, hayatımızı olumsuz hale getirmekten başka bir işe yaramaz. Bu yüzden şimdiyi ve şu anda sahip olduklarımızı kucaklamamız gerek.

Değişime direnemezsin, aynı nehirde iki kez yıkanamazsın… Bu durumda direnmeden akıntıya karşı kürek çekmeden götürdüğü yolda donanımlı olmak, senin yararına olacaktır.

15. Kural

Tıpkı bir çiçek gibiyiz. Her daim gelişim halindeyiz. İstesek de istemesek de. Önce yoktuk; sonra tıpkı topraktaki tohum gibi olduk ve zamanla tomurcuk verdik, kök saldık. Bir zaman uzayıp büyüyeceğiz, çiçeklerimiz açacak, en güzel koku ve renkleri salacak şu evrene… Sonra sararıp solacağız ama tohumlarımız, bir sonraki çiçeklere hayat membaı olacak. Bu, bir tekamül sürecidir ve tüm noksanlıklarımız, bu tekamül sürecinde, bazen acıtsa da bizi terk eder ama tıpkı bir ameliyat gibi, önce acı verir sonra sıhhat ve esenlik…

Aşk ıstırabına hiçbir yar, hiçbir ortak yoktur. Âşığa âlemde bir tek mahrem bile bulunmaz. Âşıktan daha deli kimse yoktur. Akıl, onun sevdasına karşı kördür, sağırdır. Çünkü bu, herkesin deliliğine benzemez ki. Hekimlik bilgisinde bunu iyileştirecek hükümler yoktur. Bir hekim, bu çeşit deliliğe uğrasa, hekimlik kitabını kanı ile yıkar, yazılanların hepsini silerdi.

Bütün akılların hekimliği, aşka göre çizilmiş suretlerden başka bir şey değildir. Bütün güzellerin yüzleri, onun yüzünün perdesidir. Ey aşk mezhebine giren; yüzünü kendine çevir. Sana meftun olan, senden başkası değildir.

Mevlana Celaleddin Rumi

Ey sevgili dost! Allah görünür ve görünmez âlemlerde her daim senin işini muvaffak etmek ve tamir etmekle meşguldür. Sen de her daim tekamül halindesin. Hasta olduğun zaman, hastalığın seni olgunlaştırır. Perhize dikkat etmemen sana ders olur da tecrübe sahibi olursun. Perhiz yaparak, acı olan sabır ağacının tatlı meyvelerini elde etmeyi ummayı öğrenirsin. Ama bunu sen isteyeceksin. Zira aşk yoluna girmek gönül işidir, kimsenin zorlamasıyla olmaz, benim zorlamamla da olmaz. Ama sen yol, istikamet istersen, ben sana onu gösteririm.

Kişi pişmedikçe vuslata ermez; erse de hamlığından vuslatın zevkini alamaz, kaldıramaz da… Ayrılık, âşığı hamlıktan pişmeye götürür. Pişme süreci acı olabilir; âşığın hoş gördüğü şeyler de halk tarafından hoş görülmeyebilir. Çünkü aşkın gözü kör, kulağı sağırdır, aşktan başka şeylere… Mümkün değildir, bir kişi âşık olsun da, gerçek hayatta da düzgün muhakeme yapsın. Âşığın aklı başında değildir ki, aklı değil, yüreği cezbe halindedir onun.

Bazı kişiler, "biz hem âşık olalım ama hem de kendimizden geçmeyelim." derler. Bu mümkün değildir. Onlar sahte âşık olurlar ancak.

Sen şeyhini gam ve keder içerisinde görsen dahi, ona bağlanmaya devam et ki, o da seni tatlı bir meyve gibi yetiştirerek olgunlaştırsın. Çünkü senin olgunlaşman ve beslenmen o bulutun bereketindendir. Sen gerekeni yap ve tevekkül et! Deveni bağla ve sonra Allah'a tevekkül et!

Ben konuşurken, konuyu açmak için arada bir şiir söylerim ve sözün mana ve sırrına değinirim. Bazı kişilerin, bu mana sırrının heybetiyle dilleri tutulur ama Mevlânâ böyle değildir; ben de böyle değilim. Bende mana galebesi de mana kıtlığı da olmaz. Benim tüm sözlerim aşk deryasındandır. Bazı kişiler peygamberin sözlerinin hep dilekten olduğunu söylerler ama bu böyle değildir. Onun sözleri manadandır. Bazıları bu manayı, öylesine uzaktan dinlerler ki, başındaki şapkaları düşmeyecek kadar rahat ve uzaktırlar. Bu, kendini yüksek görmektir ve Allah katında utanç verici bir durumdur.

Ne yazık ki, insanların çoğu kendisinin övülmesinden hoşlanır. Övüldüğünde, sahte bir mütevazılık hırkasını giyer de, sen onu övdüğün için o da sana iltifat eder ve günahının çok olduğundan bahseder. Halbuki ona gerçekleri söylediğinde sana dosdoğru düşman olur. Çünkü böyle kişiler ikiyüzlüdür ve

sohbetlerini de bu çerçevede gerçekleştirmeyi severler. Böyle olunca sohbetler hoş geçer onlar için. Ama doğruyu dosdoğru söylediğinde düşmanların çoğalır; o zaman dağlara, kırlara kaçmak zorunda kalırsın. Ama doğru sözü kabul ederse kişi, ona çok hoş pencereler açılır da saadete erişir.

Peygamber, okuma ve kalp huzuru olmadan namazın olmayacağını söyleyince, bazıları sandı ki, kalp huzuruna erenlerin namaza ihtiyacı yoktur. Onlara göre maksat hasıl olmuştur ve sebebe gerek kalmamıştır. Bir an için bunu doğru kabul etsek bile, yanlışlık hemen sırıtır; çünkü onların namazsız, niyazsız olmaları, onların eksikliğidir. Çünkü Hz. Muhammed *(s.a.v.)* efendimize de kalp huzuru gelmişti ama o namazını kılmaya devam ediyordu. Bu kişilere o zaman sormak gerekir, niçin Peygamberin izinden gitmiyor diye…

"O büyük kerem sahibi, müjdeleyici ve korku verici eşsiz Peygamberin, o parlak hakikat ışığının izinden niçin yürümüyorsun?"

Bir kapıyı açmak için anahtar gerek ve sen onu benden istiyorsun. Anahtarı kime vereceksin? Hırsıza mı? Hırsızlarla hemhâl olmak hoş mudur? Buna inanır mısın? Ama bil ki, kendine güvenen adam, hırsıza bile evini bırakır. Zira o, önlemini almıştır. Evi teslim etse de evi gözler ve en ufak bir şeyde önlemini hayata geçirir mertçe.

Bir dervişi bekçiler yakalamış ama derviş bu durumdan kurtulmak istemektedir. Üzerindeki birkaç kuruşu vermek istememektedir. Daha kötüsü, onu alıp hapse kapatmalarından korkmaktadır. Derviş, akıllı davranır ve kendisinde bir şey olmadığını ama, bir yere onları götürebileceğini ve gittikleri yerdeki kişilerin onlara çok şey vereceğini anlatır. Bekçiler de buna sevinir ve dervişin peşinden giderler. Derviş, adamları kapıda bekletir. Kendisi de evine girer ve kapılarını kilitler. Sonra dama çıkarak bekçileri izler. Bekçiler, istedikleri şeyi söyleyince, o da "Artık evimdeyim, bana bir şey yapamazsınız.İstediğiniz yere gidin artık." diyerek onların elinden kurtulmuş olur.

Sözü dinlemeye, anlamaya kabiliyeti yoksa kişinin, o söz de geldiği gibi gideceği yere gider, tıpkı hikayedeki bekçiler gibi.Kabiliyeti olmadığı halde, kabiliyetli olduklarını iddia edenler ise söz söylemekten de, dinlemekten de acizdirler gerçekte. Bizim acizlerin sözüyle işimiz yoktur, bizim söylediklerimiz onların sözlerine benzemez…

Aşk Yolunun Yolcusuna

İnsanı Yaratan, eksiksiz ve kusursuzdur. Bu nedenledir ki, insan hep en mükemmele âşıktır. İster ki her işi mükemmel olsun, ister ki her güzellik ve mutluluk daim olsun, sonsuz olsun. Çünkü o, Sonsuz Olan'ın ona üflediği bir ruhtur. Sonsuza âşık olması da bundandır. Yaratılan her şey, kendi kemâline ermek ve olgunlaşmak üzere doğar. Bir çiçek, en başta yer altında bir tohumdur, bir ağaç da, bir meyve de öyle… Zaman geçer ve o şey, çeşitli kademelerden geçer; bazen acı bile çeker. Ama etrafa mis kokular salan bir gül kadar, lezzetli bir hurma bile, o hale gelene kadar bu merhalelerden ve eziyetlerden geçmek durumundadır.

İnsan da öyledir. Anne karnından çıkmasıyla başlar acı çekmesi; ağlar, öksürür, tıksırır. Sonra büyümeye başlar; dişleri çıkmaya başladı mı ağlar; ergen olduğunda yine değişime uğrar ve kendi kendine, kendine ne olduğunu sorar, durur. Ve büyür, başından birçok şey geçer, ama iyi ama kötü… Her olayı, kişiyi bir dem daha pişirir; her acı ya da her sevinç insana olgunlaşma

süresinde birer derstir ve tecrübedir.İnsan, mana aleminde böyle gelişir. Her birimiz, gelişimimizi tamamlamak üzere gönderildik bu dünyaya; cansızlar alemine bir bak! Onlar bile değişmekte değiller mi?

İnsanlar birer işlenmemiş madene benzerler; insanın gelişimini elmasın gelişim sürecine benzetebiliriz. Kömür madeni, belirli bir jeolojik evrede birbiri üzerine yığılmış ağaçların, bir süreç içerisinde turbo, linyit, taşkömürü, antrasit türü yakacaklara dönüşmesinden meydana gelmekte, grafit özellikli antrasitin ikinci bir metamorfizmaya uğraması sonucu da saf karbon kristaline yani "elmasa" dönüşmektedir. Benzer olarak, insanın belirli evrelerden geçtikten sonra gittikçe değerleneceği kaçınılmaz bir sonuç olacaktır.

İnsanda akıl, kalp, ruh, sezgi, bilinç, vicdan gibi, insanı insan yapan ve diğer canlılardan ayıran önemli değerler vardır. İnsana maddi boyutların yanında birtakım madde ötesi boyutlar da sunulmuştur ki Eşref-i Mahlukat sırrına erişebilsin. Bu nedenle maddi gelişimi yanında, manevi gelişimini de koordineli bir şekilde kullanması durumunda gerçek "tekâmül" den bahsedebiliriz.

Bütün yaratılanlar tekâmül eder. Bütün insanlar, bütün cisimler, bütün olaylar, kısaca bütün yaratılanlar değişir, başkalaşır, çeşitli hallere girerek gelişir. İnsanlıkta temelde daima bir ilerleyiş ve gelişme vardır; bu, tekamülün gereğidir. Yaşama karışıklık değil, bir düzen ve ahenk hakimdir.

16. Kural

Hangimiz hatasızız? İnsanları hata yaptığında neden affedemiyoruz? Biz hiç hata yapmadık mı ve ardından affedilmedik mi? Hele Allah'a karşı birçok hata yapıyoruz da O, çoğunu affediyor; belki hepsini de affeder dilerse… Kusursuzu sevmek kolaydır ama sevdiğini kusuruyla sevmek, işte belki de gerçek aşk budur. İnsanları sev ve affet. Yaratılanı Yaratan'dan ötürü sev! Böylelikle aşk yolunun kapıları bir bir açılsın sana!

Hileyle, geçici şeylerle dolu bir tulum görürsen dudağını kapat, kendini küp haline sok. O, suyun düşmanıdır, onun önünde oynama. Yoksa bilgisizlik taşını atar, küpü kırar. Cahilin eziyetlerine sabretmek, ehil olanlara ciladır. Nerede bir gönül varsa sabırla cilalanır. Nemrut'un ateşi, İbrahim'e bir ayna temizliği verdi, aynayı cilalar gibi onu da arıttı, cilaladı. Nuh kavminin cefası ile Nuh'unu sabrı, Nuh'a ruh cilası oldu.

Mevlana Celaleddin Rumi

Kusursuzu sevmek kolaydır. Yapabiliyorsan, sana kötülük edene de sevgi ile bak! Yapabilir misin? Ona da hoşgörüyle bakabilir misin? Unutma ki, kimin kapısına sevgi ile gidersen, bu, o kişinin hoşuna gider. Düşmanın bile, senden kin ve öfke beklerken karşısında sevgi ve hoşgörü görürse yumuşayıverir.

Ademoğluna benlik verilmiştir. Önemli olan, bu benliği putlaştırmamaktır. İnsan, yapacağı işin sonunu görebilseydi benlik davasına düşer miydi hiç? Görebilseydi, önlemini alırdı. Ama işin sonunu göremediği için aldanır, durur. Yüce Peygamber ise, bilirdi işin sonunu… İşte bu yüzden o, peygamberlerin sultanıdır.

Âşık benlik davasında değildir; o kendini maşukunda bulmuştur. Benliğinden geç ki, sevgili de sana kendini göstersin.

Âşık kişi, sevdiğinde kusur bulmaz; o, sevgili uğruna kör ve sağır olmuştur. Sevgisini kaybeden kişi ise, eski sevgilide hemen kusur bulmaya başlar.

Bilmez misin ki, bir anne, çocuğu yatağın ıslattığı ve kirlettiği halde hâlâ ona sevgi duyar da pisliğinden tiksinmez. Âşık da böyledir.

Bir adamın, ahlâktan yoksun bir kardeşi varmış. Bu ahlâksız kişiyi her gün suç halinde yakalarlar ve onu tutuklayıp, kardeşinin eşeğine ters bindirirler ve şehirde gezdirirlermiş. Ama eşek de kardeşine lazımmış yük taşımak için. Gün gelmiş, dayanamamış ve demiş ki: "Kardeş; madem sen bu huyundan vazgeçmiyorsun, eşek de bana lazım. Sana yeni bir eşek satın alalım."

Bizimle diğer büyükler arasındaki fark şöyledir ki, bizim dışımız, içimiz birdir. Yüce Allah, başkalarıyla iyi geçinebilmek için bana bir sabır ve tahammül mahareti ihsan etmiştir. Ama efdal olan, dost ile geçinmektir.

Bir kişi belli bir yola girip, o yolda kazanımlar elde edince, o yola iyice bağlanır. Bir ayar tutturamayan da başka işler dener,yeni fırsatlar yakalar. Elde ettiği tecrübeler sonucunda o da bir yola girer ve yoldaşlarını sever, onları hor ve hakir görmez.

Ebubekir adındaki rebap üstadı, Cuha'nın ününü duymuştu. Bir gün yolda karşılaşmalarına rağmen birbirlerini tanıyamadılar. Ancak karşılarına, eşeği, elbisesi ve parası çalınmış ve feryat eden bir adamı görünce durdular. Çünkü onlarda farklı adamların mallarını çalmışlardı. Bu iki kişi, o adamın boynundaki

tablayı çalarak kaçtılar. Artık tanışmışlardı ve birbirlerine hünerlerini gösterip durdular. Artık onlar, aynı yolun yolcusu iki yoldaş olmuşlardı. Bunlardan biri cefa ederse, öbürü buna katlanırdı. Çünkü mutluluk yolu cefaya dayanır.

Cefadan uzak kalmak isteyen kişi ise kör gramercinin hikâyesini hatırlatır.

Kör gramerci, bir gün yolda yürürken, ayağı kayar ve pislik dolu bir çukura düşer. Çukur çok pis kokmaktadır ve aynı zamanda derindir. Gramercinin oradan çıkması için, yukarıdan birinin ona elini uzatması gerektir. O sırada yoldan geçen birisi, gramerciyi görür ve "Ver elini!" diye seslenir ona. Ancak gramerci, kural ve sebeplere o derece bağlıdır ki, kendisine yardım etmek isteyenin bu seslenişini kurallara uygun bulmaz ve yardımı reddeder. Başka biri gelir ve o da" Elini uzat!" der ama gramerci, bu seslenişi de beğenmeyerek yardımı istemez. Ama hâlâ pislik çukurundadır; bunu görmez de gramer kurallarına takılır. Benliği uğruna pislikte kalmıştır heyhat!

Bütün geceyi o pislik dolu çukurda geçirir. Sabaha karşı, bir tanıdığı onu bu durumda görür ve der ki: "Ey Ömer Oğlu! Sen pislik içindesin, pislik çukurunda kala kalmışsın!" Gramerci bu sözü beğenir ve elini uzatarak yardımı kabul eder. Ancak yukarıdakinin gücü, çukurdakini çekmeye yetmez ve her ikisi de tekrar pislik çukurunda buluverir kendini.

Başka bir gramercinin hikâyesi de şöyledir:

Bir şarkıcının söylediği nağmeler karşısında, gramerci kendinden geçer ve üstünü, başını parçalayarak naralar atar. Şarkıcı ise, şarkısının beğenildiğini düşünerek sevinir. Gramerci feryada devam ederken, insanlar da oraya toplanır. Sanırlar ki bu gramerci aşkın gizli sırrından kendinden geçmiş ve naralar atmakta; gayb aleminden kendilerine haberler getirmekte. Gizli haberleri almak için hepsi gramercinin etrafında huşu içinde beklerler. Uzun saatler geçer ve artık gramercinin üzerinde parçalanan elbiseler bile kalmamıştır neredeyse. Çıplak bir vaziyette kendini bir köşeye savurur. Gülsuyu getirirler, elinden tutarlar gramercinin, onu ayıltmaya çalışırlar. Kadı da oraya gelir ve gramerciye, bu aşk halinin nasıl ve nereden geldiğini sorar.

Gramerci gözünü şöyle bir açar ve der ki:

"Nasıl aklım başımdan gitmesin ki! Nuh devrinden, İbrahim Peygamber zamanından Hazreti Muhammed'in *(s.a.v.)* kutlu çağına kadar Fi edatı isimleri cer eder, esreyle okunur. Halbuki bu şarkıcı harfi cerden sonra gelen kelimeyi üstün okudu."

Bu hikâyenin özü şöyledir: Boşu boşuna, gereksiz işlerde kendini harap etme! Geçici olana değil, ebedi olana yönel. Kendini parçalayacaksan, sonsuz olan için, gerçek Padişah için parçala da, onun sevgisine ve Cennet'ine mazhar olasın. Hakikat yolunda çaba

harcayan kişi, onun zevki büyüktür; geri kalan işlerin sonu acıdır. Öyle değil midir ki, bir kişi ihtiyacı olmadığı bir şeyi satın almaya başladığında, ihtiyacı olan şeyleri satmak zorunda kalır.

Bir sohbet esnasında vaiz, gençleri evlenmeye teşvik ediyor ve bu husus üzere konuşuyordu. Birisi kalktı ve dedi ki: "Ben evlenmek istiyorum o zaman; bana bir kadın bul!"

Vaiz, kenarda duran kadınlara seslenerek, talibin talebini onlara iletti. Bir kadın, bu daveti kabul etti. Bunun üzerine adam, kadına maldan, mülkten nelere sahip olduğunu sordu. Kadının bir eşeği vardı ve onunla değirmene buğday götürür, odun taşır ve su taşırdı. Adam, bunu beğenmedi ve başka bir kadını çağırdılar. Onun da bir öküzü vardı ve adam öküz çobanlığını kabul etmeyerek bu kadını da reddetti. Üçüncü kadının ise bir bağı vardı ama adam, "ben bağda işçi gibi çalışamam," diyerek onu da reddetti. Bu durumda vaiz adama sordu: "Peki, sen nasıl bir şey istiyorsun?" Adam şöyle dedi: "Ben istiyorum ki, eşeğe bineyim, öküzü de önüme katayım. Sonra da bağ yolunu tutayım." Vaiz, artık dayanamadı ve dedi ki: "Behey oğlum! Sen de pek nazenin bir şey değilsin ya, üçünü birden kapatmaya çalışıyorsun."

Aşk Yolunun Yolcusuna

Affetmek, ne de muhteşem bir büyüklüktür. Affeden kişi, bunu becerebilmek için önce kendinden başlamalı affetmeye. Kendinde tecrübe etmediğini başkasında nasıl gerçekleştirebilirsin ki? Sana yapılanlara karşı olgunluk gösterebildiğin gibi, kendi kendine yaptıklarına karşı da olgunluk göster. Önce kendini affet. Ama affederken, bu hatalarını bir daha yapmamak üzere affet kendini. Aksi halde, bir daha hata yapmaya niyetlenip de kendini affetmek ve hayatı böylece sürdürmek, bir vidanın yalama olmasına benzer. Sen yalama olmayacak şekilde kendini affet. Bunun başardığında başkalarını da affet.

Affetmek, sana yapılan kötülükleri olduğu gibi kabul etmek değil, sana yapılanların hata olduğunu bilerek affedebilmektir. Yoksa, sana eziyet makinesi muamelesi yapılır. Vakarını kaybetme ve affettiğin şeyin sana bir daha yapılmaması için önlemini al,

güzel sözlerle anlat insanlara durumu. Yine yapılırsa, bunu doğru bulmadığını söyle, uyar; ceza gerekirse ceza ver ama eziyet etme kimseye ve yine affet. Sen vakarını koruduktan ve affedici olduktan sonra o kişiler sana bir daha hatalı davranmaya yeltenemezler.

Affetmek için, her kusuru görmek gerekmez. Çoğu kusurları hoş gör. Çünkü birçok insan, bilmeden de kusur işler ve bunu sen bile yaparsın. İnsan, kusurlarıyla insandır; aksi halde insan olmaz, melek olurdu. Ama önce kendi kusurlarını gör ve onları gidermeye çalış, kendini affederek yap bunu. Sana karşı işlenen birçok kusurun da, gerçekte senin kusurlarının sana bir yansıması olduğunu da unutma!

İnsan öncelikle kendi kusur ve ayıplarını görmesi gerekirken başkalarının ayıp ve kusurlarını görürse, hatta kendi hatalarını örtüp başkalarının hatalarını hiç kaçırmıyorsa, burada sorun başlıyor demektir.

Başkalarının küçük kusurlarını görüp de kendi kusurlarını görmemek, bir çeşit zulüm, taşkınlık ve şaşkınlıktır. İnsanların ayıplarına gözlerini diken insan kendi hatalarını görmez. Kendi kusurlarını görebilen insan bahtiyardır. Başkalarını düzeltebilmek için önce kendimizi düzeltmemiz gerekir. Zaten kendi nefsiyle uğraşan kişi, ayıp hata ve kusurlarını düzeltmeye çalışan insan, başkalarının kusurlarını görmeye vakit bulamaz.

İnsanlar arasındaki sıcaklık, onların hiç kusursuz olmalarıyla değil, birbirlerinin kusurlarını hoş görmeleriyle sağlanır.

Kendi kusurlarını görebilmek onlardan kurtulmanın ilk şartıdır. Kusur bilindikten sonra tedavisi kolaydır. Biz başkalarının değil kendimizin hesabını vereceğiz. Başkalarında görüp de kızdığımız beğenmediğimiz halleri kendimizde bulundurmamalıyız.

Aşk, sevilen kişinin kusurlarına göz yummak değildir; görmesi gerekir, tatlı dille konuyu dile getirebilir de. Ama hiçbir insanın kusursuz olmadığını, dolayısıyla kendisi kadar, sevgilinin de kusurlu olabileceğini düşünerek, gerçekten seviyorsa, onu o haliyle kabul eder. Âşık kişi, sevdiğinin kusurlarını bilip anlamasına karşın sevmeye devam eder. Karşısındaki kişiyi kusursuz olarak görmek için yapılan hoşgörüsüzlük veya incitici eleştiriler, kendi ideal sevgili hayaline ulaşmak için yaptığı haksızlıktır. Kusursuz olan kul yoktur. Kusursuz olan Allah'tır. Gerçek aşk ise kusursuz olanadır.

17. Kural

Temizlik yapacaksan önce kalbini temizle! Zira elbisendeki kir, suyla sabunla gider de, bu sular ve sabunlar kalpteki pislikleri temizleyemez. Sen sevgi ve aşk dolu oldukça kalbin temiz kalır, önceden kir varsa onlar da temizlenir. Pisliğe neden ise, düşmanlık, kin, kıskançlık, kötü niyet, kibir, şehvet ve hasettir.

Gaflet ve kötü bir alışkanlık olan unutkanlık, ululama ateşiyle yanıp gider. Onun heybeti adama uyaklık ve anlayış verir, adamın içindeki unutkanlık ve yanılma çıkar, kalmaz. Yağma zamanı halkın uykusu gelmez. Kimse hırkamı çalmasınlar diye uyumaz. Hırka korkusu ile bile uyku kaçarsa, artık can ve boğaz korkusu ile kim uyur ki?

Buna tanık "Rabbimiz, unutup işlediğimiz suçlarla bizi suçlu sayma" ayetidir. Çünkü unutma da bir bakıma suçtur. Yoksa hiç savaşta adamı uyku tutar mı?

Mevlana Celaleddin Rumi

Önce gönülü idrak etmek gerek. Gönül nedir, gönül temizliği nedir? Kalbini, gönlünü kötülük ve pisliklerden temizle diyorlar ama, önce kalp nedir, gönül nedir, onu da iyice bilmek gerek.

Allah, yerlere ve göklere sığamadığını ama O'na inanan ve O'nu seven kulunun kalbine sığdığını söylüyor bir kutsi hadiste.İşte bu mesaj, gönülden bir işaret veriyor bize.

İçindeki pislikler, kötülükler için iyi bir temizlik yapıp gönlünü arıtmaya başladığında, sendeki iyilik ve güzellikler daha da gelişir. Unutma ki, Yüce Allah her an senin işlerini gerçekleştirir, tamir eder. Bu bakımdan yüreğini ferah tut ama içini temizlemeye devam et! Sen iyi olanı ara ve aramaya devam et. Allah, arayanın ve aranılanın işini kolaylaştırır. Allah erleri, âleme İlahi Nur ile bakarlar, bunu yapamayanlar ise perde arkasındadırlar ve gerçeği bilemezler.

Sürekli uyuyup tembellik ediyorsan, bil ki yükseklere ulaşmak isteyenlerin uyanık olması gerekir.

Bu, öyle bir uyanıklıktır ki, sen uyurken bile uyanık olabilmelisin. Üstünlükler, onun uğruna çekilecek zahmet ve emeklerle elde edilir. Surette uyuyabilirsin ama manada uyanık olman gerek.

Talebeler, "Allah, Musa'ya göründüğü vakit…" ayetini okurlar. Hakikatte bilmeliler ki, Rabbi, Musa ile her an beraberdi. Güneş, her tarafa bakar da, ışığından bir zerre kaybolmaz.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Eski İstanbul'un hamam kitabelerinden birinde, huy güzelliği ve temizliğinin ehemmiyeti şu güzel ifadelerle vurgulamış:

Tıynetin nâ pâk ise, hayr umma sen germâbeden.

Önce tathîr-i kalb et, sonra tathîr-i beden.

Günümüz diliyle:

Kötü huylu, pis karakterli bir kimse isen, hamamdan bir hayır umma.

Temizlenmek istiyorsan önce kalbini temizle, sonra bedenini.

Üzerine damlayan bir pisliği siler ya da yıkarsın; çıkar. Çamura bastığında pabuçlarını temizlersin, gider. Surette pis görünen bu şeyler, çarçabuk giderilen pisliklerdir. Manasına bakarsan, çamur, topraktır. Toprak, gerçekte necis değildir. Sen de topraktan yaratıldın. Ama o toprağın su ve diğer maddelerden

mürekkep bir karışımla üzerine sıçraması, sende onun bir kir olduğu düşüncesini oluşturur. Suyla, sabunla çıkarılan, giderilen kirden korkma. Ama kalbe yerleşen kirden kork! Peygamberimiz de, insan kötü bir şey yaptığında, onun kalbinde küçük bir leke oluştuğundan ve o kötülüğü yapmaya devam ettiği sürece o küçük kirin, giderek büyüyerek kalbi kararttığından bahsetmiyor mu? Kalpteki kiri, ne yazık ki su temizlemez. Onu ancak tövbe, pişmanlık ve o kötü şeyi yapmamak temizler. Kir, çok büyüyüp de kalbi kat kat katranlaştırmışsa eğer, uzun tövbeler gerekir, uzun pişmanlıklar.

Abdülkadir Geylani Hazretleri, bir sohbetinde anlatır:

Allah'ın rahmeti, onun ve cümle mümin kulların üzerine olsun. Bir defasında Beyazid Bistami'ye bir adam gelmişti. Bir ara bu kişi onun yanında dururken, sağa sola bakmaya başladı.

Onun böyle sağa sola bakındığını gören Beyazid Bistami kendisine sordu:

"Ne var hayırdır?"

Adam dedi ki, "Namaz kılacak temiz bir yer arıyorum!"

Onun bu sözü üzerine, Bestami de kendisine şu sözleri söyledi:

"Kalbini temizle de namazı dilediğin yerde kıl!"

Riya, ucüp ve nifak, şeytanın okları cümlesindendir ki, onları kalplere atar. Şeytanın sendeki kibir ve gururuna aldanma. Nefsin okları ile hezimete uğrama. Zira hiç şüphe yok ki, nefsin seni şeytanın okları ile oklar.

Duydum ki bizi bırakmaya azmediyorsun, etme!
Başka bir yar, başka bir dosta meylediyorsun, etme!

Sen yad eller dünyasında ne arıyorsun yabancı?
Hangi hasta gönüllüyü kastediyorsun, etme!

Çalma bizi bizden bizi, gitme o ellere doğru!
Çalınmış başkalarına nazar ediyorsun, etme!

Ey Ay! Felek harap olmuş, alt üst olmuş senin için,
Bizi öyle harap, öyle alt üst ediyorsun, etme!

Ey makamı var ve yok'un üzerinde olan kişi!
Sen varlık sahasını öyle terk ediyorsun, etme!

Sen yüz çevirecek olsan, Ay kapkara olur gamdan,
Ayın da evini yıkmayı kastediyorsun, etme!

Bizim dudağımız kurur, sen kuruyacak olsan,
Gözlerimizi öyle yaş dolu ediyorsun, etme!

Âşıklarla başa çıkacak gücün yoksa eğer,
Aşka öyleyse ne diye hayret ediyorsun, etme!

Mevlana Celaleddin Rumi

18. Kural

Aslında şeytan da sensin melek de… Yaptığın kötülüklerden sonra pişmansan ne ala! Bu tövbeye bir alamettir. Ama her istediğinde kötülük yapıp da suçu Şeytan'a atarsan, bil ki bu kadar kolay kurtulamazsın yaptıklarından… Evet, Şeytan vardır ve vesvese sesleriyle içimize seslenir ama içimizde bir de melek vardır, bir de onun sesini dinlesek?

Şu halde gördüğünüz bütün cisimlerle bütün eşyada hem gıda vardır, hem zehir, fakat siz görmezsiniz. Her cisim, bir kaseye, bir testiye benzer. Onda hem gıda vardır, hem gönül yakıcı bir hassa. Kase meydandadır içindeki gıda gizli. O kaseden ne yediğini yalnızca yiyen bilir.

Mevlana Celaleddin Rumi

Tüm Peygamberler birbirini tanır ve birbirlerini insanlara tanıtmışlardır. Bir Peygamberi bilen, bir diğerini de bilir. Dolayısıyla kendini bilen kişi de Rabb'ini bilir. Kişi kendini bildiğinde, kendinde kimin misafir olduğunu idrak eder.

Hz. Musa, Allah'ı görmeyi talep ettiğinde, O'nu göremeyeceği buyuruldu. Ardından dağa bakması istendi. Allah, dağa tecelli etmeye başladığında dağ paramparça oldu. Buradaki "Dağ", gerçekten Musa'nın kendi benliğiydi. Kendi benliğine bakan ancak O'na erişir, kafa gözüyle göremezsin Yüce Allah'ı… Ve O'nu bildiğinde senin benliğin aradan çekilir ve hiç olur.

Bazı kalpler vardır ki, içine bazen melek girer, bazen şeytan. Bir o gelir; o çıkar, diğeri gelir. Ama bazı kalpler de vardır ki, orada sadece melekler vardır. Böyle kalpleri Allah, rahmetine mekân kılmıştır.

Gönül için "Kâbe'dir." derler. Sen gönlünü Allah'a yönelttiğinde orası, Allah'ın rahmetinin tecelli ettiği

bir mekân olur. Çalışmadan bir şeye erişilir mi? Cefa çekmeden bir şeye erişilir mi? Eğer kişi acı çekmeseydi, benliği ona perde olurdu. Istıraba katlanan perdeleri açmaya başlar.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Kendini bilmek, kendi üzerine derin düşünmek ile olur. Kendini bilemeyen diğer insanları da bilemez; evreni ve onu bize sunan Evrenin Sahibi'ni de bilemez. Kendini bilmek üzere yola koyulan kişiye evreni bilmenin yolu açmış demektir. Kendini bilen ve bilmek için çaba harcayan insan, kendini âlemin bir kitabı olarak okuyabilendir. Burada dikkat edilmesi gereken ve yapılması gereken şey, bu kitabın sadece dışının değil, içinin de okunması gerektiğidir.

Ey kendini insan zanneden insan! Kendini oku!

Evrenin küçük bir numunesi olan insan, evren kadar sırlarla dolu bir muammadır. Sayıları milyarları bulan (belki de geçen) galaksileri, yıldızları keşfedip hesaplama peşinde koşan insan, böylesi uçsuz bucaksız bir evrende madde itibariyle çok küçük, ancak o manevî yapısı ve değeri bakımından kâinattaki bütün yaratıklardan üstündür. Yüce Yaratıcının yegâne muhatabıdır insan…

İnsanoğlu gizemli bir sırdır. Ve gerçekten insan, insan olabildiği takdirde yaratılmışların en şereflisi olur. Aksi halde hayvandan aşağı… Bu hususu Yüce Yaratıcımız, Ahsen-i Takvim ve Esfel-i Sâfilîn kavramlarıyla bize açıklıyor. Ahsen-i Takvim, en güzel boy ve surette olan, bedenen ve ruhen en güzel olan anlamını taşıyor. İşte insan, hakiki insan olabilirse, fıtratının gereği üzere kendi olmaya çalışırsa, başına Ahsen-i Takvim tacı yerleştirilir. Eğer nefsine kapılıp insani görevlerini unutursa, bu sefer de Esfel-i Safilin (sefillerin en sefili) çukuruna düşer.Yani Şeytan ya da Melek olmak kişinin kendisin tercihidir; kişi, Cenneti'ni de, Cehennemi'ni de bu dünyadan götürür ahirete...

19. Kural

İnsanlardan ilgi, şefkat ve merhamet mi bekliyorsun? Peki, bunları önce sen kendine gösterdin mi? Ve sen, başkalarına sevgi, saygı, şefkat ve merhamet gösterdin mi? Önce bu soruların cevabını ver; sonra başkalarından sevgi bekle!

Kim, perde ardındaysa zaten çocuktur. Er ona derler ki kırılmaz. Bir adam sakalla, hayayla erkek olsaydı keçinin de sakalı var. O da adam olurdu. Halbuki keçi, kötü bir kılavuz olur, kendisine uyanları ancak kasaba çeker götürür. Sakalını tarar, "ben ileri gelen biriyim" demek ister. Doğru, ileri gelensin ama ölüme ve gama.

Kendine gel de sakaldan vazgeç; kendine bir yol tut, bu benliği bırak. Bu suretle de âşıklar için gül suyu kesil, gül bahçesine kılavuz ol, öne düş. Gül kokusu nedir? Akıl nefesi, ebediyet ülkesinin güzel kılavuzu…

Mevlana Celaleddin Rumi

Sen kendine şöyle bak: Sen âlemin bir numunesisin ve Allah'ın yarattığı her şeyi seveceğinden kendini de seveceksin. Ama dikkat et! Benliğini putlaştırma! Başkalarından sevgi ve saygı görmek istiyorsan, bu engin sevgini kendi içinde oluşturacaksın önce. Kendini her daim yenileyeceksin ve taptaze olacaksın. Karşındaki insanlardan gördüğün eksik ve kusurlar için, önce bir kendine bak! O eksiklikler, gerçekte senin eksiklilerinin sana yansıması mıdır?

Yüce Peygamber demiş ki: "Bir kimse kırk sabah Allah'a can ve gönülden kulluk etse, onun kalbinden diline doğru hikmet pınarları akmaya başlar." Bunu duyan bir kişi, evine gidip kırk gün boyunca ibadet etti. Kırk günün bitiminde Hz. Peygamber'e gidip şikâyette bulundu: "Ey Allah'ın Resulü! Ben kırk gün ibadet ettim ama bende o pınarlar akmaya başlamadı!"

Yüce Peygamber ise şöyle buyurdu: " İbadet ettin, doğru! Ama can-ı gönülden yaptın mı bunu?" Can ve gönülden kulluk etmenin şartı, bunu ancak Allah için yapmaktır. Yoksa başka emeller ve hevesler uğruna kulluk etmek değildir.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Kendine nasıl bakıyorsan, aynada öyle birini görürsün. Kendin olursan eğer, hayatla barışık olursun. Hayatla barışık olanın da sevgi dilenciliğine ihtiyacı kalmaz. Kendisi bir sevgi üretim merkezi olur ve tüm sevgileri kendine çeker. Dolayısıyla seveni çok olur.

Kendini sevebilmek için kendinin en iyi arkadaşı ol, sırdaşı ol, dostu ol… Kendini kendine itiraf et, çekinme…Ve bil ki, eğer kendin olabilirsen, başkalarının seni küçük düşürmelerine seyirci kalmazsın. Kendin olduğunda kendine değer verirsin… Kendine değer verirsen kendin olursun…

Bunlar çelişkili ifadeler değil…

Bir mekanizma düşün… Motoru ve dinamosu olan… Motoru çalıştırmak için elektrik enerjisine ihtiyaç vardır. Elektriği üretmek için dinamoyu hareket ettirmek lazımdır. Dinamoyu hareket ettirirsen elektrik üretir, elektrik üretilince motor çalışır. Motor çalıştıkça hareket üretilir, hareket oldukça da dinamo

elektrik üretir, böylece motor çalışır ve devam eder gider süreç…

Sana kim, ne kadar değer biçti ?

Kendin olduğunda kendi değerini kendin biçersin…

Kendine bak! Ne görüyorsun ? Bugünkü sen ile olması gereken sen arasındaki fark nedir? Düşün, tahlil et …

Kendin olursan kendine inanırsın. Kendine inanırsan insanlar da sana inanır.

Kendin olduğunda kendi kahramanın olursun. Kendi gözünde şampiyon olursan başkaları da sana şampiyon gözüyle bakmaya başlayacaktır.

Kendin olmak demek, başkalarını hiçe saymak değil, başkalarına değer verirken kendini unutmamaktır. Kendin olmak demek, her şeyi kafana göre yapmak değil, herkesin hukuku gözetirken, kendine de adil davranmaktır. Kendin olmak demek, toplumsal değerleri çiğnemek değil, toplum içinde var olurken, ona değer katmaktır. Kendin olmak demek, sadece kendini sevmek değil, tüm evreni sevgiyle kucaklarken kendini de kucaklayabilmektir…

Ve kendin olmak demek, egoist, narsist olmak değil, kendimiz de dahil, canlı cansız her şeyi, Yaratılanı Yaratan'dan ötürü sevebilmektir…

Önüne bir lokma atsan köpek bile köpekliğiyle önce koklar, biz aklımızla koklarız. Hele bir bak, demek ki biz de her şeyi inceleyen aklımızla kokluyoruz. Allah bile bu yerlerle gökleri yavaşlıkla ve tam altı günde yarattı. Yoksa "Kün" der demez yerler de olurdu, gökler de; Allah, buna kâdirdir. Hatta bir emreder etmez, yüzlerce yer ve gök yaratabilirdi. Yüce Allah, bütün kudretiyle beraber insanı yavaş yavaş ve tam kırk yılda kemal sahibi eder. Bir anda yokluktan elli kişiyi uçurup bu âleme getirmeye kâdirdir ama O dilerse İsa, bir dua ile hemencecik ölüyü diriltir de.

Mevlana Celaleddin Rumi

20. Kural

Karınca, hacca gitmek için yollara düştüğünde ona yolun sonunu göremeyeceğini söylemişler. O da: "Göremesem de bu uğurda ölürüm, ölümümün de bir anlamı olur." demiş. Sen aşk yolunun ucunu ve sonunu göremezsin ki… Sana düşen, aşkın ateşiyle aşk yoluna düşmek. Çünkü maşuk, senin yollara düştüğünden haberdardır ve ne bilirsin ki, sana kestirme yolları gösterecek ya da o da sana doğru koşmaya başlayacaktır.

Armut da elmaya benzer; benzer ama aralarındaki farkları bil ey yüce kişi! Yapraklar da bakılınca bir renktedir. Fakat meyveleri çeşit çeşittir. Yapraklara benzeyen bedenler de birbirine benzer; benzer ama herkes bir iş için yaratılmıştır. Halk yolda her bir tarzda yürür durur; fakat birisi zevk içinde, öbürü dertli, kederli! İşte tıpkı bunun gibi ölürken de aynı çeşit ölürüz ama yarımız ziyan içindedir.

Mevlana Celaleddin Rumi

Sen çıkacağın yola baş koyduğunda, İlahi gayret de seninle birlikte olacaktır; ecrini er geç alacaksın.

Aşk yolcuları, yolculuklarında "Yakin" durağından geçerler. Ancak bundan sonra nihai duraklarına erişirler ama bu yol meşakkatlidir.

Hak yolcuları, Padişaha ulaşmak için yola düştüklerinde Allah'ın nuru alınlarında parlar. O kişinin aşk yolcusu olduğunun bir işaretidir bu. O kişiler artık Allah nuruyla baktıklarından, karşılaştıkları kişilerin mutlu mu, mutsuz mu, iyi mi, kötü mü olduğunu bilirler.

Aşk yolcuları temâşâ halindedirler. Onlar, sevgili ile ilgi kurmuşlardır. Bununla birlikte yolcular, bazen birbirleriyle tartışırlar. Bazıları temâşâdan mest olmuş vaziyette öylece kalırlar, bazıları ise "hadi gidelim, yola devam edelim" derler.

Şimdi biz de Mevlânâ ile temaşa ediyoruz âlemi. Ben de bir ışık vardır ki, bu ışıkla yaparız temâşâyı.

Biz onunla hem dost hem de Hak yolcusu olduk. Bu yola gönül verenler, İsa gibi erken konuşmaya başlarlar ama ona müsaade edilmez hemen. Temâşâda susmak lazımdır. Susmak, bazen aylar, bazen yıllar alabilir. Ondan sonra müsaade edildiğinde, hararetle konuşur âşık…

Gencin birisi Kur'an öğrenmeyi arzu ediyordu. Uzun bir araştırmadan sonra iyi bir hoca buldu.Ücret olarak,gencin babası hocaya her sayfa için bir altın verecekti. Nihayet günler geçti. Genç çok güzel öğreniyordu ama gün geldi babasının altınları bitti. Baba, duruma çok üzülürken, oradan geçen bir ihtiyar adamın derdini sordu. O da durumu anlattı ama altınlarının bittiğini söyledi. İhtiyar, gencin babasını evine davet etti, ve oğlunun hocasının, kendisinin oğlu olduğunu söyledi. Bugüne kadar aldıkları altınları da babaya iade etti. Dedi ki: "Bizim altınımız, Kur'an'dır. Sen bunları al; bizim altına ihtiyacımız yok. Zaten bu iş , senin için bir imtihandı."

Yedi tane sûfi arkadaş vardı. Bunların aralarındaki muhabbet öylesine derin ve güzeldi ki, sohbetleri çok tatlı geçer ve sohbet esnasında kendilerinden geçerlerdi. Onların bu durumunu öğrenen vezir, kendi konağında onları ağırlamak istedi. Bir gün yanlarına giderek evine davet etti. Ev halkını da başka yerlere gönderdi. Onlar için en güzel yemekleri fazlasıyla hazırlattı. Dervişler eve geldiklerinde, kendisi de evden ayrılırmış gibi yaptı ama, gizli bir odadan

onları izlemeye başladı. Dervişler, iştahla yemeklerini yiyor, bir tabak boşalınca diğerini doldurup yemekleri afiyetle yemeye devam ediyorlardı. Derken, bir tanesi aniden düşüp öldü. Bunu, diğerleri de sırasıyla izlediler ve Hakk'a yürüdüler. Öyle buyuruluyor ya ayette: "Rabbine dön!" diye. İşte her şey zamanı gelir, aslına döner. Dervişler de bu yola girmiş oldular. İçlerinden bir tanesi sağ kalmıştı ama onları gözleyen vezir artık dayanamadı ve dışarıdan gelmiş gibi ana kapıyı çalarak içeriye doğru seslendi: "Yemekler yetti mi?" diye.

Sağ kalan derviş, kapıya çıktı ve dedi ki: "Hayır, yetmedi! Eğer yetişecek kadar olsaydı ben de sağ kalmazdım; istek baki kaldıkça yemek yeter derecede sayılmaz."

İstekler devam ettikçe yeterlilik olmaz. Altı dervişin istekleri bitmişti ve onlar yeterli hale geldiler.

Bir gün şeyhin birisi iman ve küfür bahsinden anlatıyordu ama ben anladım ki kendisi henüz iman ve küfür konusunun kokusundan nasip almamıştır. Ama ne yazık ki kendisi bunu anlamamış durumdaydı.Ve şikâyet ediyordu, sözlerinin anlaşılmadığını söyleyerek…

Aşk Yolunun Yolcusuna

Karıncaya sormuşlar nereye gidiyorsun diye. O da, "Kâbe'ye gidiyorum." demiş. Daha sonra yine; "bu adımlarla mı?" diye sormuşlar. Karınca da; "gidemesem bile o yolda ölmüş olurum." demiş. İlk adımını inançla at. Tüm yolu görmek zorunda değilsin, zaten göremezsin.

Aşk yoluna gireceksen yüreğinin götürdüğü yere gideceksin. Yeter ki ilk adımını at. Aşkta cesaret, yolun uzunluğunu hesaplamak değil, ilk adımı atabilmektir. İnsan kendini aşk yoluna adadığında, takdiri ilahi de o yönde işleyecektir. Cereyan edecek tüm hadiseler, diğer bir hadiseyi desteklemeye başlayacaktır. İlk adımı atma cesareti, bütün dehayı, gücü ve büyüyü içinde saklar.

21. Kural

Allah dileseydi hepimizi tek tip yaratırdı. Her insanı, birbirine benzemeyen özelliklerde yaratan Allah'ın, bu yaratımında nice gizli hikmetler vardır. Sen böylesin ama öteki türlü de yaratılabilirdin. Bu nedenle ötekini küçümseme ve hor görme! Herkesi olduğu gibi kabul et ve Yaratan'ın yaratılıştaki bu sıfat çeşitlemesine saygı göster. Göster ki, sen de sevgi ve saygı göresin.

Sevgilim, belki vefa ve merhametin coşar da, kapıyı açarsın; "Orada, ne bekliyorsun kalk, içeri gir!" diye seslenirsin ümidiyle ben senin kapında oturmuş bekliyorum.

Ey pek güzel olan yüzünde her zaman yüzlerce lütuf, yüzlerce merhamet nuru parlayan sevgili! Canım, kapında senden gelen misk kokularına, amber kokularına gark olmuştur.

Biz mest olmuşuz; başımız dönmede, başkalarının yaptıkları işlerle bizim ilgimiz yok. Dünya alt üst olsa, yakılsa, yıkılsa umurumuzda değil. Yeter ki senin aşkını kaybetmeyelim. Yeter ki senin aşkın ebedî olsun! İçimizde senin aşkın el çırpmada, yüzlerce başka alemler yaratmada, göklerden de dışarıda, ötelerde yepyeni yüzlerce asırlar meydana gelmede.

Mevlana Celaleddin Rumi

İnançsız birine şöyle dedim: "Sen de Allah'ın kulusun, ben de… Ama sen, Allah'ın kahır sıfatındansın, bense lütuf sıfatından. Kahrı bırak da lûtfa yönel! Daha mutlu olursun…"

Kahır içinde olan, her şeye kahır gözüyle bakar, lûtfa bile…

İnsanda belirgin iki sıfat dikkati çeker. Biri niyazdır ki, buna sahip olan için umut vardır; diğer ise niyazsızlık. Niyazsızlıktan bir şey el edemezsin. Ama niyaz sıfatı varsa sende, niyazsız olana ulaşırsın. Arayan, sonunda neyi bulur dersin? Tabii ki aranılanı… Aşığın gayesi nedir? Tabii ki maşuk! Ama unutma ki; maşuk'un da gayesi âşıktır.

Bazı kimseler vardır ki, onlar da Allah'ın "Celâl" sıfatı ile bakarlar.Onların iç dünyasına inersen Cehennem'e yaraştıklarını anlarsın. Bazı kimseler de vardır ki, abasının altındaki manasında Cennet'e layıklık vardır. Herkes farklıdır; kimin ne olduğunu,

onun manasına ermeden anlayamazsın. Bu nedenle farklılıkları hor görme. Öyle adamlar vardır ki, canide namaz kılarlar ama kafalarında dünya işleriyle meşguldürler. Bunun meyhanedeki adamdan ne farkı vardır?

Aşk Yolunun Yolcusuna

Yüce Allah Kur'an'da diyor ki:

"Ey insanlar, gerçekten, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizle tanışmanız için sizi halklar ve kabileler (şeklinde) kıldık. Şüphesiz, Allah katında sizin en üstün (kerim) olanınız, (ırk ya da soyca değil) takvaca en ileride olanınızdır. Şüphesiz Allah, bilendir, haber alandır." (Hucurât,13)

Ey insan! Allah dileseydi, hepimizi tek tip, tek millet, tek renk, tek ırk yaratırdı. Ama O, insanları, birbirlerinden ibret alsınlar diye çeşit çeşit yarattı. Sana ne oluyor ki, bu yüce takdire karşı gelerek insanları tek tipleştirmeye çalışıyorsun?

Toprak tek çeşit midir? Kızılı, kahverengisi, siyahi, sarısı, beyazı, velhasıl bilumum terkiplerde toprak çeşidi vardır. Gökyüzü her zaman açık mıdır? Bazen, bulutlu, bazen güneşli, bazen yıldırımlar ve şimşekler süsler gökyüzünü? Denizler her daim durgun mudur?

Kâh dalgalı, kâh boranlı, kâh sütlimandır. Koskoca kâinat bile çeşit çeşit varlıklardan oluşmuş, sana ne oluyor ki Yaradan'ın bu sonsuz çeşitliliğini sınırlamaya kalkıyorsun? Zaten yapamazsın…

Sen bugün bu şekildesin. Çünkü, o aileden, o toplumdan, o milletten, o dinden doğman takdir edilmiş. Ya başka türlü takdir edilseydi? Ya sen, başka millet ya da dinden gelen bir aileden doğsaydın? O zaman, diğerleri de seni ötekileştirmeye kalksaydı? Bu hastalığın tek devası var. O da Yunus'un cümlelerinde saklı: "Yaratılanı sev, Yaratan'dan ötürü…" Başka söze ne hacet?

22. Kural

Allah'ı unutmayan ve her daim gönlünde olduğuna inanan kimse için, zaman ve mekân kavramları önemini yitirir. O, nereye gitse, neye baksa O'ndan bir eser, bir emare görür. Bu nedenle Allah dostlarının nerede bulunduğuna değil, onların gönlünde Kim'in misafir olduğuna kafa yor. Zira, gönlünde Allah aşkı bulunmayan, kibir ve haset dolu bir gönle sahip kişi, isterse Kâbe'de olsun, bu Allah katında makbul değildir.

Ey bir yerde duramayan, dinlenme nedir bilmeyen rüzgarımız! Güle bizden haber götür de; "Gül bahçesinden kaçıp şekerle dost olan gül, nasıl oldu da yurdundan, anandan, babandan, kardeşlerinden arkadaşlarından ve sana gönül veren, senin için feryat edip duran bülbülden ayrıldın geldin, şekere karıştın, gülbeşeker tatlısı oldun?" de.

Ey gül! Neden şekere karıştın? Aslında sen, kendin şekersin, şeker gibi tatlısın, hoşsun. Şeker olduğun için, herkesten çok sen, şekere layıksın ama, neden gül bahçesine karşı vefasızlıkta bulundun? Şeker de, gül de hoş, fakat vefalı olmak her ikisinden de hoş, her ikisinden de tatlı.

Mevlana Celaleddin Rumi

Bazen gidip meyhaneye de uğrayalım, kiliseye de. Oradaki insanları gözlemleyelim. Ne yaparlar, ne düşünürler? Sorunları, ihtiyaçları var mıdır? İster iyi kişi olsunlar, isterse kötü… Bunu yapabilir misin. Benim yaptığım bu işlere birçok kişinin gücü ve anlayışı yetmez. Biz taklitçi değiliz, taklitçiler de bize uymaz.

Şeyhi meyhanede gördüğün halde diyebiliyorsan ki, "Ben bu işi bilemem; bu sırrı ancak Allah bilir."; o halde sende bir derinlik ve hoşgörü vardır. Böyle bir kişiyi ben hal ve tavrından, ibadet ederkenki durumundan anlarım.Böyle temiz düşünenleri tanırım.

Benim ekmek,yemek parasının derdine düşme gibi bir özelliğim yok. Padişah, bana yiyecek de, giyecek de gönderir. Kur'an-ı Kerim'de israfçılar yerilmiştir. Kimdir bu israf edenler? Paralarını meyhanede harcayanlar mı? Asıl israfçılık, ömrü boş yere heba etmektir. Bu sınırlı hazineyi boş yere harcamaktır. Bütün işaretler, Güneş'in vakti geldiğinde batacağını gösterirken, sen daha nice bu gaflet içerisinde uyuyacaksın? Uyuyasın diye mi seni dünyaya getirdiler?

Bir adam, şarap satarak para kazanıyordu. Acaba onun kazandığı şey gerçekte nedir? Kişi lahavlenin manasını bilseydi acaba ne olurdu. Lahavle, yani "kuvvet ve kudretin Allah'ta olduğu" manaya eren kimse, meyhanede bile bunu dese kıymetlidir. Kâbe'de lahavlesiz olmak, bundan değersizdir. Ama bir de mescitte lahavle çeksen, ne olur acaba? Unutma ki, kişi namazda olsa dahi, dünya işlerini kafasında yönetiyorsa, meyhanedeki adamdan bir farkı yoktur.

Bir yolcu, yola revan olmuş gidiyordu. Uzaktan bir atlının geldiğini gördü ve onun kendisine zarar vereceğinden korkarak saldırı durumuna geçti. Ama atlı ona yaklaşarak, kendisinin dövüşmek ve zarar vermek amacında olmadığını söyleyince, yolcu da buna sevinerek, kendi amacının da saldırmak olmadığını, bunu sadece kendini korumak için yaptığını söyledi. Ondan sonra arkadaş ve yoldaş oldular. Bu gün din âleminde de iş böyledir. Bu külahı taşımak istiyorsan, önceden başına giymelisin ki, bu er meydanından mertçe başını çıkarabilesin. Yoksa yolda kalırsın. Bahtiyar odur ki, ecel kılıcından hem başını, hem de külahını kurtarır.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Ameller niyete göredir. Bir insanın, bir şeyi niçin yaptığını anlayabilmek için, onun niyetini bilmek gerekir. Çok iyi bir iş yapan, yardımseverlik gösteren, hayır işleri yapan bir insanın gerçek niyeti, insanların takdirini kazanmak, şan ve şöhret ise, onun bu iyilikleri boşunadır. O, zaten iyiliklerinden beklediklerini almıştır, şan ve şöhret olarak. Ama ahirete bir şey bırakmamıştır. Başka bir kişi de,belki bize hoş gelmeyen bir şey yapmaktadır ama gerçekte, insanlığa faydası dokunacak ve Allah rızasını amaçlayan bir harekettir bu, bilemeyiz. Buradaki sorun, sûrete takılıp, manayı es geçmekten kaynaklanır. Mevlâna bu hususta şöyle bir hikâye anlatır:

Akıllı birisi, atına binmiş gidiyordu. Yol kenarında uyumakta olan birisinin de ağzına yılan kaçmak üzereydi. Atlı, yılanı ürkütüp kaçırmak ve adamı kurtarmak için atını koşturdu, fakat yetişemedi.

Tutup o adama kırbacıyla birkaç kere vurdu. Uyanan adam, darbelerin acısıyla bir ağacın altına kadar kaçtı. Oraya bir hayli çürük elma dökülmüştü. Atlı:

"Bunları ye!" diye emretti.

"Beyim," dedi adam, "ben sana ne yaptım? Eğer bana hakikaten kastın varsa, vur kılıcı öldür. Sana çattığım saat ne uğursuzmuş. Ne mutlu senin yüzünü görmeyene. Dinsizler bile kimseye sebepsiz böyle yapmazlar."

Bir yandan da lânetler okuyor, beddua ediyordu:

"Ya Rabbi, cezasını sen ver." diyordu.

Atlı ise onu dövüyor:

"Koş," diyordu.

Atlı, adamı epeyce bir zaman koşturdu. Nihayet adamın safrası kabardı, yediklerini kusmaya başladı. Bu arada yılan da çıktı. Adam yılanı görünce atlının ayağına kapandı:

"Sen bir rahmet meleğisin," dedi, "ne mübarek saatmiş ki seni gördüm. Sen beni analar gibi ararken ben eşekler gibi kaçıyordum. Durumu biraz olsun bilseydim, sana bu kadar kötü sözleri söyler miydim? Sükut ederek kızgın göründün, hiçbir şey söylemeksizin kafama vurmaya başladın. Bağışla!"

"Eğer ben biraz olsun sana hali çıtlatsaydım derhal ödün patlardı; içindeki yılanı bilseydin ne elma

yiyebilir, ne koşabilir ne de kusabilirdin. Sen bana söverken ben gizlice, 'Ya Rabbi, işimi kolaylaştır.' diye dua ediyordum."

İşte bu, akıllının düşmanlığıdır. Akıllının düşmanlığı, ahmağın dostluğundan yeğdir, denilmiştir. Peygamberler, halka içlerindeki yılanı göstermeye çalışır, insanlar ise onlara kötü sözler söylerler, hali anlamazlar.

Sûrete takılma, manaya bak!

Ey bahçeleri güldüren, çimenleri gebe bırakan aşıkların ilkbaharı, bizim sevgilimizden haberin var mı? Ey aşıkların feryadına koşan hoş kokulu rüzgar. Ey candan da mekândan da temiz olan aziz varlık, sen neredeydin? Nerede kaldın, seni göreceğimiz geldi.

Ey Rum diyarının da, Habeş diyarının da fitnesi olan rüzgâr! Şaşırdım kaldım, bu pek hoş, bu pek güzel koku, ya Yusuf'un gömleğinin kokusudur, yahut da Mustafa (s.a.v.)'in hırkasının kokusudur.

Ey doğruluk ırmağı! Sen bizim sevgilimizin arkından akıyorsun, sen getirdiğin hoş kokularla gönüllerin Tur-i Sina'sı oluyor, canlara can katıyorsun.. Ey sözü, konuşması, bütün davranışları, halleri hoş olan sevgili! Ey ayların, yılların kendine kul oldukları güzel; senin ayın da hoş, yılın da hoş.

Mevlana Celaleddin Rumi

23. Kural

Bu hayat, bu Dünya, bu Evren, bir denge üzere seyr-ü seferini devam ettirmektedir. Her şey olması gerektiği gibi işlemektedir; ne eksik, ne de fazla… Sen de bu âlemden ibret al da, yaptığın işlerde ne aşırıya kaç, ne de yetersiz kal! Hayat, bize verilen bir emanettir. O emaneti ne putlaştır, ne de ilgisiz bırak. Zira bu yaşam, ahiretin bir tarlasıdır; burada ektiklerini orada biçeceksin. O halde, yaşam tarlanı iyi sür ki, öbür dünyada meyvelerini yiyesin. Ama dikkat et; iyi meyve olsun diye çok su verirsen, meyve olmaz, ekinler çürür.

Ey perdenin arkasından ışığı, nuru görünen sevgili! Senin ışığın, sıcaklığın bize yaz mevsimi oldu, bizim de yaz mevsimi gibi gönlümüz sıcak; gel bizi al, gül bahçemize kadar, çek götür! Gel, gel de senin lütfunla çorak yerler yeşersin, mezarlar bahçe haline gelsin. Koruklar tatlılaşsın, üzüm olsun, ekmeğimiz pişsin.

Ey can güneşi, ey gönül güneşi, ey güzelliği ile güneşi bile utandıran güzel! Gel, gel de bizim zavallı halimizi gör, şu balçık beden, canı nasıl tutmuş bırakmıyor? Yüzünün sevdası ile dikenlikler, nice defalar gül bahçesi haline geldi de güzel yaratma gücüne olan imanımızı artırdı.

Mevlana Celaleddin Rumi

Yüce Peygamber de bu sırra işaret ediyor ya: "Dostunu aşırılıktan uzak olarak sev. Bir gün ona kin besleyeceğini hesaba kat! Düşmanına da çok ağır ve sert davranma, ola ki günün birinde dost olursunuz!" diye. Her işte dengeyi gözet, ifrat da zarardır; tefrit de…

Yemekte aşırıya kaçan da hastalanır, hep perhiz yapan da… Zahitlerden birisi hasta olmuştu ama o sofuluk gayretiyle ilacını içmedi ve öldü. Bir arkadaşı onu rüyasında, kıbleden yüzünü çevirmiş halde ve dumanlar içerisinde gördü.

Yapmak istediğin işe elin değmedikçe, onun emeğini çekmedikçe değerini anlayamazsın. Anlatacağım hikâyede bu işin sırrına değinilir:

Bir adamı, bir bahçe sahibi davet eder ve ağacı sarsarak cevizleri düşürür. Sonra der ki: "Al, istediğin kadarını soy da ye!" Başka birisi ise yine bahçesine davet eder ama o, uşaklarına emreder, cevizleri toplatır, soydurur, kırdırır ve içini öyle ikram eder. Ama

misafir, bu işten bir şey anlamaz. Ona göre cevizin boyası eline bulaşmadan ceviz, yemenin bir anlamı yoktur.

Zındık adam, benliğini övmekte aşırıya gitmiştir. Aklına ve duyularına güvende o kadar ileri gider ki, "görüyorum, tadıyorum, duyuyorum, yiyorum," diye övünür durur. Ben, buna ancak gülerim; çünkü o güvendiği şeyleri ona veren Allah'tır. Dilerse bir anda geri alıverir de bunlara, o zındık da otura kalır öylece…

Aşk Yolunun Yolcusuna

Hayatı bir teraziye benzetirsek, bu terazinin dengede kalması, belki de saadetimizin temelini oluşturmaktadır. Bir şeyde aşırıya gitmek, gereğinden fazla geride kalmak kadar mutsuz eder insanı. İnsan, hayatını idame ettirmek için çalışır. Karnını doyurmak, barınmak, güven içinde yaşamak için çalışır. Bir kısım insanlar daha çok nimet elde etmek için, büyük hırslarla çalışırlar. Bu uğurda belki hak hukuk kurallarını da çiğnerler. İşte bunlar, ibadet sayılan çalışma mevhumunu, artık ibadetlik özelliğinden alarak, aşırılığa kaçanlardır. Az yemek iyidir; vücudun sıhhati için...

Ancak, hiçbir şey yemeyerek bedene yapılan haksızlık da bir tefrit halini alır. (İfrat: Herhangi bir konuda çok ileri gitme, ölçüyü aşma, aşırı davranma, taşkınlık. Tefrit: Herhangi bir konuda geride kalma, yeterli ölçüde olmama durumu.)

İfrat ve terfide örnek olarak ışığı vermek mümkün:

Gözün sağlıklı görebilmesi için ışığa ihtiyacı vardır. Işığın seviyesi düşük olursa görüntü beyne sağlıklı olarak iletilemez. Işığın çok fazla olması da kişide geçici körlük yaşanabilir.

İnsan bir şeye kızabilir. Bunun da, ifratı ve tefriti vardır. Öfkenin aşırı olmasına, saldırganlık denir. Saldırgan kimse, hiddetli olur, kendine ve başkasına zarar verir. Öfkenin normal olanına şecaat (kahramanlık, yiğitlik), lüzumundan az olmasına da korkaklık denir. Şecaat orta yoldur. Kibirlenmek ifrat, aşırı tevazu da tefrittir. Tevazu ise vasattır. Kendinden aşağı olanlara karşı tevazu göstermek iyi ise de, bunun ifrata kaçmaması, yani aşırı olmaması gerekir. Aşırı olan tevazua, temelluk denir. Temelluk, ancak üstada ve âlime karşı caizdir. Başkalarına karşı caiz değildir.

24. Kural

Allah, insanları diğer canlılara göre üstün yaratmış ve dünyada onu kendine halife olarak tayin etmiştir. Bu nedenle kişi, bu değerini bilmeli ve üstün vasıfları üzerine yüklenerek hayat yoluna devam etmelidir. Çünkü insan, insan olmanın ve Allah'ın kulu olmanın hakkını verdiğinde yaratıkların en üstünü olur. Ama bir de bunları unutup şeytani yola düşerse, aşağıların en aşağısı mertebesinde sıkışır kalır.

Ey ebedi aşk! Şu gönlümüzde kendini gösterip, canımızı balçık zindanından kurtararak, tek olan, eşi olmayan Allah'a yönelttin. Ey nurlar saçan sabahımız! Gamlı ve kederli olduğumuz zamanlarda, gönlümüzdeki gam dumanlarını dağıt, bize şevk ver, neşe lütfet. Tali'imizin karanlık gecesinde; bir gündüz, görülmemiş, işitilmemiş, şaşılacak bir gündüz meydana getir. Nerede o gözler ki, onu izlesin; nerede hakikatleri duyacak kulak, burhanlar düşünecek akıl?

Mevlana Celaleddin Rumi

İnsanoğlu bütün yaratılmışlardan üstündür. Çünkü onun görüşü, bütün arşı, kürsüyü, yerleri ve gökleri ve her ikisi arasında bulunan yaratıkları kapsayan bir genişliktedir.

İlginçtir ki Yüce Allah, tüm sıfatlarından birer cüzle insanoğlunda tecelli eder. "Nerede olsanız, o sizinle beraberdir," mealindeki ayetin hikmeti buradan anlaşılır. Allah herkese farklı kabiliyetler vermiştir, bu tecelli ettiği sıfatlar doğrultusunda. Her kimse farklı bir meslek yapar, farklı mesleklere kabiliyeti vardır herkesin. Herkes de bu mahareti penceresinden bakar şu âleme ve her birinin diğerinin penceresinden haberi yoktur. Allah, herkese ayrı bir yön vermiştir ve insanlar bu yönleri üzere kemale ermek için yoldadırlar; ama kimi erer, kimi ermez, o ayrı…

Allah ne büyüktür! Düşün ki, dünyadaki her şey insanoğlunun hizmetine sunulmuştur. Ama ne yazık ki insan da nefsinin hizmetine kendini feda ederek kendine yazık eder. Allah, Arş'ı şerefli kılmıştır; ancak sen arşa da çıksan, yerin dibine de girsen, gönlünü

eşref-i mahlukat sıfatına layık hale getirmedikçe, bunun sana bir faydası olmaz; değerin de artmaz.Gönül kapını ilahi nefhalara açık tut. Peygamberler ve veliler de bunun için hasret çekmişlerdir.

Birisine davet edilmiştim. Ama ev sahibi üzülerek dedi ki: "Sana bir şey pişiremedim." Ben de ona dedim ki: "Pişmiş yemeğe ne gerek var? Sen kendin piş önce!"

"Allahüekber" demek, Allah'a yaklaşmak içindir. Sende eğer büyüklenme ve kibir varsa "Allahüekber" demeye devam et ki, bundan kurtulasın ve Allah'a yanaşasın.Nereye kadar, benliğini put ediniş bir halde namaz kılacaksın. "Allahüekber" diyorsun ama putunu da koynundan ayırmıyorsun.

Birisi bana, falan kimse hakkında şöyle dedi: "O kişi sana yakın biri değildir." Ben de dedim ki: "Sen bunu nereden biliyorsun ki? Böyle dediğine göre, sen, ondan daha olgun olmalısın. Çünkü onun, şöyle şöyle olması gerektiğinden bahsediyorsun; onu eleştiriyorsun. Gerçekten sen, o kişiden daha mı olgunsun?"

Teslim makamına ulaşmış bir kişi, şöyle ya da böyle olsun diye birini eleştirir mi? O kişinin tenkitleri yersizdir. Onun yaptığı şuna benzer ki, birisi namazdayken konuşur, öbürü de namazda olduğu halde ona, "sus, namazda konuşulmaz" der. Bu kişilerin birbirlerinden ne farkları vardır ki?

Gerçek yoksul kişi nasıldır, bilir misin? Onun malı yoktur ama kimsenin de malı değildir. Yoksulluğa erken yaşlarda alışmak gerek. Ağaç yaşken eğilmeli, ayaklar küçükken pabuca alıştırılmalıdır.

"İnsanlara soğuk ve kötü davranmak makbul değildir," diyen kişiye dedim ki: "Gel, önce seni bir sınamadan geçireyim. Sen nasılsın bakalım?" Çünkü bazı insanlar öylesine değerlerine bağlı görünürler ama onları birazcık denemeye başladığında, o değerlere sahip sahte elbisesi üzerinden düşer de, gerçek kişiliği ortaya çıkar. Takke düşene, kel görünene kadar sınamak gerek bazen insanları. Sen sevgi ve aşk davasında olduğunu ulu orta ilan eden bir kişiden azıcık bir para iste de gör! Aklı başından gider garibin! Böyle böyle, insanları denediğim için beni çok eleştirdiler, "insanları kendisinden soğutuyor" dediler. Halbuki ben bunu, yani insanları kendim soğutmayı, onları kırmak için yapmıyorum. Bu durum Allah'ın sevgisindendir. Çünkü Allah, velilerini kişilerden gizlemek ister. Onları sadece kendisi bilir.

Eğer onları görmek istiyorsan, Allah'ın nuruyla bakabilmelisin. Kabul et ki, herkesin bir hali vardır. Vaizin minber üstünde, hafızın minder üstünde, dinleyenlerin, müridin, şeyhin ayrı ayrı halleri olduğu gibi mürşidin de bir hali, âşığın bir hali, maşukun bir hali vardır."

Aşk Yolunun Yolcusuna

Allah, insanoğluna o derece değer vermiştir ki, yeryüzünde O'nun halifesi, bütün yaratılanların gözdesi ve Yüce Yaratıcının en parlak aynası olarak yaratılmış. Bütün yaratılanların neredeyse hepsi insanlığın hizmetine sunulmuş. Bu üstünlük, Yaratan'ın insana verdiği "akıl" nimetinden kaynaklanır. Aklı olmayanın ya da aklını kullanamayanın hayvandan ne farkı kalır ki?

Bedenler dünyaya gelmeden önce ruhlar berzah âleminde bekleşmekteydiler. Dünyaya geldiğimiz an ruhumuz bedenimize giydirildi. Öldükten sonra da tekrar vücudumuzu terk edecek. Ve yine berzah âlemine gidecek. Berzah âleminde bugüne kadar yaşamış ve dünyadan ayrılmış olanlarla birlikte daha dünyaya gelmemiş olanlar da yer alır.

Allah, insana değer vermiş. Öylesine değer vermiş ki, "Ona, kendi ruhumdan üfledim," diyor Kur'an'da… İşte bu üflenen ruh, aslında Yaratıcıdan bize ihsan edi-

len cüzi bir enerjidir ve bu enerjide tüm insani hasletler mevcuttur. Sevgi, merhamet, aşk, vicdan, şükran gibi olumlu duyguların yanında öfke, gazap, hiddet gibi olumsuz duygular…

Tüm bunların yanında bir de insan bedenine verilen ama gözle görülmeyen bir şey daha verilmiştir. İşte o da nefistir. İnsanın temel yaşam ihtiyaçlarını sağlayabilmek için gerekli bir şeydir nefis… Nitekim nefsimize zulmetmememiz konusunda uyarır bizi Yaratıcımız. Ama nefsimizin de dizginlerini elimizde tutmamız gerektiğini de hatırlatır ardından.

Çünkü dizgininden kurtulan bir at gibi kontrolsüz kalan bir nefis de daha çok yer, daha çok içer, daha çok öfkelenir, hiddetlenir, şehvetinin sınırsızlığına dalar, etrafa ve kendisine zarar verir ve günahların içerisinde boğulur gider ve buda onun ruhunu ezer, hüzünlendirir, azap çektirir.

Her şeyden önce kişi, insan olması itibariyle doğal bir değere sahiptir. Çünkü onun hakkında Yüce Allah şöyle demiştir: "And olsun ki biz, insanoğullarını şerefli kıldık, onların karada ve denizde gezmesini sağladık, temiz şeylerle onları rızıklandırdık, yarattıklarımızın pek çoğundan onları üstün tuttuk."

İnsanın, doğumuyla, hatta ana rahminde teşekkül etmeye başladığı andan itibaren sahip olduğu bu değer; bütün değerlerin ilki, en yaygını ve devamlı olanıdır. Buna sahip olurken maddi-manevi hiçbir karşılık

ödememiştir. Bu, tamamen Yaratıcısının bir lütuf ve ihsanıdır. Öyle bir ihsan ki; kadın-erkek, siyah-beyaz, kuvvetli-zayıf, zengin-fakir demeksizin ve herhangi bir din ve milliyet farkı gözetmeksizin bütün insanlığı kuşatmıştır.

O halde kendi kıymetini bil, kendini sev ama böbürlenme; bunca üstünlüğü sana veren Rabb'ine yönel!

25. Kural

Cennet de sendedir Cehennem de… Ahirette bulunacağın yeri, sen bu dünyada seçersin. Her iki mekânın da nüveleri sende. Hangisini beslersen sen o olursun. Kibir, haset, düşmanlık, kıskançlık, şehvet ve Allah'a isyan tohumlarını beslersen, içindeki Cehennem'i beslemiş olursun. Aşk yoluna düşersen, gönlündeki Cennet tomurcukları yeşermeye başlar ve heybende öteki alem için kendi Cennet'ini taşırsın.

Senden ayrı düşmüş âşığın halini gör. Kötülüklerle dolu olan dünyaya bak, ey hapishaneci padişah; mahmur susamışı görmemezlikten gelme! El de ayak da sensin, her var olanın varlığına sebep de yine sensin! Sarhoş bülbül de sensin, haydi gül bahçesine gel!

Kulak da sensin, göz de sensin, her şeyin seçilmişi de sensin, sen kuyudan çıkarılarak satılmış Yusuf'sun, kölelerin satıldığı pazara gel! Gözde gizlenmişsin görünmezsin, halbuki sen herkese can verirsin; bir kere de güle, oynaya gönülsüz ve sarıksız olarak gel! Günün aydınlığı sensin, gamı yakan yandıran sevinç sensin, gecelerin aydınlığı, ay ışığı sensin; ey tatlılıklar, şekerler yağdıran bulut gel!

Mevlana Celaleddin Rumi

Sen, o kadar çok sayıda zerreden meydana gelmişsin ki, sayıları yüz binleri geçer. Her bir zerren, ayrı bir hayal içerisindedir. Niyetin halis ise, aklın da halis olur ve tüm zerrelerine yansır bu güzellik; içinde artık Cennet'i yaşarsın ve hakiki Cennet'e de layık olursun. Böylece Cennet'in ta kendisi olursun.

Hazreti Ali *(r.a.)*, şöyle bir rivayette bulunur:

Bir gün mezarlıktaydık. Yüce Peygamber yanımıza geldi ve şöyle dedi: "Hiç bir erkek ve kadın yoktur ki, gideceği yerin Cennet veya Cehennem olduğu Allah tarafından yazılmış olmasın." Bunun üzerine orada bulunanlardan birisi sordu: "Peki, Ya Resulallah! Bu yazıyı değiştirmek mümkün müdür?" Peygamber buyurdu ki: "Siz çalışın,iyi amellerde bulunun. Gerçekte her kişi, ne için yaratılmışsa onu yapar. Cennet için yaratılanlara Cennet işi, Cehennem için yaratılanlara da Cehennem işi kolaylaştırılır."

Ardından şu ayeti okudu:

"Ama her kim, Allah yolunda vergili olur, ondan korkarsa, faziletli işleri gerçeklerse, ona kolaylıklar ihsan ederiz."

Bu nedenle sen, kendi cennetini şimdiden oluştur ve içindeki pisliklerden arın! O pisliği, küpler dolusu su temizleyemez de, gönülden akan iki damla yaş tertemiz yapar. Ama gözyaşı, öyle bir gözyaşı olmalıdır ki, ibadet ve niyazla aksın. Böyle bir gözyaşı, seninle mezara kadar gelir ve içeride dostun olur. Namazsız, niyazsız gözyaşı ise seninle sadece mezarın başına kadar gelir; içeri giremez. İçeride sana dost olan gözyaşı ise seni Cennet'e ulaştırır.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Cennet ya da Cehennem uzaklarda değil, senin içinde gerçekte… Yaptıkların, hareketlerin, sözlerin, davranışların, ya cennetini ya da cehennemini imar eder. Her yaptığın, cennet ya da cehennem evine bir tuğla daha ekler. Sen kendini Allah aşkına teslim ettiğinde, gideceğin yol, varacağın nokta o aşk doğrultusundadır. Aşka teslim etmişsen kendini, Cennet'e doğru gidiyorsundur. Gerçekte veliler, Cennet'ten de, Cehennem'den de geçmişler, o İlahi Aşk'ın vuslatına başlarını koymuşlar.

Herkesin hayatı, kendi tercihlerinin, seçimlerinin sonucunda şekillenir. Gerçekte bugünkü sen, geçmişte yaptığın tercihlerin sonucusun. Yarınki sen de, bugünkü tercihlerinin sonucu. Kişi kendi cennetini ya da cehennemini kendi eliyle hazırlar.Ve daha bu dünyada bile, bu kendi eliyle hazırladıklarının sonuçlarını görmeye başlar.

Ey yüzünün nuru ile cihanı aydınlatan sevgili; dün gece bizim aramızda yoktun. Bu yüzden biz karanlıkta kaldık. Yüzünün nuru dün gece neredeydi?

Gönlümüze bak da şaşır kal! Çünkü gönül, senin güzel yüzünü siper ederken heyecandan eriyip yok olduğu halde, seni siper etmeye doyamadı. Bırak, gönül senin uğrunda erisin yok olsun. Ama ey ay yüzlü güzel! Senin ömrün uzadıkça uzasın!..

Dün gece, nurlar saçan ay yüzün nereye doğmuştu? Otağın nereye kurulmuştu? Adamların, ordun nerede konaklamıştı? Sen değil, senin güzelliğin nerede elbisesini çıkarır, nerede soyunursa devlet oradadır. Mutluluk oradadır.

Mevlana Celaleddin Rumi

26. Kural

Bu âlem o derece ince ve hassas dengelere oturtulmuştur ki, bu incelik aynı zamanda kuvvetli bir denge halinde devr-i daimine devam eder. Yapacağın ufak bir hareketin, söyleyeceğin en küçük sözün bile bu evrende bir karşılığı vardır. Sen, içindeki aşkı besle ve insanları sev! Sev ki, ilahi nizamdan sana nice güzel gizli hazineler aksın.

Ben senin mestinim, seninle neşeliyim, seninle hoş bir haldeyim. Ben senin iyiliklerinin, lütuflarının altında kalmışım eziliyorum, sanki lütfundan gebe kalmışım; gebe eğer yükünü taşımazsa, bunu suç sayma!

Hiç gökyüzü, kendi başından dönme sevdasını çıkarabilir mi? Yeryüzü de teninden titremeyi hiç giderebilir mi? O padişah, mukadderat kalemi ile rakamlar yazıp duruyor. Gönül, onun elinde bir kalem. Hoca sen de bir an için olsun hayattan şikâyeti bırak, kadere boyun eğ de, imanını yenile!

Mevlana Celaleddin Rumi

Bir adamla diğeri birbirine düşman olmuştu. Ama üçüncü biri daha vardı ki, her ikisiyle de dosttu. Bir gün, bu iki düşman, kozlarını paylaşmak üzere yola çıktı. Ama yoldayken o üçüncü kişiyi gördü ve "dostum" diye ona sarıldı, öptü. Yoldan gelen diğer düşman kişi gördü ki, düşman sandığı adam, kendi dostuyla dosttur. Dostunun dostuyla nasıl vuruşabilirdi ki? Hemen vazgeçti ve üç dost oldular.

Senin müşküllerin de öyle bir yardımcıya bağlıdır ki, sen ummadığın bir anda önündeki tüm duvarlar ortadan kalkar. Allah, her şeyi bir sebebe bağlamıştır; o sebeplerin nerelerden geleceğini bilemezsin. O, öyle duvarlar kaldırmıştır ki, geçmişe bakınca anlarsın ne olduğunu…

İşin, olacak olana kadar sürer, gider; ta ki o duvarlar yıkılıncaya dek. Ama onun da bir zamanı vardır. Nimet sana erişince de cezbeye tutulursun. Ama nimet erişmezse de, sen, O'nun kader ve kazasına boyun eğmelisin. O'ndan gelene razı olmalısın. Şüphesiz ki, O bilir, sen bilmezsin, senin için neyin

hayırlı olduğunu… Ama sen rıza ve sebat halinde devam edersen, olur ki, isteklerine kavuşur, nimeti görürsün. Sen yeter ki , O'na teslim ol! Biz bu yolda ne bardaklar, ne testiler kırdık, döktük. Sonra bir sürü ölçtük, biçtik de bu duruma geldik. Öyle ki, elimizde ne testi kaldı, ne kâse; sâki de bıktı bizden, elimizde aciz kaldı.

Ayrı ayrı kanallardan aksalar da, her suyun kaynağı birdir. An gelir, bu kanaldan geçen su, diğer kanaldan geçmeye başlar, an gelir eski kanalı kurur da yeni kanal gürleşir. Ama suyun membaına ulaşanlar, kanaldan geçmeyen saf ve temiz suyu içerler. Bir ağacın dalına tutunanlar, dalın kırılmasıyla yere düşerler ama ağacın gövdesi öyle midir? Ne kadar tutunsan tutun, o kırılmaz. Gövdeyi tutan, tüm dalları da tutmuş demektir.

İşte birçok kişi, filozof ve bilginler de aşk yolundan bahseder durular. Ama aşkın kendisine ulaşamazlar. Ağacın dalları, su kanalları gibi birbirinden ayrılan tali yollarda aşkı arar dururlar. Çünkü onlar, akıl ve mantıkla bu işi çözmeye çalışırlar. Kalbi ihmal edersen ancak dallarda gezinip durursun. Ama ilâhi akıl başkadır.

Unutma ki, mağfiret olunmuş kişilerle birlikte yersen, sen de mağfiret edilenlerden olursun. Yemek derken, bundan maksat ekmek, su değil; öteki âlemin rızıklarıyla beslenmektir. Bilirsin ki, şehitler için,

”onlar ölü değildirler ve Allah’ın nimetleriyle rızıklanırlar…” işareti verilir ayette. İşte, eğer sen, kötülüğü men ve iyiliği emir hususunda gayretliysen, en az onlar kadar şehit ya da gazi sayılır ve ilahi rızıklarla beslenirsin. Bu tür kişilerle de beraber isen, işte sen de mağfiret edilenlerin ilahi azığına ortak olursun. Yoksa binlerce kişi, o Yüce Peygamber’in sofrasına oturup yemek yedi de, mağfiret edilenlerden olmadı. Çünkü onlar, Resulullah’ın mağfiret edilmiş olanlardan olduğuna inanmıyorlardı ki. Üstelik dünya yemeği değil, ilahi azığa ortak olmak gerek, onlar sadece kaptakileri yediler. Ancak imanı sağlam olanlar, mağfiret sofrasından nasiplenirler.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Kâinatın yaratıcısı yüce Allah, yarattığı hiçbir zerreyi başıboş bırakmamıştır. Dolayısıyla, ağaçtan düşen bir yaprak bile, onun ilmi ve bilgisi dâhilinde olmadan düşmez. Bir karıncanın hareketi, rüzgârın, bulutların hareketi, denizlerin kabarması, başımıza gelenler, hepsi kontrol altındadır ve O'nun ilmi ve bilgisi dâhilindedir... Sebepsiz hiçbir şey meydana gelmez. Her yaratılanın, her olanın sebebi vardır, olan ise sonuçtur. Ancak bazen de sonuç sebebin hazırlayıcısıdır. Hiçbir şey tek başına bir mana içermez.

Evrende muhteşem bir mekanizma işlemektedir. Bu anlamda tesadüfî olan ya da fazladan olan bir şey yoktur. Her şey, olması gerektiği gibi işlemektedir. Hakiki sebep, görünmeyen âlemin ilminde ve hikmetindedir. Allah'ın bilgisi, fermanı, her zerrededir. Evrende tüm sebepler, görünmeyen hakiki sebeplerden meydana gelir. Görünende ve görünmeyende

olan ve insanın aklının alamayacağı sebeplerin bir araya gelişleri ve yaratımları sonucu görünen âlemde zincirleme meydana gelen olaylar, yaşamlar, oluşlar ve ortak alanlar oluşur.

Kader de bunlara dahildir. Kader, her arz âleminin sistemidir. Gizlide bilgisi saklı olan hakiki sebeplerin, arz âlemlerinde dizilişleri kaderi oluşturur. Kaderin dışına çıkmak da, o insanın liyakatine bağlıdır. Kader kelimesinin anlam bütünlüğünü zarara uğramıştır. Saniye saniye alnımıza yazılmış bir kaderimiz elbette yoktur, kaderimizi değiştirecek etkilerimiz elbette mevcuttur. Herkes kendi kaderine yön verebilir seçenekleriyle. Neyi seçerse özgür iradesi ile sonuçlarına katlanmayı da göze almış olacaktır.

Kalp kırmak, başkalarını hor ve hakir görmenin neticesidir. Evet, insanın kendisini üstün ve faziletli görmesinin sebebi, ego ve bencilliğinin sonucu başkalarını hor görmesidir. Takdir edilir ki, böyle bir tavır ve davranış Allah nezdinde hiç de hoş görülmeyecek bir davranıştır. Çünkü Allah nezdinde bütün insanlar kuldur ve kullukları açısından da herhangi birinin diğerlerinden hiçbir üstünlüğü yoktur. Üstünlük sadece ve sadece takvadadır. Bu ise tamamen bir kalp işidir; hiç kimsenin bir başkasının kalp balansını ölçüp değerlendirme gibi bir imkanı ve yetkisi olmadığına göre, kendilerini başkalarından üstün

gören insanlar kibir gibi insanı ateşe götüren karanlık tünele girmiş sayılırlar.

İki söz var; biri Mevlana'dan, biri Yunus'tan:

Mevlânâ der ki:

Bir gönlü mü kırdın; ağlamalısın....

Hele özür dilemesini bilmiyorsan, senden dost olmaz; senden yaren olmaz...

Ya incittiğin, kırdığın gönlü Allah seviyorsa?

Hatta arz-ü sema dahi seviyorsa?

Nereden bileceksin ki?

Bilmiyorsun...

Bilseydin ödün kopardı dokunmaktan..

Yunus der ki:

Gönül Çalab'ın tahtı, Çalab gönüle baktı,

İki cihan bedbahtı, kim gönül yıkar ise.

Bir kez gönül yıktın ise bu kıldığın namaz değil,

Yetmiş iki millet dahi elin yüzün yumaz değil.

27. Kural

Yaşam, bir aks-i sedadır. Ne ünlersen evrene, sana o yansır. Güzellikler yay ki etrafa, güzellikler seni bulsun. Herkesin yaşadığı, kendi yaptıklarının karşılığıdır. Dünya'yı mı değiştirmek istiyorsun? Önce kendini değiştir! Bak neler olacak, şaşacaksın sen de…

Haydi kalk sevgilim, hoş bir eda ile salına salına yürü de, melekler bile gökyüzü pencerelerinden başlarını çıkarsınlar, yeryüzüne eğilip seni seyre dalsınlar. Senin parlak yüzünden, şimşekler çakmaya başlayınca, gönüller, gözlerini korumak için elleri ile yüzlerini kaparlar.

Her ne kadar gönül bahçesi zevk ve safa elde ettiyse de, kış gibi olan bu ayrılık yüzünden hepsini kaybetti. Can bahçesi, sonbahara benzeyen ayrılık gamı ile, hazan gibi sarardı, soldu. Senin baharın ne zaman gelecek de, beni yeşertecek, hayata kavuşturacak?

Mevlana Celaleddin Rumi

Aynayı eğri tutarsan, bu, diğer aynalara da eğri olarak yansır ve yüzlerce, binlerce ayna da aynı eğri aksi yansıtır. Sende de bir kirlilik, bir leke varsa, aynanda da bu, öyle görünür. Sendeki kiri başkasına yansıtsan, o kir sana geri döner ve böylece devir daim eder. Önce içindeki pisleri temizle ki, aynan tertemiz olsun. Bu durumda yansıttığın berraklıklar, sana berraklık ve aydınlık olarak yansıyacaktır.

Şimdi ey sevgili dostum; benden aynayı isteyip bakmak istiyorsun. Sana olan sevgimden, bundan çekiniyorum. Ama eğer aynayı alıp da orada bir kısır görürsen, onu aynadan değil de kendinden bil. Eğer kendinde kusur bulamıyorsan da, o kusuru benden bil! Çünkü aynanın sahibi benim. Aynaya kusur bulup da onu kötüleme!

Sevgili dostumun sabrı kalmadı da aynayı hevesle istedi. Ayna işi narin bir iştir." dedim. Onunla aramızda olan sevgimden dolayı bu işi geciktirdim. Aynada kusur gördüğünde onu kırmamak ve kusur onda görmemek şartıyla aynayı eline aldı. Ama ben de aynayı

ona verince, oralardan kaçtım. O, "Aynada kötülük yoksa, niye bırakıp, kaçtı?" diye düşünürken, aynada kötü şeyler gördü ve aynayı yere vurmak istedi. Amam verdiği sözü hatırlayarak, bu isteğini gerçekleştirmedi, her ne kadar içinden bu işi istese de…

O, böyle düşünceler içindeyken, ayna da ona hal diliyle diyordu ki:

"Ben sana ne yaptım, sen bana ne yapmak istiyorsun? Sen kendini seviyor, aynadaki kirli görüntüyü kendinden bilmiyor ve bahaneyi bende buluyorsun. Nefsini seven, ona saygı gösteriyor. Ama aynayı sevseydin, nefsinden vazgeçerdin."

İşte bu ayna Hakk'ın ta kendisidir. Sen zannedersin ki ,o ayna başkasındandır. Halbuki, aynaya baktığında, onun sendekini yansıttığı gayet aşikârdır.

Eğer dostum, aynayı kırsaydı beni de kırmış olurdu. Ama Peygamber, "Ben gönlü kırıkların yayındayım," buyurmadı mı? Sözün özü, ayna, kendiliğinden bir şey göstermez, kendi kendine eğilmez. O sanki bir terazi gibidir; bir ölçü göstergesi gibidir. O sadece var olan ölçüyü gösterir; üzerinde iki yüz yıl uğraşsan da, karşına alıp secde etsen de bu böyledir.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Adam, o sabah çok sinirli bir şekilde uyanmıştı. Aksilik bu ya, işe de geç kalmak üzereydi… Sinirli bir şekilde hazırlanmaya çalışıyor, bir yandan da eşiyle tartışıyordu… Eşi de işe geç kalmak üzereydi ve kendisinden onu arabasıyla işe bırakmasını rica etti. Adam, o sinir ve hiddetle eşine epey bir bağırıp çağırdı. Asık surat, sinir ve hışımla arabaya bindiler… Yolda giderken eşi, işyerinin servis aracını gördü ve kendisini hemen orada indirmesini, işe servis aracı ile gidebileceğini söyledi. Otomobilden çıkarken de, yine güler yüzünü esirgemeyerek: "Hayırlı günler!" dedi. Adamın öfkesi hala geçmemişti ve bağırdı: "Hayırlı günler olmaz olsun!"

Hışımla gaz pedalına bastı ve otomobili süratle iş yerine doğru sürmeye başladı.

Kavşağa geldiğinde, sola dönmek için karşıdan gelen aracı bekliyordu. Birden ne olduğunu anlayamadı… Şiddetli bir çarpışma sesi, çığlıklar ve 5-10 metre

ileriye doğru havada uçarak savrulan genç bir erkek gördü… Beklediği kavşakta, karşıdan gelen motosikletli genç, adamım kavşakta bekleyen aracına büyük bir hızla çarpmış, havada uçarak yere yığılmış ve ağzı burnu parçalanmış bir halde yerde yatmaktaydı…

Eli ayağına dolanarak çıktı otomobilden… Yaralıyı kucaklayıp hemen hastaneye yetiştirdi… Genç komadaydı ve kurtulacak gibi görünmüyordu. Adam, olay yerinden otomobilini çektiği için olay anını zapt edecek polis memurlarıyla sorun yaşıyordu.

Çünkü gerçekte, motosikletli genç kendisine çarpmıştı ancak otomobili yerinden kaldırdığı için bunu ispat edemiyor ve sanki kendisinin gence çarptığı havası esiyordu. Üstelik yaralı motosikletli kendine biraz gelince: "O bana çarptı!" demez mi? Gencin ailesi, akrabaları da hastaneye doluşmuş ve anlaşılan olaydan arkadaşımı haksız çıkarmak ve kendisinden para koparmak amacındaydılar.

Oysa adam kavşakta beklerken, motosikletli gelip ona çarpmıştı… Ancak bunu ispat edemiyordu. Genci yerde bırakmaya da gönlü elvermemişti ve onu hemen otomobiline atıp hastaneye yetiştirmeye çalışmıştı. Ama şimdi kendisi suçlu bulunuyordu… Aylarca süren mahkemeler, davalar, yaralının akrabaların tavır ve tehditleri, adamı yemeden içmeden kesmiş ve takatsiz bırakmıştı…

Her şeyin başlangıcı o sabah oluşmuştu. Aşırı öfke, nedensiz tartışma ve ağzından kontrolsüzce çıkan o sözler: "Hayırlı günler olmaz olsun!"

Evet, adam haklıydı, o gün gerçekten hayırsız bir gün olmuştu…

İsteklerine dikkat et. Ağzından çıkanı kulağın duysun! Her an gerçekleşebilirler.

Düşüncelerimiz birer enerjidir, bir var oluştur, dalga boyudur. Zihinden çıktığı andan itibaren dalga dalga evrene yayılıp giderler. Ama dikkat edelim: Evrene gönderdiğimiz duygu ve düşünceler bir şekilde bize geri yansıyabilir, tıpkı bu hikâyedeki gibi…

Ey vefasız güzel, neden böyle yapıyorsun? Beni perişan ediyorsun? Neden yüzüme bakmıyorsun? Neden beni görünce yüzünü ekşitiyorsun? Neden yalnız sana ayrılan, sana bağlanıp kalan, senin vefalı dostun olan gönlümü, her an mızrakla yaralıyorsun?

Senin cevherin kuyumcuda müşterilerce pek beğenildi. Yani asaletine, ruhî güzelliğine, Hakk âşıkları hayran oldular. Öyle olduğu halde neden bizim canımızı da, cihanımızı da alıp götürüyorsun? Neden bize acımıyorsun?

Sen Hızır'ın çeşmesisin, sen bir Kevser'sin, ab-ı hayattan bile hoşsun. Senin ayrılık ateşinle yanıp duran ancak benim, neden beni sevmiyorsun?

Mevlana Celaleddin Rumi

28. Kural

Geçmişin keşkeleriyle geleceğin kuşkuları arasında sıkışmak, beyhude bir bocalamadan ibarettir. Geçmişindeki pişmanlıklarını, şu andaki tövbenle temizle. Geleceğin kuşkularından ise Yüce Allah'a sığın. Geçmişi ve geleceği değiştirme kudreti sadece ve sadece Allah'dadır. O kapıya dayan, bugünü kaçırma ve yaşamın hakkını ver!

Senin sevgin can gibi gizlidir. Sevgi mührünün de eseri, izi yoktur. Böyle olduğu halde, neden gönlüme mührünü bastın; izler, nakışlar bıraktın? Neden kendini bana böyle sevdirdin?

Dedi ki: "Ben canın canıyım, canı görmeye heves etme! can görülmez." Öyle olduğu halde neden senin güzel yüzün, canın şekline girdi, can oldu? Hani can görünmez diyordun, neden böyle oldu, neden?

Mevlana Celaleddin Rumi

İnsan, boşu boşuna yaratılmadı. Yaratılışında bir hikmet ve amaç vardır. İnsan ne olduğunu anlamalı, nereden gelip, nereye gittiğini öğrenmeli. Duygular da bu yüzden ona verildi ki, bu yolda onları araç olarak kullansın. Ama neşesi de giderse insanın, artık o bu duyguları da doğru düzgün kullanmaktan aciz kalır.

İlim ile uğraşmak övülmüştür. Bununla birlikte zamane bilginlerinin çoğu için, bilgi, bir yakınlaşma değil, bir uzaklaşma aracı olmuştur, yazık. Birçok bilgin, yolu sonlamaya başladıklarında, ellerinde cefa ve günah kaldığından bahsetmiştir.

Dünyada güvenlik olmaz, güvenlik öte alem içindir; dünyanın kazancı, olsa olsa zahmet ve günahtır.

Geçmiş ve geleceğe takılıp, bugünün şartlarını unutma! Rastgele şeyler yeme ki, hasta olmayasın. Hasta olduğunda, ahlanıp vahlanmayasın. İşini ölç, biç, tedbirini al ve öyle yürü…

Cefaya karşı yapılacak şey, önceden tedbir almaktır. Ben hem tedbir alıyorum ve hem de yol gösteriyorum. Bu yol aşk yoludur ve onun şartı, dünyayı bir kenara itmektir.

Yüce Allah, "Nefsinin cimriliklerinden korunmuş ve arınmış olanlar; işte onlar, kurtuluşa erenlerdir." buyuruyor. O cefaya karşı tedbir almak için öylesine çalış ki, ilerideki aldanmışlardan olmayasın.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Geçmişe takılıp üzülmek, saniyeler, dakikalar, haftalar, aylar, yıllar geçtiği halde hala geçmiş için üzülmek, gelecek için endişe etmek, şu anını kaybettirir insana. En güzeli tedbir almak ve tevekkül etmek. Sen elinden geleni yap ve gerisini İlahi Takdir'e bırak. Buradaki nükteye dikkat et! Yattığı yerden de İlahi Takdir'i beklemek, kendisine akıl verilen insana yakışmaz; bu olsa olsa ahmaklık olur. Yemeği bile çiğnemeden yutamadıktan sonra…

Tûl-i emel, uzun emeller peşinde olma, gelecekten çok şeyler beklemektir. Bununla beraber, bir yığın kuruntular, endişeler, kaygılar ve boş ümitlerle avunup ahiret kurtuluşu için gerekli olan gerekli vazifeleri ve hayırlı işleri ihmal etme manasını da taşır.

Tûl-i emele düşme! Sonsuza kadar yaşayacağını kim sana vaad etti? Hayattan el etek de çekme! Bu hayat, öteki hayatı elde etmek için çalışma yeridir, tarladır. Farkı şudur: Burada ekeceksin, orada biçeceksin.

İfrat ve tefritte dengeyi sağla! Hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için, yarın ölecekmiş gibi ahiret için çalış. Bu ikisi arasındaki dengeyi iyi koru. Birini, diğerine tercih etme; denge üzerine git.

Böylece geçmişin keşkelerinden, geleceğin kuşkularından arınacaksın. Yaşadığın an'ı iyi değerlendir. Bugün, dün için gelecekti; yarın ise geçmiş olacak unutma! Zaman hazinesini boş yere zayi etme!

29. Kural

Allah kuluna zulmetmez. Ama insanlar yaptıklarıyla kendi başlarına gelenlerden sorumludurlar. Külli iradeye dokunamazsın ama sana cüz'i irade verilmiştir. Düşünme, anlama, idrak etme, muhakeme etme gibi, hiçbir canlıda olmayan şeyler verilmiştir. Bu niteliklerini kullanarak kendi kaderini şekillendirebilirsin. Allah'a güven, çalış, çabala, önlemini al ve tevekkül et. Bundan sonra olacaklar kaderindir. Ama yattığın yerden "kader buymuş" demen saygısızlık olur. Zira Allah, sana çalışma ve tedbir alma yeteneği vermiş.

Ey gönül; bu hoş devlet yurdundan, bu mana aleminden bir an bile olsa çıkma. Bir an can şarabını iç, bir lahza da şekerler çiğne, ruhanî zevkler al! Ruhanî tasavvurlar, vicdana dokunmayan, pişmanlığı olmayan zevkler, anlatılmaz güzellikler, bütün bu manevî haller, neşeler, nefisle yapılan gizli savaştan başarılı çıkmak, erenlerin gizli meclislerinde bulunmaktan, yahut da daha gizli olan sırrın da sırrından gelmede...

Dünyada görülen ve insanı büyüleyen bütün güzelliklerin güzellikleri, onun güzellik denizinden birer damla; fakat susuzluk hastalığına tutulmuş bir kişi, bir damla ile kanar mı?

Mevlana Celaleddin Rumi

İç âleminde ve dış âlemindeki seyr-ü seferlerini göremeyen ve bu görmedeki hikmete vasıl olamayanlar, bu kâinatın, bu âlemin nasıl yaratılıp da sevk ve idare edildiğinden şüphe duyanlar, peygamberlerin mucizeleri, velilerin kerametleri ve vahyin söyledikleri bas bas bağırmakta iken hâlâ şüphe içerisindedirler. Onlar, istedikleri şeylerin neden ellerine geçmediğini düşünü,dururlar ve bu işlerin kendiliğinden olduğunu sanırlar. Allah'ın dilemesi ile her şeyin olduğunun farkında değillerdir hâlâ…

Halbuki, Allah'ın merhamet, bilgi ve güç sahibi olduğunu anlamak için alim olmaya bile gerek yok; en aciz kişi bile azıcık düşünse bunu anlar.

Eğer ki, Allah dilerse nimet sana erişir. Ama sen bu yolda çalışmaya devam et. Olmuyorsa henüz, bunun da bir hikmeti olduğunu, Allah'ın bildiğini, ama senin bilemediğini idrak et! Çünkü bazı kişilere bir nimet erişince, o kişiler nimetin sarhoşluğundan öylesine mest olurlar ki, kendilerine

zarar verir ve bu, onların sonu olur. Bu hususla ilgili şöyle bir hikâye anlatılır.

Bir grup genç, Fırat nehrini görmek için uzun yollar teptiler, dağları, ovaları, çölleri aştılar. Bu durum tam iki yıl sürdü. Nihayet, tam susuzluk içerisinde kıvranırken Fırat'ı uzaktan gördüler. Hepsi sevinçle naralar atarak nehre doğru koşup kendilerini suya attılar. Ama ne yazık ki nehrin gür suları içinde kayboldular; boğularak öldüler.

Sen de bu ayıklık makamında mest olup kalma! Nimet sana eriştiğinde sarhoşluktan kendini kaybetme, hep ayık ol ve bir üst mertebeyi iste, yerinde durma! Halbuki nimete eriştiğin makam, seni orada tutmak ister ve seni sarhoş edip, oyalar. Oysa ki niceleri bu makama erişti de kendi sonlarını hazırladı. Sen uyanık olmaya ve hedefini yükseltmeye devam et!

Aşk Yolunun Yolcusuna

Sen seçtikçe kaderin şekillenmektedir… Yaratım süreci devam etmektedir…

"Boş ver; çalışıp uğraşmana gerek yok! Kaderde ne varsa o olur…" diyorlarsa, Mesnevi'deki şu hikâyeden ibret almak gerek:

Adamın biri, bir meyve bahçesine girerek meyveleri çalmaya kalkışmış. O anda bahçe sahibi hırsızı görüp yakalamış ve sormuş: "Be utanmaz! Niçin benden habersiz bahçeme girip meyvelerimi çalıyorsun?" Hırsız şöyle cevap vermiş: "Ey bahçe sahibi! Kaderde ne varsa o olur. Demek ki kaderde, benim senin bahçene girip meyve çalmam varmış… Kadere karşı mı çıkıyorsun?" Bunun üzerine bahçe sahibi hiçbir şey söylemeden hırsızı tutmuş, vücudunu bir halatla bağlamış ve başlamış adamı sopayla dövmeye… Hırsız feryat ediyor ve bağırıyormuş: "Ne olur insaf et, vurma!" Bahçe sahibi şöyle cevap vermiş: "Madem kaderde senin benim bahçeme girip meyvelerimi çalman varmış. Kadere karşı çıkılmaz… Ama kaderde

benim de seni bir güzel dövmem varmış… Hiç sızlanma… Kadere karşı mı çıkıyorsun?"

Biz burada kader tartışmasını başlatmak istemediğimiz gibi bu konuların açıklamasını da haddimizi bilerek işin uzmanlarına bırakıyoruz. Ancak, kader haktır ve inanmamız gereken en önemli şartlardan biridir. Bunun yanında insana, Külli irade'den, bir cüz'i irade bahşedilmiştir. Biz yapabileceklerimize bakalım, gayret edelim ve Evrenin Sahibi'ne güvenelim. Ama yattığımız yerden "kaderde ne varsa o olur" demek de tembelliğe, miskinliğe neden olup, Sonsuz Kudret'e karşı saygısızlık olmaz mı?

Ali Fuat Başgil'in misali ise okuyup, üzerinde düşünmeye değer:

"Gerçi iyi düşünürsek, berikiler de, birinci nevi hareketler gibi, Yaratıcı Kudret"in var edici görünmez eliyle vukua gelmektedir. O sonsuz denizi çalkalayıp gemimizi sallayan kudretle, güvertede bizi gezdirip kâh güldürüp kâh ağlatan, hülasa bizi var edip hayat sahnesine gönderen kudret hep aynı bir kudrettir. Şu farkla ki, bu ezeli Kudret, "bizim" dediğimiz hareketlerde doğrudan doğruya değil de, bizim benliğimiz vasıtasıyla etkili olmakta, eserle müessir arasına, sanki üçüncü bir varlık olarak, "biz" girmekteyiz. O ebedi ve aynı olan Kudret, bizi hareketlerimizde ve yaptığımız işlerde serbest bırakmaktadır."

Halletmediler bu lugazın sırrını kimse

Bin kafile geçti hükemadan, fudeladan…

30. Kural

Aşk yoluna düşmüşsen eğer, başkalarının seni eleştirmesi, hor görmesi seni kırmaz. Sen bilirsin ki, doğru yoldasın. Asıl seni hor görenler aldanmıştır. Hak aşığı, kendini eleştirenlere kem söz etmez. Bilakis, bilmedikleri için onlara şefkat duyar, onların kusurlarını örter.

Ben aynayım, ben aynayım. Ben, gevezelik eden, söz söyleyip duran kişi değilim. Ben sustuğum için siz benim gönül feryadımı duyamazsınız. Ancak kulaklarınız göz kesilirse benim perişan halimi görür, anlarsınız. Rüzgârda el sallayıp duran ağaç gibi el sallamaktayım. Gökyüzünde dönüp dolaşan Ay gibi çarh etmedeyim. Yeryüzünde yaşadığım için çarhım, yeryüzü kokuyor, yeryüzü rengindeyim ama ben topraktan yaratılmış olsam da, bende ilahi emanet bulunduğu için benim çarhım, gökyüzünün çarhından daha temiz, daha hoş...

Mevlana Celaleddin Rumi

Bizim dostlarımız, onlar hakkında ne de iyi niyet ve güzel düşünceler beslediğimizi ve onlar için ne makamlara erişmelerini arzu ettiğimizi bilselerdi, bizi kırmazlar, bizimle olmak için can atarlardı. Temiz olan ve vesveseden arınmış kalplere melekler yerleşir. Yüce Allah, "Ben kalbi, rahmetime mekân kıldım," buyurmamış mıdır?

Bazı günler, bazı köylere gideriz, sohbet eder, orada bir süreliğine konaklarız. Mevlâ'm ne eyler diye bekleriz. Kişi eğer iyi biriyse, iki de bir şikâyet etmez, kusurlardan bahsetmez. Gerçekte, kusur aramaz ki görsün… Ayıp ve kusur arayanlar ve bunları etrafa şikayet edenler iyi adam değillerdir.

Aşık, başkalarının kusuruyla uğraşmaz. Kusurlar, onun için, aynadaki yansımalardır. Kendisine karşı yapılan hataları hoşgörür ve üstünü örter ki, kendi aynası da temizlensin. Yüce Allah bile, bu dünyada kusurları örter de kimseye bildirmez; birçoğunu da affeder.

Sürekli başkalarında hata ve ayıp arayanlar, kendindeki ayıpları göremezler. Derviş, özellikle hatayı kendinde bulur ki, iç dünyası paklansın, arı ve duru olsun. Sonra, hangi insan kusursuzdur ki? İnsan, hata ve kusuruyla insandır. Önemli olan, kusuru bilmek ve onda ısrar etmemektir.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Ademoğlu, güzellik ve iyilik sahibi olduğu kadar kusur ve hata sahibidir de. İnsanlar yalnızca güzel amelleri, yetenekleri, becerileri, güzel eserleri ile değil, günahları, ayıpları, kötü âmelleri ve beceriksizlikleri ile insandırlar. Nedense kişiler, kendine ait kusurları, beceriksizlikleri, kendi işlediği günahları, ayıpları kolay kolay görmek istemez, aynı kusur ve beceriksizlikler başkalarında mevcut olduğunda, bunları hemen görür. İnsan, kusurlarıyla insandır, aksi halde melek olurdu. Hele ki dostlarımızın, ailemizin, sevdiklerimizin kusurlarını hoş görmek lazımdır.

Günün birinde yolu bir dergâha düşen kendi halindeki adam, dergâhta, iki şeyhin oturmuş sohbet ettiklerini görünce dayanamaz ve yanlarına yaklaşır. Kendini tanıtır ve dergâhı merak ettiğini, nasıl zikir edildiğini izlemek için geldiğini söyler. Erenler başlarlar adama çeşitli nasihatlerde bulunmaya, her biri kendi yolunu mümkün olan en tatlı dille anlatmaya

çalışırlar. Zavallı adam, bir yandan onları dinlerken, bir yandan da gözleri onların giydikleri giysilere takılır. Birinin giydiği kıyafette kollar o kadar geniş ve uzundur ki, hem içine üç kişinin birden kolu sığabilir, hem de uzun olduğu için yalnızca kolları değil, elleri de örtmekte, kapatmaktadır. Diğerinin giydiği kıyafette ise tam tersi bir durum vardır. Elbisenin kolu daracıktır, neredeyse tene yapışmıştır; üstelik kısa olduğu için, eller ta bileklere kadar açıktır. Bu duruma hayret eden adam, sebebini öğrenmek ister. Büyük bir merakla, önce geniş kıyafetli olana sorar: "Pirim, kıyafetinizin kolları neden o kadar geniş ve uzun? Bunun özel bir sebebi var mı?" Şeyh, iki kolunu da biraz yukarıya kaldırır, sonra ellerini birleştirerek kollarını daire şekline getirir ve şöyle der: "Evet, özel bir sebebi vardır.

Çünkü biz insanların günahlarını, ayıplarını, kusurlarını örteriz. Başkaları görmesin diye üzerini kapatırız." Yanıttan oldukça hoşnut olan adam aynı merakla bu kez dar elbiseli şeyhe döner: "Peki, siz pirim? Sizin kıyafetinizin kolları neden bu kadar dar ve kısa? Siz insanların günahlarını ve ayıplarını örtmez misiniz?" Şeyh, kendi kollarına bakar, birkaç saniyelik bir dalgınlıktan sonra gülümser ve adama bakarak şöyle der: "Biz mi? Bizim geniş kıyafetlere ihtiyacımız yoktur. Çünkü biz insanların günahlarını ve kusurlarını görmeyiz."

31. Kural

Hepimiz birer sınavdayız. Bu sınav, işte yaşadığımız hayat. Gençlik devrelerinde daha sert oluruz, kırılgan oluruz. Bir anda her şeyi kesip atabilir isyan edebilir, kavgalar edebiliriz. Ama yaşadıkça başımıza gelenler, keskin sirkenin küpüne zarar verdiğini öğretir bize. Ve kırılganlıktan esnekliğe doğru tekamül ederiz. Başımıza gelen acılar, belalar, bizleri terbiye etmek içindir, esnememize yol açmak içindir. Başa gelenlerdeki hikmeti anlayana ve ders alana ne mutlu! Anlamayan ise daha da keskinleşir ve kırılganlaşır. Bu da onu ıstıraplar içerisinde bırakır.

Aşkın sırları kime görünürse, artık onun varlığı kalmaz. O sevgili de yok olur.

Yanan bir mumu güneşin önüne koy! Sonra dikkat et, bak; o mum güneşin ışığı içinde nasıl yok oluyor?

Güneş'in önüne koyduğun mumun nuru, hem yoktur, hem de vardır. Eserleri de öyle; hem yoktur, hem de vardır.

İşte şu beden ateşi de, ruhun nurunda tıpkı böyledir. Bu ateş hem vardır, hem de yoktur.

Mevlana Celaleddin Rumi

Bazen ne yapsan da sana bir korku, acı gelir. Ama sabredersen, ardından gönül hoşluğu gelir; bir de sen artık biraz daha pişmiş olursun. İnsanların başlarına gelen kötü ve üzücü şeyler, insanı nasıl pişirir? Eğer kişiye bazı engeller çıkmasa idi, kişinin benliği ona perde olurdu. Her şeyi elinin altında olan,her istediği gerçekleşen insanın nefsi daha da azmaya meyillidir. Bazı engel ve duvarlar ve hatta kötü badireler, bu azgınlığını frenler senin.

Sözler ve işler bazı kişilere acı gelebilir. Ama sabır ve niyazla bu süreci geçiştirirlerse, sonunda tatlılığa erişirler. Bazı erler, başlarına kötü bir şey de gelse, yüzlerinden ve gönüllerinden tebessümü eksiz etmezler; çünkü onlar sabır ağacının tatlı meyvesini şimdiden görmekteler. Sabretmeyen, acele ediyor demektir; acele eden de işin sonunu göremez.

Emir Kabus, demiştir ki: "Yücelikler, ancak çekilen zahmetler ölçüsünde elde edilir."

Zahmetler mertebesinde perdeler açılmaya başlar ki, sen de "Ona ruhumdan üfledim." Ayetinin sırrına vakıf olursun. Zahmetler, senin nefsinin azmasına birer perdedir ve seni terbiye eder, pişirir.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Çoğunlukla başımıza gelen şeyler, bilerek ya da bilmeyerek, yaptığımız hatalardan gelir kaynaklanır. Yaptığımız bir kötülük, birisinin kalbini kırma, insani görevlerimizdeki ihmalkârlık, Yaratıcımıza karşı olan görev ve sorumluluklarımızın ihmali bir şekilde, bir olayla, bizi üzerek, hafif ya da dayanılması güç sıkıntılarla uyarır bizi. Nitekim bir şair: Oğlum, aynaya benzer dünya / Ne yaparsan o olur çehre-nüma diye bu hususa işaret etmiş.

Ancak bazen de bir şey yapmamızın karşılığı olmadan da başımıza birtakım şeyler gelebilir, bunlar da imtihanlardır. Bu imtihanları sabırla geçebilirsek karşılığını kat be kat alacağız. Yani başına kötülük, afet ya da sıkıntılar gelen her insana "bir kötülüğünün karşılığını görüyor" demek asla tasvip edilemez. Öyle olabilir de olmayabilir de. Bu değerlendirmeyi yapmak bize düşmez. Ama bir şey kendi başımıza gelmişse, kendimiz için, "Acaba nerede ve ne zaman

yaptığım bir yanlışın sonucu olabilir bu?" diye düşünebiliriz. Ama sadece kendimiz için… Bir başkası için bu şekilde düşünüp onu kötülük yapmış, şimdi de cezasını çeken bir kişi olarak görmek hatalı bir davranış olur. Başımıza gelen her ne sıkıntıysa, bu, ya yaptıklarımızdan ya da bizim hesabını bilemediğimiz bir kaynaktan bize uygulanan bir imtihan olabilir. Allah'ın da bir hesabı vardır ve biz bu hesabı idrak edemeyiz. Felaketler, sıkıntılar karşısında eleştireceğimiz, hata arayacağımız kişi kendimiz olmalı, özeleştiri yapabilmeliyiz ve belki de bunun da, mükâfatı çok tatlı olabilecek acı bir imtihan olduğunu aklımızdan çıkarmamalıyız.

"Rab" terbiye etmek kökünden gelir. Terbiye eden, geliştiren, kefil, koruyucu, boyun eğilmeye lâyık varlık, sahip ve efendi anlamlarında kullanılır. Allah'ın isimlerinden biri de Rab'dir. Rabbimizin bizi neyle imtihan edeceğini ve kemâlata nasıl ulaştıracağını kestiremeyiz. Ama başımıza gelenler, bizi pişirir, olgunlaştırır, terbiye eder. Nasıl ki, çokça hareketli, kabına sığmaz, başına işler açan gençlere, "askere git de olgunlaş" derler. Çünkü orada, sivil hayattaki rahatlığı bulamaz, acı çeker, hasret çeker. Ama askerlik dönüşü, olgunlaşmış, ağırlaşmıştır. Nasıl ki demir, en güzel şekli almak ve çelikleşmek için onca sıcaklıkta pişirilir, kor haline gelerek yanar. Nasıl ki daha sonra örs üzerinde kaç balyoz yer ve ondan sonra ışıl ışıl çelik haline gelir. İnsan da böyledir…

32. Kural

Değerlerin olsun aşk yolunda; prensiplerin olsun. Bununla birlikte, en doğrunun, en iyinin, en bilginin sen olduğunu düşünerek aldanmayasın. Zira bu, kişiyi kibre götürür ve kibir tohumu gönlüne ekilmiş kişi aşk yolunun yolcusu olamaz.

Bir ırmak denize doğru akar; çağlayarak aslından ayrı düştüğü için sanki ağlayarak, başını taştan taşa çarparak denize kadar gider. Denize dökülünce artık ırmaklığı kalmaz. Orada yok olur gider.

Arayanlar oldukça istenilen yoktur. Ama istenilen gelirse artık aramak bir işe yaramaz. Aşksız beden, kendine bir külah arasa, boş yere aramaktadır. Çünkü, onun başı yoktur. O, baştan başa sarıktan ibarettir. O, ansızın bir gül yüzlüyü görse, o zaman o sarık da ona diken kesilir.

Mevlana Celaleddin Rumi

Bütün bu gördüklerin şeyler, dünya, âlem; hepsi sana birer perdedir. İnsanoğlu yeryüzüne gönderildiği vakit, bu gökler, Arş, Kürsü ve hatta kendisi, ona perde oldu. Nefsin sana perde, varlığın sana perde ve bir sürü perdeler döşendi önüne. Bu kat kat perdeleri, marifet kapısına gelene dek sürer gider. Hatta ve hatta, yerine göre âşık bile, sevgilisine nispetler bir perde olabilir.

İnsanoğlu bir çok arayışa girer ama bu arayışların pek çoğu da Allah'a ulaşmada perde olur; yakınlaştıracağına uzaklaştırır.

Sen kendi benliğini üstün görüp de onu putlaştırma. Nefsini üstün gördükçe, kibir ve riya içerisinde yürüdükçe, hakikate ulaşan yoldaki perdeler daha da kalınlaşır. Zorluklar ve başına gelenleri kendinden bil! Sen kendi değerini ne kadar artırırsan, Mevlâ da o derece seninle ilgilenir. Sen ne yaparsan, Allah da öyle yapar. O halde, benlikten geç de perdeler bir bir açılarak, aydınlığın nuru sana ulaşsın.

Bir perde de dünya sevgisidir ki, bu perdeler, kişiyi hakikatlere karşı sağır, dilsiz ve kör eder. Dünya sevgisi, tıpkı bir mıknatıs gibidir ve insanı kendine çeker, durur. Ama bu çekime karşı sende kalkanlar gelişmişse, işte o zaman mıknatıs, aşkı çekmeye başlar. Sevgiliye ulaşabilirsen, görürsün ki, uzun zaman birlikte yaşadığın sevgilinin hayali de sana bir perdeymiş.

Bazı kişiler "Allahüekber!" diyor ama, dünyada böbürlenerek yürüyor, nefsini ve benliğini putlaştırıyor. Ne zamana kadar koynundaki putlarla namaza gitmeye devam edeceksin?

Aşk Yolunun Yolcusuna

Başkalarını hiçe sayma, böbürlenme; ama başkalarına değer verirken kendini de unutma. Her şeyi kafana göre yapma; herkesin hukukunu gözet ama kendine de adil davran. Toplumsal değerleri çiğneme; ama toplum içinde var olurken, ona değer kat. Sadece kendini sevme; ama tüm evreni sevgiyle kucaklarken kendini de kucakla. Egoist, narsist olma; ama kendin de dahil canlı cansız her şeyi, Yaratılanı Yaratan'dan ötürü sev.

Kafana göre esme; ama rüzgarda, fırtınada, boranda, kendi dümenini kumanda et. Herkes iyi ki vardır ama bu dünyada sen de varsın. İnsanları, şartları suçlama; ama seni sen yapan seçimleri yeniden değerlendir, sorumluluk alarak harekete geç…

Kendini hiçbir zaman üstün görme; kendi kıymetini bil ama kibirlenme. Bu dünya Sultan Süleyman'a bile kalmadığına göre, üstün ve eksiksiz olan yalnızca Allah'tır. Sen Allah aşkına tutulup, onun yoluna baş koyduğunda üstünlük mertebesine çıkacaksın zaten…

Ey benim canım, bir gececik uyumazsan ne olur! Bir gececik olsun ayrılık kapısını çalmasan ne olur! Dostların gönülleri olsun diye bir gececik sabaha kadar uyumazsan ne olur! Etrafa güller saçsan da, senin yüzünden bütün dünyayı güller, reyhanlar doldursa, kaplasa ne olur! Senin gönül alıcılığın ile, can bağışlamanla iki üç cansız canlansa ne olur? Kadehi ağzına kadar doldursan da, mahmurların başlarına döksen ne olur!

Süleyman (a.s.) karıncaların yanına gelse de, karınca Süleyman olsa ne olur! Sus artık, perişanlığı bırak da derlen toplan, bir konuşmasan ne olur!

Mevlana Celaleddin Rumi

33. Kural

Benlik davasına düşme ve egonun azmasına müsaade etme. Zira bizler birer "hiç"tik ve sonradan olduk. Sonra yine öleceğiz ve O'na döneceğiz. Kimseye üstünlük taslama ve burnun havada gezme. Zira bu alemde bir yaratıcı var ve O'na karşı saygılı ol. Firavun büyüklendi de, bir sivrisinek kulağından beynine girip orayı kemirdi ve büyüklenen o kişiyi anında öldürdü. Sen "hiçlik" makamına aday ol! Zira o makam, insanlar nezdinde değer görmese de, seni Yaratan'ın nezdinde en çok yüceltecek makamdır.

Allah'ım; her zaman senin lütfun, kahrının arkasından gelir. Yoksa bu kahrı kimse çekemezdi. Mahmurluk vermeden, beni daima aşkınla mest et. Çünkü ben üzüm suyundan yapılan şarabın verdiği mestliği istemiyorum.

Biz bir kamışlığız, sevgilinin aşkı ise ateştir. Ateşin gelip bizi yakmasını bekliyoruz. Bu kamışlık, ateşten su içer, yani ateşle sulanır, ateşle beslenir. Ona ateş düştükçe, yandıkça tazeleşir, yeşerir. Biz ebede kadar, sevgiliyle yemyeşiliz, ter-ü tazeyiz. O öyle bir bahardır ki, arkasında kış yoktur.

Yok olalım, her şeyden geçelim; çünkü yok olmak, var olan şeyledir. Hiç yok, yok olur mu? Hiçbir şey olmayan, bir şeydir. Ölmeyen, sonsuza kadar diri kalan kişi varlıktan, benlikten ölen kişidir.

Mevlana Celaleddin Rumi

Her insanda bir benlik davası ve büyüklenme tohumu bulunur. Bu, belki de yaratılış kodlarında gizlidir. Kişinin imtihanı işte buradadır, bu tohumu beslememek; onun yerine aşk tohumlarını sulamak, gönlünü aşk bahçesine çevirmek. Sen hangisini yapıyorsun?

Hz. Musa, bir gün, "Ben yeryüzünde olan insanlardan daha bilginim," diye aklından geçirince, Allah da ona Hızır ile seyahat nasip etti ki, bilenden daha fazla bir bilenin olduğunu öğrensin…

Şüphesiz, insan kendi benliği ile doludur. Midesi su ile dolmuş biri, artık nasıl su içmek istemezse, tıpkı bunun gibi, benliğini yüceltene karşı da hakikat iştahsızdır. Perdeler bir bir kapanır bu sahnede…

Gerçek şu ki, insan eğer yaptığı işin sonunu görseydi, kibir ve gurura kapılmazdı. Eğer aşka tutulmak istiyorsan, benliğini sevme sevdasından kendini kurtar; böylece sevilen ve istenilen sevgili de benlik sevdasından vazgeçer.

Benlik davasına kalkışanlar gerçekte aldanmış kişilerdir. Benliğinden kurtulanın dıştaki sert kabuğu kırılır da, herkese karşı iyilik ve hoşgörü içerisinde muamele eder. Aksi halde, ne hoşgörü vardır, ne sevgi; dolayısıyla aşk da yoktur.

Sen de kendini benlik davasından kurtar da daha ileriye git!

Aşk Yolunun Yolcusuna

Nasrettin Hoca'ya sormuşlar:

"Kimsin?"

"Hiç" demiş Hoca, "Hiç kimseyim."

Dudak büküp önemsemediklerini görünce, sormuş Hoca:

"Sen kimsin?"

"Mutasarrıf." demiş adam kabara kabara.

"Sonra ne olacaksın?" diye sormuş Nasrettin Hoca.

"Herhalde vali olurum." diye cevaplamış adam.

"Daha sonra?" diye üstelemiş Hoca.

"Vezir." demiş adam.

"Daha daha sonra ne olacaksın?"

"Bir ihtimal sadrazam olabilirim."

"Peki, ondan sonra?"

Artık makam kalmadığı için adam boynunu büküp son makamını söylemiş:

"Hiç."

"Daha niye kabarıyorsun be adam? Ben şimdiden senin yıllar sonra gelebileceğin makamdayım:

"Hiçlik makamında!"

Aşk yolcusu, hiçliğin zıddı ve düşmanı olan "benliği" mümkün olduğunca bertaraf eder. Sufi, benlikten sıyrılıp hiçliğe varmadan mânevî tekâmüle eremez. Nefsani hayat, her hâdisede dâimâ "benlik"; ruhani hayat ise "hiçlik", yani her nimetin Allah'ın lütfû olduğu telkini verir.

Çoğumuzun içindeki kavga, benlik ile hiçliğin kavgasıdır. Nefsani arzuları edebilirsek "ben"i, yâni kibir, gurur ve enâniyeti "hiç"e döndürürüz. Mânevî olgunlaşma yolunda her şey de "hiç"i "ben"e gâlip getirdikten sonra başlar. Hiçlik hâline ulaşarak "mârifetullah"tan sırrına eren sufi, bu geçici alemdeki ilâhî sır ve hikmetleri gönül âleminde okumaya başlar. Bu nedenle hikmet ehli buyurmuşlardır ki:

"Bir kişide benlikten bir harf kalırsa, o Allah dostu olamaz."

Dünya hırsına sahip kişilerin bir tek hedefi vardır. Bu da dünyada güç sahibi olmak, herkes tarafından tanınmak ve saygı görmek, daha iyi imkânlara

kavuşmak, sahip olduğu imkanları da yine kendi nefsinin isteklerini tatmin etmek için kullanmak… Şahsiyetini bulmuş, inancını kemale erdirmiş kişi ise hiç büyük görünme, büyüklük taslama ihtiyacı duymaz. Başkalarına kuş bakışı bakmaz, öyle bir tavır ve tutum içerisine asla girmez. Bilir ki, kimse kimseyi küçümseyecek kadar büyük değil. Küçümsediği her şey için gün gelir, önemsediği bir bedel ödeyeceğinin farkındadır. Zira Hakk'ın dergâh-ı izzetine yol bulabilmek için evvelâ benlik perdesini aradan kaldırmak gerekir. Bunun içindir ki ârif gönüller; "Sen çıkınca aradan, kalır seni Yaratan." demişlerdir.

Tertemiz, lekesiz ruhlar, göklere doğru yükseliyor. Tortulu, kirli olanları da yerin dibine geçiyor. Gönül gözünü aç da ruhlara bak; nasıl geldiler, ne oldular, ne çileler çektiler, nasıl gidiyorlar.

Madem ki, aşk yoluna düştün gidiyorsun, eteğini topla; çünkü bu yolun toprağı kanla yoğrulmuştur. Görmüyor musun? Lale, gül renkli etekliğiyle gidiyor. Ama topraktan kanlara bulanmış olarak bitiyor. Baş kaldırıyor.

Benim canım, o gönle doğru kanat çırpıp gitmede; çünkü o, pek güzel, pek neşeli, pek ölçülü gidiyor. Çünkü o can, Hakk'tan başka hiç bir şey istemedi. Şu öbür can, hayvani can ise aşağılara, aşağılıklara gitmededir.

Mevlana Celaleddin Rumi

34. Kural

Allah aşkıyla yanan kişi, Allah'a teslim olmuştur. Ancak, teslim olmak, kendini salıp öylece beklemek değil, bilakis, aşk yolunda matlubuna kavuşmak, vuslata ermek, maşuka kavuşmak için, pervaneler misali ateşe doğru atılmaktır. İbrahim de ateşe atladı ama orası ona gül bahçesi oldu.

Âşıklara, dokuz gök de kul köle olsun! Âşıkların devleti, mutluluğu ebedî olarak yaşasın! Âşıkların bağları, bahçeleri hazan görmesin! Daima yemyeşil, ter-ü taze kalsın! Âşıkların güneşi batmasın, her zaman parlasın dursun! Ebedi aşk sakisi, kıyamete kadar elinde kadehi bize gelsin!

Gönül bülbülü, ebedî olarak mest olsun, can tütîsi daima şekerler yesin! Can kuşum, aşka doğru uçmazsa kanadı kopsun, kırılsın!

Aşk, beni ağlarken gördü de güldü. Dilerim bütün dünya, bu gülüşler yüzünden gülüşlerle dolsun, dünyada ağlayan kimse kalmasın! Bütün insanlar, iyi kötü herkes gülsün, neşelensin!

Mevlana Celaleddin Rumi

Bir gece, söz verdiğim üzere bir Hıristiyan'ı ziyaret edecektim. Bana dediler ki: "O inanmış biri değil; halbuki bizler inanmış kimseleriz." Bunun üzerine onlara şöyle cevap verdim: "O, teslim makamına ermiştir ve bu nedenle gizliden Müslüman olmuştur. Halbuki siz, teslim durumunda değilsiniz. Bilesiniz ki, Müslümanlık teslimiyet demektir."

Yine başka bir gün birisi gelip bana falan kişi hakkında olur olmaz şeyler söylemeye başladı. Be de ona dedim ki: "Sen, o bahsettiğin kişiden daha mı üstünsün, daha mı olgunsun ki, onun hakkında ileri geri konuşuyorsun? Eğer sen, teslim makamında olsaydın, başkaları hakkında böle konuşmazdın."

Teslim olduğunda, zayıf değilsindir ama bu, aşka teslimiyette böyledir. Sen hak yoluna kendini teslim ettiğinde, aciz değil, güçlü olursun, merteben yükselir. Bazı durumlarda da susmak gerekir, aklının almadığı yerlerde iddiaya girişme de teslim ol!

Aşk Yolunun Yolcusuna

İstanbul'un büyük velilerinden Sümbül Efendi, bir gün talebelerine:

"Eğer bütün dünyayı baştan sona değiştirme imkânına sahip olsaydınız, neler yapardınız?" diye sormuş.

Her bir talebe, kendi gönül ufkuna göre en doğru, en güzel ve en mutlu dünyayı tarif etmiş. Kimi: "Dünyadaki bütün kötülüklerin yok olmasını isterdim!" demiş. Kimi: "Bütün dünyanın cennet bahçesi misali, çiçeklerle müzeyyen olmasını isterdim." demiş. Kimi de: "Bütün gariplerin sevindiği, çaresizlerin dertlerine çare bulduğu, bütün hastaların şifa bulduğu huzur dolu bir dünya isterdim." diye cevap vermiş.

Talebelerinin fikirlerini tek tek dinleyen Sümbül Efendi, bir tanesinin hiç söz almadığını fark etmiş ve:

"Oğlum Muslihiddin, sen ne düşünüyorsun? Dünyayı nasıl değiştirmek isterdin?" diye sormuş. Muslihiddin:

"Efendim, ben, -hâşâ- Allah'tan daha âlim, daha hikmet sahibi değilim. Ben aciz bir kulum. İnsan nefsini tanırsa Rabbini daha iyi tanır. Şüphesiz O'nun tesis etmiş olduğu bu dünya hayatında her şeyin bir yeri ve hikmeti vardır. Bana kalmış olsa, ben her şeyi yine olduğu gibi merkezinde bırakır ve takdir-i Hudâ'dan râzı olurdum." demiş.

Teslimiyet, yüreğin bilgeliğidir. İçinde bulunduğun anı, bu hayatı kabul etmektir. Kendi yolunun önünden çekilerek, Yüksek İrade'yle uyum içinde yaşayabilmektir.

Teslimiyet, asla pasif bir boyun eğme değildir. Adaletsizliği görmezden gelmek ya da kontrol edilmenize, kurban olmanıza izin vermeniz demek de değildir. Gerçek teslimiyet, aktif, olumlu, etkin bir şekilde durumunuzdan bir değer çıkararak yaratıcı çözümler üretmektir.

Teslimiyet, İslâm kelimesi ile aynı köktendir. Bu sebeple İlahi Aşk'a nail olabilmek ancak teslimiyetle mümkündür. Çünkü Allah, kulunun kendisinden başkasına râm olmasından hoşlanmaz. Teslimiyet, muhabbete dayalı bir itaat işidir. Nasıl ki, bir hastalığımız için hekime gittiğimizde ona güvenir ve bedenimizi ona teslim ederiz. Aşıklar da, benlik sevdasından vazgeçip, kendini sevgilide yok etme yolunda tamamen teslimiyet içerisindedirler.

Teslimiyet, olana razı olmak, olanı, olduğu gibi kabul etmek, ama bunu tevekkül ile yapmaktır. Yoksa, kişiye bir canavar saldıracaksa, kendini korumamak, gerekli önlemi almamak, sadece safdillik olur. Deveyi önce yularından bağlayacaksın, sonra kaçmasın diye tevekkül edeceksin, prensibine dayanır teslimiyet.

İbrahim Hakkı Erzurumi, konuyu ne de güzel özetliyor:

Sen Hakk'a tevekkül kıl,

Teslîm ol da rahat bul,

Her işine razı ol,

Mevlâ görelim neyler,

Neylerse güzel eyler!..

35. Kural

Yüce Allah, her şeyi zıddıyla yaratmıştır ki, insanlar düşünüp buradaki hikmeti idrak etsinler diye. Gece olmadan gündüz olur mu; sancı olmadan doğum ferahlığı? Siyah yoksa, beyazın ne anlamı var? Acı yoksa, sevinç bilinir miydi? Aynı şekilde, hayatta da insana güzellikler kadar, zorluk ve belalar da ulaşabilir. Ama aşka teslim olmuş kişi, tüm bunları kucaklar ve yoluna devam eder.

Ey güzel; senin yüzünün hatlarından, benlerinden bir ferman, bir buyruk getirseler, benim şu yaralı ve hasta gönlüm canlanır. Âşıklar, senin güzel hayalini rüyalarında görseler, ağlayan gözlerinden nice seller meydana gelir, akar. O ne mutlu gündür, ne hoş vakittir ki, sakiler elinden tutup seni bize misafir olarak getirirler.

Seni gören sufiler, kamere benzeyen kaşlarını mihrap sanarak secde ederler. Ariflerse; sende bulunmayan sevgiyi yakalar, sana getirirler. Sen de âşık olursun. Senin şuh gözlerin insanı şaşırtan cilvelere başlayınca, kafirler de Müslüman olur, İblis de…

Mevlana Celaleddin Rumi

Bu âlemde her şey zıddıyla tanınır. Gece olmasa gündüzün, acı olmasa neşenin, hastalık olmasa sağlığın, uzak olmasa yakının ne anlamı olurdu. O Yüce Allah ki, onun bile "kahır" sıfatı olduğu gibi "lütuf" sıfatı vardır. İnsanoğlu ancak, kadın ve erkeğin birleşmesiyle soyunu devam ettirir. Zıtlıklar birbirini takip eder durur, kâinat böylece işler.

Sen de zıtlıklardan oluşmaktasın; sende hem şeytan vardır, hem de melek. Bazen biri içine girer, bazen diğeri. Bazen ağlar, bazen gülersin. Bazen uyur, bazen uyanık olursun.

Aşk yolunda bazen hüzünlenirsin ve hatta ümidin en aza düşer; bazen de Allah sana bir coşku verir ki, o coşkuyla perdeleri aralarsın.

Ve hayat da böyledir… Sen kemâlatın süresince, bir öyle, bir böyle olursun. Yoktu bedenin, var oldun, işte o beden de bir gün yine yok olacaktır; dengeyi sağladıysan ruhun bir Cennet adayıdır şimdiden…

Aşk Yolunun Yolcusuna

Güneş doğar ama aynı zamanda batar. Hayat bulan canlı, bir gün ölür; karanlık varsa, sabah da var. Siyah varsa beyaz, üzüntü varsa neşe, küçük varsa büyük, velhasıl tüm canlı ve cansız mahlukat, gerçekte zıddıyla bilinir bu alemde. Zıt olmasa, onun zıddını nasıl bilebilecek insan? Gece bilinmese, gündüzün manasına nasıl erişilecekti ya da hastalık olmasa sağlığın kıymeti bilinebilir miydi?

İnsan idraki, bu dünyadaki her şeyi ancak zıddı ile kavrayacak şekilde yaratılmıştır. Örneğin renkler arasında kontrast/zıtlık arttıkça daha net bir görüntü elde edilir. Tıpkı siyah bir örtü üzerinde beyaz bir noktanın hemen fark edilmesi gibi. Bu hakîkat, maddî-mânevî her hususta geçerlidir. Bundan dolayıdır ki; soğuk bilinmeden sıcak tam olarak kavranamaz. Yiyeceklerin ekşisi, acısı tuzlusu olmasaydı, tatlı ve lezzetli olanı da bilinemezdi. Hastalıktan önce sıhhatin, ihtiyarlık başa gelmeden önce gençlik ve

zindeliğin, yoğun meşgaleden önce boş vaktin kıymetinin lâyıkıyla bilinememesi de bu sebeptendir.

İyi-kötü niteliğe göredir, der Mevlâna ve şekerin tatlı gibi görünmesine rağmen bazılarına da "hastalık" olduğunu ekler. Yine yılan zehrinin yılana bal olduğunu, diğer canlılar için ise ölüm getirebileceğini belirterek, dünyada zıt olarak görünen her şeyin göreceli olduğuna dikkat çeker. Koruk içindeki ekşi suyun, üzüm haline gelince tatlı lastiğini, yine bu suyun birbirine zıt gibi görünen ekşi sirkeyi, tatlı pekmezi veya küp içine girince haram olan şarabı meydana getirdiğini vurgulayan Mevlâna, var olan bir şeyin olduğu gibi değil de değerlendirmeye göre "iyi veya kötü" hâl alacağını belirtir ve asıl önemli olanın da bu zıtlardaki sırları kavrayabilmek olduğunu vurgular.

Bu konuyla ilgili olarak Mesnevi'de de; "Nice düşmanlıklar vardır, dostluğa çıkar; nice yıkılmalar vardır, yapılmaya döner. Bulut ağlamadıkça yeşillik gülmez; çocuk anlamadıkça süt akmaz." diyen Mevlâna, kavga yerine zıtlardan istifade edildiği takdirde sonucun faydalı olacağına değinir ve yine Mesnevi'sinde şu örneklerle yol gösterir:

"Yapılma yıkılmadadır; topluluk dağınıklıkta; düzeltme kırılmada. Murat muratsızlıktadır; varlık yoklukta. Her şey, buna benzer. Öbür zıtlar ve eşler de hep bunlar gibidir."

Herkesi, her güzeli denedim, senden daha hoşa giden kimse bulamadım. Denize daldım, senin gibi bir inci elde edemedim. Şarap küplerinin ağızlarını açtım. Binlerce şarap küpünden tattım. Senin şarabın gibi ağza, dudağa hoş gelen, insanın başını döndüren, insanı kendinden geçiren bir şarap bulamadım. Şaşılacak şeydir ki, gönlümde güller, yaseminler biterken; senin gibi latif bir yasemin göğüslü kucağıma gelmedi.

Senin peşinde koşma dileğimi, bir iki gün terk ettim. O zaman anladım ki, dünyada senden başka ulaşamadığım, elde edemediğim hiç bir dilek yoktur. Sen öyle büyük, öyle eşsiz bir padişahsın ki, iki üç gün sana kul köle oldum da, öyle şereflendim ki, dünyada hiçbir padişah kalmadı ki, bana kul köle olmasın.

Mevlana Celaleddin Rumi

36. Kural

Başkaları sana kötülük yapacak diye sürekli tedirgin olma! Sen önlemini al ama gerisini Allah'a bırak. O görüneni de bilir, görünmeyeni de. Gizliyi de bilir aşikarı da. Kalplerdekini de bilir, gözlerdekini de. Allah'ın da bir hesabı vardır. Sana kötülük etmek isteyenleri, bil ki O görüyor ve hatta onların içindeki nice kirli hesaplardan da haberdar. O istemezse, bir toz zerresi bile hareket edemez. O halde O'na dayan ve O'na güven!

Aklım bana dedi ki: "Kalk, misafir gelmedi diye ayağı kırılmış gibi ne oturuyorsun? Kalk gökyüzü misafirlerine doğru uç git!" Bedenimden gönül güvercinim çıktı, senin evinin damına doğru uçtu. Ben, arkasından "Gönül güvercinim gitti, gelmez!" diye bülbül gibi feryada başladım. Sonra gönül güvercinimi yakalamak için doğanlar gibi peşinden uçtum. Öyle havalandım, öyle yükseklere vardım ki, benimle beraber ne devlet kuşu, ne de Zümrüd-ü Anka oralara gelebildi. Ey perişan beden, ey pişman olmuş gönül! Her ikiniz de gidin, ikinizden de kurtulmadıkça, bana başka bir gönül gelmedi.

Mevlana Celaleddin Rumi

Allah'ın ilmi ve adaleti her zerreyi kaplamıştır. Sen ne yaparsan yap, sana ne yaparlarsa yapsınlar; hiçbir yapılan karşılıksız kalmayacaktır.

Zamanın birinde bir bakkal, müşteriye vereceği her maldan bir miktarını aşırır ve başka bir çuvalda biriktirirmiş. Onu da yine parayla satar, o sattığından da bir miktar aşırırmış. Çırak, bunu fark etmiş ama içinden ustasına kızmaktan başka bir şey yapamamış. Bir gün, dükkandaki bal tulumu açık kalmış ve bir miktar bal yere dökülmüş. Çırak da artık dayanamamış ve ustasına demiş ki: "Küçük küçük aşırdın ama bak; ondan fazlası boşuna elinden gitti!"

Birine kötülük etme! Aynısı gün gelir karşına çıkar! Başkasının kuyusunu kazan kişi, o kuyuya kendisi düşer.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Dünyada bulunduğun müddetçe keder ve üzüntülerin gelip çatmasını garip görme, çünkü dünya, vasfına layık olanları ve tabiatının gereğini ortaya koyacaktır.

Gerçek şu ki, kişi ne düşünürse odur ve ne olursa onu çeker hayatına. İçte ne varsa dışarı o yansır. Kalp pisliklerle dolmuşsa, bu, surete de vurur, davranışlara da… Kâmil kişi anlar bunu. Kalp güzelliklerle doluysa ve tertemizse, işte o da hem surete yansır ve hem de davranışlara… Testinin içinde ne varsa, dışarı o sızar çünkü. Dışa kötülük sızmışsa, kötülük yapar kişi, iyilik sızmışsa iyilik… Kâinat düzeneğine yerleştirilmiş bir sır vardır ki, o da, kişi kâinata karşı ne yaparsa, tüm mahlûkat ve eşya da o yaptıklarının bir yansımasına gönderir kişiye. Başkasının kuyusunu kazan kişi, er geç o çukura düşer. Başkasını inciten, er geç incinir.

Kâinatın Padişah'ı; bilineni, bilinmeyeni, geleni, gelecek olanı, gideni, gitmeyecek olanı, tüm zerre ve

küreyi yaratan Yüce Allah Kur'an'da diyor ki: "Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir. (Bununla beraber) Allah çoğunu affeder." (Şûrâ, 30). Diğer anlamı da başa gelen musibetler ya insanın sabrının sınanması, ruhen olgunlaşması, sevap ve yüksek mertebeler elde etmesidir veya günahlarının bağışlanmasına vesiledir.

Güzel davranışlarda bulunanlara ise şöyle bir müjde veriyor Yüce Allah:

"Erkek veya kadından her kim inanmış olarak salih amel işlerse, onu dünyada tertemiz bir hayatla yaşatırız ve böylelerinin ücretlerini, işleyip ürettiklerinin en güzelleriyle karşılarız." (Nahl, 97)

Sen kâinatı sahipsiz mi sandın? Yaptığın zulüm ve haksızlıklar Gayretullah'a dokunmaz mı zannettin? İlahi adalet er ya da geç tecelli eder. Sonra da düşünür kişi, "bu neden başıma geldi?" diye. Gönül aynasına baktığında, bu başına gelenlerin, kendi yaptıklarının bir yansıması olduğunu fark ederse kişi, sırra ermiş demektir. Ama birçoğu bakmaz bu aynaya. Aynaya bakan kişi ne de nasiplidir.

İlahi mesaja iyi kulak ver: ***Kim, zerre miktarı kadar bir iyilik yaparsa karşılığını görür; kim de zerre miktarı kadar bir kötülük yaparsa, onun da karşılığını görür.***

Daima gülüp duran gül, gülmez de ne yapar? Güzel kokular yayan misk kokan yaprağını, yaprak gibi açmaz da ne yapar? Gülmekte olan nar, çatlayarak ağzını açtıktan sonra derisine sığmaz da ne yapar? Karanlık gecelerde göklerde parıl parıl parlayan Ay, güzelliğinden nazdan başka ne gösterir, nesini beğendirir, ne edebilir? ,

Güneş parlamasa, nurlarını her tarafa saçmasa, şu sonsuz, görülmemiş gök kubbede ne yapabilir? Zavallı gölge, güneşin nurunu görünce secdeye kapanmaz da ne yapar? Âşık, sevgilisinin gömleğinin güzel kokusunu duyunca, kendi gömleğini yırtmaz da ne yapar?

Sevgilim; bana acır da benim mezarımın yanından geçersen, ölmüş beden dirilmez de ne yapar.

Mevlana Celaleddin Rumi

37. Kural

Bu evrende her şey en ince ayrıntısına kadar tasarlanmış ve en ince hassas ayarlara göre nizam kurulmuştur. Allah için bu zor bir şey değildir. "Ol!" der ve olur her şey. Ve unutma ki, her şey olması gereken zamanda olur. Bu nedenle acele etme; zira Yüce Allah, o işin olacak zamanını tayin etmiştir; sen şükür ve dua ile devam et aşk yolunda.

Dünyada candan hoş, candan tatlı ne vardır? Öyle olduğu halde akıl, senin mahallenin başına gelince, tatlı canından vazgeçer. Sevgilim, senin güzelliğin gökyüzü kalesine saldırırsa, gökyüzünde oturanlardan; "Aman aman!.." sesleri duyulur.

Ey ilkbaharın bile kıskandığı güzel, sen bir seher vakti, dünya bahçelerinden geç de artık gül bahçelerinden, çayır çimenlerden sonbahar kalksın gitsin ve bir daha geri gelmesin.

Göklerin sırtı, şu ağır yük yüzünden, bükülmüştür. Ey latif ve hafif ruhlu dilber! Senin yüzünden ağır yükler hafifler, duyulmaz olur, geçer gider. Ben, senin okun gibiyim. Bana kol kanat lütfet! Yay kurulup ok atılınca, ne de hoş uçar gider.

Mevlana Celaleddin Rumi

Sarayın sofracıbaşısı, Şah'ın üstüne yemek, damlatır. Şah, "Asın şunu!" diye emreder. Adam geri kalan yemeği de Şah'ın üstüne boşaltır. Bu sefer hoşuna gider ve gülmeye başlar. "Bunu niçin yaptın?" diye sorar. Sofracı, "Mademki beni astıracaksın, yaptığım hata, önemli bir şey değildi. Bari daha büyük bir iş yapayım ki, asılmaya değsin," der. Bugün o sofracı yaptığına tövbe etse bile işlediği hata yine hoşuna gitmezdi. Bu utanç verici hal, ana ve babadandır. Çünkü onlar beni bu kadar naz ve nimet içinde beslediler. Kedi kâseyi devirdi ve kırdı, babam da yanımda idi, hiç bir şey demedi. Ancak gülerek, "Oyun mu oynuyorsun güzel?" diyebildi. Ama bu bir kaza idi. Kedi savuşturdu. Eğer senin ve benim yahut annemin başına bir kaza gelseydi ne olacaktı? Allah, seni ve beni bu yüzden korudu; bize bir cilve gösterdi.

Bir topluluk vardır ki, gönülleri bağlamıştır. Haftadan haftaya bir kere gel de, "Allah şöyle buyurdu, Allah'ın Resulü böyle dedi," diye hatırına gelenleri onlara anlat. Gece gündüz hayır duanızla meşgulüm,

çünkü yolda kazalar vardır. Biri gelecek kaza, öteki de hemen gelip çatan kazadır. Gelip çatan kaza dua ile geri dönmez. Ama gelecek olanı dua ile geri çevirebilirsin.

Meğer bizim gözlerimiz körmüş. "O sizden uzak olsun," deyiniz. Bir hadis vardır. "Ulu Allah, varlıkları, onların niteliklerini yaratmayı, geçimlerini, yaşantı sürelerini belirtmeyi bitirdi," anlamındadır. Bu doğrudur ama Kur'an'da da, "O her gün yeni bir haldedir," anlamına gelen bir âyet vardır ki, bunun, sözü geçen hadise uygun düşmesi için açıklanması gereklidir. Burada, o her gün kulunun haliyle ilgilenmektedir, yani ezelden ebede; başlangıcı olmayan zamandan, sonsuzluğa kadar böyledir. Nasıl ki kul da hep onun halindedir. O da böylece kulunun halinden ayrılmaz.

Aşk ve sevgi öyle bir şeydir ki, kımıldadığı vakit, karşına yüz huri getirseler sana duvar kerpici gibi cansız görünür. Ne zaman bir hikmet sözü işitir veya bir düşünceye koyulursan, o aşk ve sevgi harekete geçer. Nihayet nur perdelerinin ışığı olan aşk, "Allah'ın nurdan yetmiş perdesi vardır," anlamındaki hadis ile işaret buyurulan kat kat perdelerin nurudur. Şimdi sen aşka batmış olduğun halde nurun ışığından nasıl söz açabilirsin? Eğer söz açarsan o bütün heva olur.

Her canlı, bir gün ölümü tadacaktır ve aşkı da…

Aşk Yolunun Yolcusuna

Evrendeki her şey, ilahi takdir ve ilmin uhdesinde cereyan etmektedir. Bu bakımdan, bir gezegenin, bir yıldızın hareketi kadar, en ufak bir toz parçasının hareketi bile, bu takdir ve ilmin ışığında vuku bulur. Bütün yıldız ve gezegenleriyle şu kainatın ne kadar ince bir ahenk ve uyum içinde olduğu, gün geçtikçe daha iyi anlaşılmaktadır.

Öyle ki, kâinattaki ölçü ve nispetlerden herhangi birinde meydana gelecek en ufak bir değişiklik bile sadece Dünya'yı değil, bütünüyle hayatı mahvetmeye kafidir. Dünya'nın hacmi, kütlesi, Güneş'ten uzaklığı, Güneş'in kütlesi, ısı derecesi, Dünya'nın kendi ekseni üzerindeki ölçülü eğikliği, hem kendi yörüngesindeki hem de Güneş etrafındaki seyir hızı, Ay'ın Dünya'dan uzaklığı, hacmi ve kütlesi, karaların ve denizlerin Dünya üzerindeki dağılımı ve daha binlerce ölçü ve nispetler, kâinatta muazzam bir ilâhî nizam ve dengenin varlığını açık bir şekilde ifâde etmektedir.

Kâinat, en başta saat gibi kurulmuş ve kendi kendine akan bir sistem değildir. Yüce Allah, her an, her dem, sonsuz sayıdaki mahlukatın üzerinde ilim, irade ve takdir gücüyle kontrol eder her şeyi. Bu, ona zor gelmez, ağır gelmez. Ağaçtan kopup, yere düşen bir yaprak bile, O'nun ilmi ve iradesi dahilindendir. Bu nedenle, kâinatta ne oluyorsa, öyle olması gerektiği içindir. Hiçbir şey hesapsız ve rastgele değildir. Doğum kadar aşk, aşk kadar da ölüm gerçektir ve hepsi de gerçekleşeceği zamanı beklemektedir.

38. Kural

İnsan, yaşadığı sürece hiçbir şey için geç değildir. Nefes aldığımız sürece her zaman bir ümit vardır. Allah'ın takdirini değiştiremeyiz ama bize çalışmak, uğraşmak, düşünmek, önlem almak, muhakeme etmek ve her şeyden önemlisi dua etmek gibi güçler verilmiş. Sen bu güçlerini kullan, O'na niyaz et; hakkında hayırlısını iste. Günlerini boşa geçirme, her nefesinin hakkını vermeye çalış. Rabbinden sana ne de gizli nimetler geleceğini bilemezsin ki…

Bu kadar tatlılık, bu kadar güzellik, bu kadar mestlik; ezel ressamı senin büyüleyici mest gözlerine bu kadar tatlılık, bu kadar güzellik, bu kadar hoş renkler, bu kadar nurlu bakışlar lütfetmiş. Şaşılacak şey şu ki: Senin güzel gözlerin, her an binlerce göz yaratıyor, çünkü Allah, onlara kendi yaratma gücünden güç vermiş, kudretinden kudret vermiş. Yarattığın o gözlerin hepsi de gözlerine dalmış, şaşırıp kalmış, hepsi de senin güzel gözlerine binlerce rahmet olsun demede. Gözlerin, padişahlık tahtına geçmiş oturmuş. Gözlerini gören can "Aman, aman merhamet!" diye feryada başlamış.

Mevlana Celaleddin Rumi

Üzüntülüysen, bu üzüntüyü yenmen ve kendini tazelemen gerek! Hiçbir şey için geç değildir, ölümden başka. Hangi yaşta olursan ol, aşk yoluna her zaman düşebilirsin. Mana aleminden nasiplenmen için, baş gözüyle olduğu kadar, kalp gözüyle de bak, gönül kulağıyla dinle alemi! Hem onu, hem bunu nasıl yapabileceğini düşünme, yap. Bak, ben aynı anda sekiz işi birden yapabiliyorum. Sen de istersen yapabilirsin. Bir hadiste, "Allah, varlıkları, onların niteliklerini yaratmayı, geçimlerini, yaşantı sürelerini belirtmeyi bitirdi." diye buyurulur. Ama Kur'an'da da, "O, her gün yeni bir haldedir." anlamına gelen bir âyet vardır ki, bunun, sözü geçen hadise uygun düşmesi için açıklanması gereklidir. Burada, o her gün kulunun haliyle ilgilenmektedir, yani ezelden ebede; başlangıcı olmayan zamandan, sonsuzluğa kadar böyledir. Nasıl ki, kul da hep onun halindedir. O da böylece kulunun halinden ayrılmaz.

Sen geçmişteki kederlerine takıma, geleceğinden de endişe etme! Allah, ezelin ve ebedin sahibidir; her işin aslını o bilir. Sen aşk yoluna düş!

Aşk Yolunun Yolcusuna

Hayat, hiçbir zaman geriye adım atmaz. Hayatın istikameti daima iyiye, yeniye ve güzeledir. Dün, bir hata işleyen kişi, bugün onu tekrarlamamalı. Dün, bir yanlışın içindeyse, bugün ondan kurtulmalı. İnsan için verilen nimetlerin bir sınırının olmadığı, insana gösterilen makamlara yetişmek ve bir sonraki nimetten istifade etmek için sürekli bir gayret ve azim içinde olmak gerektiği unutulmamalı.

Hz. Ömer zamanında pek güzel, pek latif çenk çalan bir çalgıcı vardı. Öyle güzel sesi vardı ki, bülbül onun sesini duyunca kendinden geçer; onu dinleyenler neşelenip, mest olurlardı. Zaman ilerleyip çalgıcı ihtiyarlayınca, sesinin güzelliği kayboldu, beli büküldü, itibardan düştü. Böylece kazancı kesildi ve bir parçacık ekmeğe muhtaç oldu.

Çalgıcı: "Ya Rabbi! Bunca zamandır sana isyan edip durdum, benden bir gün bile ihsanını kesmedin. Bu gün kazanç yok, çengi senin için çalacağım." dedi.

Çengini alarak bir mezarlığa gitti. Bir hayli çaldıktan sonra mezar başında uyuya kaldı. O sırada Hz. Ömer *(r.a.)*'e de öyle bir uyku geldi ki, Hz. Ömer de uyuya kaldı. Rüyasında bir ses ona:

"Ey Ömer! Mezarlıktaki sevgili kulumuzun yardıma ihtiyacı var. Hazineden yedi yüz dinar alıp ona ver. Ona: 'Bunu al harca, bitince yine buraya gel.' de!" dedi.

Hz. Ömer bu sesin heybetinden sıçrayıp uyandı. Hemen mezarlığa gitti. Aradı taradı, lakin mezarlıkta ihtiyar çalgıcıdan başka kimse yoktu. İhtiyar çalgıcının has bir kul olabileceğine ihtimal vermeyerek mezarlığı yeniden dolaştı. Fakat mezarlıkta ondan başka kimse yoktu. Bunun üzerine: "Bana sevgili ve makbul bir kul diye söylendi. Nasıl olur da ihtiyar bir çalgıcı Allah'ın sevgili kullarından olur?" diye düşündü.

Gelip çalgıcının yanına oturdu. Uyanan çalgıcı, karşısında Hz. Ömer'i görünce telaşlanıp korkuya kapıldı. Bir an önce oradan uzaklaşmak istedi.

Hz. Ömer: "Benden kaçma. Ben sana Allah'ın emriyle şu kadar para getirdim. Bunları harca, bitince yine gel." diyerek parayı çalgıcıya verdi.

Bunun üzerine yaşlı adam çok utandı. Bütün ömrünü boşa heba ettiğine pişman oldu. "Demek yıllardır Allah ile arama giren perde senmişsin. Hayatımı boş yere senin yüzünden harcamışım." diyerek elindeki çengi parçaladı. O günden sonra iyi bir kul olarak yaşadı.

Ezeli aşk şarabını içen, yahut ondan tatmış olandan başka hiç kimse, şu görünmeyen bir muammaya benzeyen hayat yolundan bir koku alamaz. Niçin yaratılmış olduğumuzu anlayamaz. "Yeryüzünde yaşayan varlıkların en şereflisi olan şu insana bir çok meziyetler veren, onu akıllı ve güzel yaratan, ona iyi huylar veren, onun yüzünü ağartan kimdir?" diye gündüz şaşırıp kalmıştır. Gece de; "Ona kan dökmeyi, fesat çıkarmayı, kötü işler işlemeyi öğreten, onu huysuz ve çirkin yaratan, onun yüzünü günahlarla karartan kimdir?" diye hayret içindedir.

Mevlana Celaleddin Rumi

39. Kural

Bizler dünyaya geliriz, bizden öncekiler gider. Sonra biz gideceğiz, bizden sonrakiler yer alacak dünya sahnesinde. Hangi insan baki kalmış ki? Cüz'iyat değişse de, külliyat aynen devam eder. Bu dünya, bir devr-i daim mekanizmasıdır. Birileri gelir, biriler gider, devran döner. Sen ki, bu geçici sahnede meyvelerini iyi topla ki, bu meyveler ahirette seni rahat ettirsin.

Sevgilim; seni sevdiğim için herkes tarafından ayıplanmam, çekiştirilmem, kınanmam, bir ayıp, bir suç değildir. Zaten aşktan haberleri olmayan gönüllerle, ölmüş kişilerle uğraşmak yersizdir. Aşk can tatlılığıdır, bütün tattır. Manevi bir zevktir. Bu manevi zevkin duyuluşunun bir şekli, bir rengi de yoktur. Bu zevk anlatılamaz.

Aşk, hakikat deryasından ayrılmış, gönle doğru akıp gelen, sonunda gönle dökülen bir ırmak gibidir. Aslında, bu daracık gönül, deryanın ve incinin sığacağı yer değildir. Sen aklını başına al, nefis sahilinden kurtul da, hakikat deryasının içine dal, böyle bir denizde timsah korkusu yoktur. Aşk aynası paslanmamışsa, üstünde günah tortuları yoksa, iki dünyanın da şekli orada görülür.

Mevlana Celaleddin Rumi

Peygamberlerin, insanları Hak yola çağırmalarındaki ana fikir şudur gerçekte: "Ey insan! Surette sen benden bir parçasın, bundan niçin haberin yok? Ey parça gel, bütünden habersiz yaşama! Bunu anla ve bana yaklaş, benimle tanış." Allah'ın kelâmı birdir, bütündür. Sen bütüne yönel, parçalarla uğraşma ki, bütünü de elinden kaçırmayasın.

Bu âlem de gerçekte, tektir, bütündür. Parçaları vardır ama, kendisi parça değildir. Aynı şekilde parçalar da, bütünün içerisinde yer almakla birlikte, âlem değillerdir.

Sen doğru yolu aramaya devam et. Çünkü o yol da tektir, bütündür. Tali yollardan, yani parçalardan medet umma! Ana yola yönel!

Senin yolundaki perdeler de gerçekte tek bir perdedir. O perde de senin varlığındır.

Aşk Yolunun Yolcusuna

Kainattaki her varlığın, kendisine özgü mucizeleri vardır. Yeryüzündeki her detayda saklı olan mükemmellik, kusursuz plan ve düzen ise, ancak sonsuz kudret sahibi ve her türlü eksiklikten münezzeh olan Allah'ın sanatının tecellileridir. Atomdan tutun, galaksilere varıncaya kadar her yerde ve her şeyde inceden inceye titizlikle hesaplanmış gayet dakik bir düzen ve disiplin hakimdir.

İnsandan hayvana, bitkilerden cansızlara, yeryüzündeki canlılardan gökyüzü ve uzaya varıncaya kadar hepsi belli bir gaye için var edilmiştir ve bütün bunlara belli bir dizi kanun ve kurallar egemendir. Bu muhteşem nizam içinde her gece, yerini gündüze, her gündüz de yerini yeni bir geceye verir. Her mevsim, süresi bitince, bir sonraki mevsime yerini emanet eder ve böylece, bir sonraki yıl tekrar emaneti alır.

Evren, muhteşem bir devr-i daim içerisindedir. Dünyada bir şeyin eksilmesi bu muhteşem dengeyi

bozmaz, çünkü, kainat, düzeneğini devam ettirmek için yenisini üretir. Bu, Yüce Allah'ın iradesiyle olur. Her gidenin yerine, bir gelen bulunur. Böylece parçalar görevlerini ifa ederken, bütün de varlığını devam ettirir.

Şimşek gibi bir şey çakıyor; acaba, o gönüller alan sevgili midir? O köşeden parlayan ne; acaba, o lâl madeni mi? O gevherin etrafında görülen nedir? Ay mı, yıldız mı? Nurdan bir kandil gibi gökyüzünden sarkmış, boşlukta asılı kalmış?

Ey gönül! Başını çıkar da bir bak; senin gözlerin pek parlaktır, pek keskindir! Gözlerini ov da dikkatle bak; dünyada ne görürsen her şeyi O yaratmıştır! Yarattıklarında O'nun yaratma gücünü, sanatını, kudretini müşahede et, gör! Biz ortaya çıkınca, O, bizden çekilir, uzaklaşır. Fakat biz çekilip gidince, O ortaya çıkar. Çünkü O, benlik, bizlik yüzünden bizden uzaklaşmıştır. Suyu dalgalandırdığın zaman, Güneş'in suya vurmuş ışığı da dalgalanır. O öyle görünür ama, aslında Güneş gökyüzündedir.

Mevlana Celaleddin Rumi

40. Kural

Aşktan nasiplenmeyenin hayatı, ham erik gibidir. Aşkı, dünyevi ya da ilahi diye ayırma! Aşk zaten İlahi Nur'dan bir cüzdür. Aşka neresinden bulaşırsan bulaş, bu nurdan istifade edersin, yüreğindeki aşk ateşinin derecesinde. Gerçek şu ki aşk, söze dile de sığmaz; aşk, olsa olsa sadece yaşanır. Bu hayatta ne yaparsan yap; bir gün bir köşesinden bulaşırsın sen de aşka…

Sevgilim! Ümitsizliğe düşme; yeni bir ümit belirdi! Çünkü, bütün canların ruhu gayb aleminden çıktı geldi! Ümitsizliğe kapılma; her ne kadar Hz. Meryem senden uzaklaştı ise de, Hz. İsa'yı gökyüzüne, ötelere çeken nur geldi yetişti!

Ey can; ümitsizliğe düşme! Şu zindanın karanlığı içinden Hz. Yusuf'u aydınlığa çıkaran, kurtaran padişah geldi! Hz. Yakup, gizlilik perdesinden dışarı çıktı; Züleyha'nın perdesini yırtan Yusuf (a.s.) geldi!

Ey geceyi seher vaktine kadar; "Ya Rabbi, ya Rabbi!" diyerek geçiren Hakk aşığı! O eşsiz varlık, senin; "Ya Rabbi, ya Rabbi!" demeni duydu ve sana acıdı da geldi; gönlünde yer ayırdı! Ey göklerden, ötelerden gelen yemekle sahur yiyip oruç tutan; orucunu aç, hoş bir şekilde iftar et! Çünkü bayram hilali göründü!

Mevlana Celaleddin Rumi

Bilinmeyen bir geçmişten sana bir şeyler gelip de, bir haller olmaya başlarsa, bil ki sen de aşk'a tutulmuşsun demektir. Aşk tuzağından kaçamazsın, bir gün tuzak seni muhakkak yakalar. Aşk sende galip olmuşsa eğer, tek galibin Allah olduğunu da anlarsın. Bu durumda sen, artık bu âleme başka türlü bakıyorsundur.

Gerçek aşka tutulmuşsan eğer, dilekten, arzudan geçmişsindir artık, senden bir ses çıkmaz, çıksa da o, Maşuk'un sesi olur artık. Bana sorarsanız, gerçek bir âşığın tozlu ve eski ayakkabılarını, bu sahte şeyhlerin başına değişmem.

Aşkı, çeşitli bölümlere ayırma. Aşk, aşktır. Dünyevi de olsa, o, ilahi aşktan bir katredir ve gerçek aşka olan bir basamaktır. Sen gerçek âşık isen, tüm huriler bile sana bir duvar gibi anlamsız görünür.

Sana aşktan bir nur yansıdıysa eğer, bil ki o, "Allah'ın nurdan yetmiş perdesi vardır." anlamındaki hadis ile işaret buyurulan kat kat perdelerin nurudur.

Aşka batmışsan eğer, aşkı anlatmam nasıl mümkün olur? Anlattığını sansan bile, o sadece boş sözler ile üstünlük sağlama çabasından başka bir şey olmaz. Aşkı söz ile nasıl anlatabilirsin?

Aşkın yorumuna gelince; önce bilmelidir ki, aşk deyince, kadın, altın, dünya sevgisi gibi şeylerden söz etmek istemiyoruz. Belki, bu sevgi sarhoşluğu azalır korkusu ile dünya çevresinde dolaşmak da gerekmez. Pek çok rahiplerde de bu aşk sarhoşluğu vardır. Bundan dolayıdır ki içlerindeki duyguları açığa vururlar. Aşk cevheri ezelden beri vardır. Âlem ise daha dünkü varlıktır.

Aşk Yolunun Yolcusuna

İnsanoğlu, sonsuza özlem duyacak şekilde yaratılmıştır. Bu da tabii ki normaldir; çünkü bizi Yaratan, bizi "kendi ruhundan" üflediğini bildiriyor. O sonsuz büyük ruhtan birer cüz olmamız hasebiyle, elbette ki sonsuza özlem duyan bir yaratık olmamız, eşyanın tabiatına fevkalade uygun bir durum. Sonsuzluğa özlem duyan bu özelliğimiz, insanoğlu olarak bizleri çeşitli anlamların sembollerine doğru çekiyor, ister istemez… Bu sembol de genellikle "aşk" oluyor. Aşk, sonsuzluğa duyulan özlemin duygularla sembolize edilmiş hali…

Dolayısıyla karşı cinse duyulan aşk kadar, vatan aşkı, peygamber aşkı, Allah aşkı, meslek aşkı diye tabir ettiğimiz aşk çeşitleri de, gerçekte Hakikat'e, Hakk'a, yani bizi yaratan o Sonsuz Güç'e olan özlemden beslenmekte. O da öyle diyor ya : "Sonunda hepiniz bana döndürüleceksiniz." diye… İşte o "Dönüş"ün özlemi bu; istesek de istemesek de, korksak da korkmasak

da… Mevlânâ korkmuyordu bu "Dönüş"ten… Bilâkis, o buluşma anına, "Şeb-i Arûs" diyordu, yani düğün gecesi, yani sevgiliye kavuşma…

İşte insanoğlu, ister farkında olarak, isterse farkında olmayarak, Sonsuz Güç'e olan özlemi sayesinde, sevgisini yoğunlaştırıp, bir anlama, bir sembole odaklamak suretiyle "aşk" adını verdiği bir anlamlar bütününe adıyor kendini…

Mecnûn, Leylâ'sını uzun yıllar sonra bulduğunda, aslında, perişan yıllarının arayışının Leylâ olmadığını, aradığı şeyin başka bir şey olduğunu itiraf etmemiş miydi? Neydi o? İşte İlahi Aşk, kendisini birtakım kişilerde, mekânlarda ya da eşyalarda tezâhür ettirebilir. Bunun böyle olması da gayet normaldir. Zira Ay, ışığını Güneş'ten alarak etrafa verir. Ayna, kendisine yansıyanı gösterir…

Tarihlerle Şems-i Tebrizi

Şems-i Tebrizi'nin hayatı üzerine kesin bilgiler ve bol kaynaklar bulunmamakla birlikte bazı araştırmalara göre onun hayatını 4 kısma ayırmak mümkündür. Bu kısımlara göre, doğumu-öğrenimi, Mevlâna ile karşılaşması, Konya'dan ayrılışı, Konya'ya geri dönüşü ve ölümü olmak üzere hayatını dört ana başlığa sığdırmak mümkün.

1. Kısım: 1185-1244

Şems-i Tebrizi'nin kesin doğum tarihi bilinmemekle beraber, onun 1183 ya da 1185 yıllarında günümüzde İran'ın Doğu Azerbaycan Eyaleti'nin yönetim merkezi olan Tebriz'de doğduğu tahmin edilmektedir. Şemseddin Muhammed ismiyle de anılmaktadır. Babasının adı Melik Dad oğlu Ali'dir. İlk öğrenimini yine bu şehirde yapan Şems-i Tebrizi, Ebubekr-i Sellebaf-ı Tebrizi'den eğitim alır. Ayrıca Baba Kemal Cündi'den tarikat telkin ve terbiyesi görür, Şihâbuddîn-i Suhreverdi'den hırka giyer, Kutb-i Zaman Rukneddîn-i Sicâsî ile sohbette bulunur. Bundan başka, ilmiyle ün salmış bütün alimlerin peşinden gider ve onlardan feyz almak için diyar diyar dolaşır. Bu nedenle kendisine, Şemseddin Perende (uçan Şemseddin) denilmiş, ayrıca Tebriz'de tarikat pirleri ve

hakikat arifleri de ona Kâmil-i Tebrizi adını vermişlerdir. Şems, daima siyah bir aba giyer, vardığı yerlerdeki hanlarda konaklardı.

Gerçekte Şems-i Tebrizi'nin kimliği esrar perdesini hala korumaktadır. Ancak ağırlık görüş Tebrizi adından dolayı Tebriz'den geldiği ya da Tebrizli olduğu konusundaki görüş ağır basmaktadır. Bazı araştırmacılar ise onun, bir Alamut İmamı'nın oğlu olduğunu söylemektedirler.

Şemseddin, çok güzel bir çocuktu ama aynı zamanda ruhsal bakımdan oldukça farklıydı yaşıtlarından. Derin düşüncelere dalar, tefekkür eder, bazen yaşından umulmayacak derin tahliller yapardı. Bu nedenle babasıyla da fikir çatışmaları yaşardı. Nitekim Makalat'ta bu durumu şöyle açıklamaktadır:

"Babam beni hiç anlamadı. Kendi kentimde bir yabancıydım, babam da bana yabancıydı. Kalbim ondan uzaktı. Onun hep beni ezdiğini düşünürdüm. Benimle nazikçe konuşsa bile, beni dövüp evden kovacağını sanıyordum. Babamla aynı kumaştan urba giymiyorduk."

Henüz çocukluk ve ilk gençlik çağlarında, farklı vasıfta yaratıldığını göstermiş, coşkun hareketi, duygu ve düşünceleri ile zamanının değer ölçülerini aşan Şems'in, oğlu Sultan Veled'e anlattığına göre, çocukluk günlerinde, melekleri, yerlerde ve göklerde bir çok olayları görür, herkesin de kendisi gibi bu kabiliyete sahip olduğunu düşünürmüş. Sonra bu vasıfların yalnız kendinde olduğunu anlamış, hatta feyz aldığı Şeyh Ebubekir, bu yaşadıklarını herkese söylememesini önermiştir.

Yıllarca Suriye Halep ve Şam gibi büyük şehirlerde yaşayan Şems, Arap dillerini gayet iyi konuşup yazmıştır. Arap edebiyat ve filolojisinde üstün bilgiye sahip olduğunu, Makalât´taki yer yer Arapça pasajlardan anlamak mümkündür.

Şems diyar diyar gezip, sohbetine dayanabilecek, kendisini olgunlaştıracak bir şeyh, bir mürşit aramıştır. Konuştuğu kişileri imtihan etmiş, ancak kimse onu tatmin etmemiştir. Karşılaştığı bütün şeyhleri kendine mürid yapıp, arayışına devam etmiştir; ta ki Konya'ya gelene dek…

Şems, sürekli dua eder ve dualarında, kendisini irşad edebilecek donanıma sahip bir veli ile görüşmeyi talep ederdi. Bir gece rüyasında, kendisine Konya'ya gitmesi ve Mevlâna ile buluşması işaret edildi. Kaynaklarda, rüyasında bunun karşılığı kendisine sorulduğunda "Başım" diyerek, aşk ateşiyle birlikte canını seve seve verebileceğini ifade etmiş oldu.

2. Kısım: 1244-1246

Tarihi kaynaklarda Şems-i Tebrizi'nin 23.10.1244 (Hicri 26 Cemaziyelahir 642) tarihinde (diğer bir araştırmaya göre 29.11.1244) bir Cumartesi sabahı Konya'ya geldiği söylenir. Konaklamak amacıyla Şekerciler Hanı'na (Şekerfurûşan) yerleşti.

O sıralarda Mevlâna Hazretleri, ilim ve tedrisat ile uğraşmakta, insanlara vaazlar vermekte ve şehrin insanları, alimleri ve yöneticileri tarafından oldukça saygı ve sevgi görmekteydi.

Yine bir gün Mevlâna, Pamukçular Medresesindeki dersinden çıkmış, etrafında kalabalık bir insan topluluğu olduğu halde Şekerciler Hanı'nın önünden geçmekteydi. Şems, ilk görüşte tanıdı Mevlâna'yı. Ama emin olmak istedi yine. Mevlâna'nın önüne çıkarak, bir şey sormak istediğini söyledi. Mevlâna, biraz şaşırmakla beraber: "Ey kalender! Müşkülün nedir, söyle!" diyerek cevapladı Şems'i. Ve işte Şems, tarihe geçecek o soruyu sordu Mevlâna'ya:

"Ey Müslümanların önderi! Seyyidül Enbiyâ Muhammed Mustafa *(s.a.v.)* mı büyüktür, yoksa Bâyezid (Ebu Yezîd el-Bestâmi) mi?"

Mevlâna, bu soru karşısındaki duygu ve düşüncelerini daha sonra şöyle anlatır:

O sorunun dehşetinden bana bir acayip hâl geldi. Sanki yedi kat gök birbirinden ayrılarak zemine döküldü. Adeta kıyamet koptu zannettim. Bu halle beraber, içimden dimağıma beni büyük bir ateş kapladı. Derhal kendimi toparlayarak şöyle bir cevaba cesaret ettim: "Ey medhûş, bu ne biçim sualdir? Bu husus müşkül müdür ki; Hz. Mahbûb-i Kibriya Muhammed Mustafa, kainatın yaratılmasının sebebi ve Ademoğullarının efendisi olup onun hakkında, 'Sen olmasaydın kainatı yaratmazdım.' buyrulmuştur. Alemlerin en şereflisi, insanların en büyüğü olduğu kesin ve bütün enbiyâ, evliyâ ve eşyâ onun nurundan yaratıldığı muhakkak iken Bâyezid kimdir ki, eşrefi mahlukatla mukayese ediliyor? Bâyezid, ümmetin havâssından biridir sadece…"

Şems-i Tebrizi, sormaya devam etti:

"Peki, neden Peygamber, 'Ey Allah'ım, seni tam bir bilgi ile bilemedik." dediği halde, Bâyezid, "Ben kendimi tenzih ederim, benim şanım ne kadar uludur.' diyor?" diye sordu. Bunun üzerine Mevlâna:

"Ey kalender; gayet garip ve müşkül bir mesele söyledin. Bunun cevabı ise ariflere malûm olan şu hususdur ki, Bâyezid, ilahi şarabın bir yudumundan kanmış, susuzluğu gidip mest olmuştu. Fakat Hz. Fahr-i Alem Efendimizin *(s.a.v.)* susuzluğu, denizler gibi tecellilerden teskin olmayarak gittikçe artıyordu. Dolayısıyla mekânsızlık fezası haline gelen mübarek sineleri, hiç bir zaman tecellilere doymuyor, her nefeste binlerce yakınlık doruklarına nail olduğu halde, yine daima, 'Seni hakkıyla bilemedik.' der ve her nefeste, 'Ey Rabbim; benim ilmimi artır.' niyazıyla, hiçbir an ilahi aşk harareti sönmez ve teskin olmazdı. Öyleyse o, şah-ı enbiyânın rütbesi kime müyesser olabilir ve Bâyezid'le ölçmek nasıl düşünülebilir?" dedi.

Bu sözleri duyan Şems, bir anda çığlık atarak yere düştü ve bayıldı. Mevlâna, yanındakiler ile onu medreseye götürdüler. Şems ayıldığında ise, Mevlâna da, bu zatın, uzun yıllardır beklediği esrarengiz kişi olduğunu anladı. O günden itibaren Mevlâna ile Şems, eve kapanıp aylar boyu sürecek ilahi sohbet deryasına daldılar.

Bu sohbet deryası, Mevlâna'yı, halka dersler vermekten ve halk içine çıkmaktan alıkoydu. Bunun üzerine insanlar, Mevlâna'yı kendilerinden uzaklaştıran Şems'e karşı öfke duymaya başladırlar. Bu iki Allah aşığı hakkında olur olmaz dedikodular yapmaya başladılar. Diyorlardı ki: "Bu kimse Konya'ya geleli, Mevlâna bizi

terk etti. Gece gündüz hep birbirleriyle sohbet ediyorlar da, bizlere hiç iltifat göstermiyorlar. Yanlarına kimseyi de koymuyorlar. Mevlâna, Sultân-ül-ulemâ'nın oğlu olsun da, Tebriz'den gelen ve ne olduğu belli olmayan bu kimseye gönül bağlasın. Onun için bize sırt çevirsin. Hiç Horasan toprağı ile (Mevlânâ hazretlerinin memleketi) Tebriz toprağı bir olur mu? Elbette Horasan toprağı daha kıymetlidir." Bu söylentilere Mevlânâ; "Hiç toprağa itibar olunur mu? Bir İstanbullu, bir Mekkeliye galip gelirse, Mekkelinin İstanbulluya tâbi olması hiç ayıp sayılır mı?" diyerek cevap veriyordu. Fakat söylentiler durmadı. Şems-i Tebrizi hazretleri artık Konya'da kalamayacağını anladı. Bu olaylar üzerine Şems, Mevlâna'ya ayrılık vaktinin geldiğini belirtmek üzere Kehf sûresinin 78. Ayetinde geçen ifadeyi söyledi: "Bu, benimle senin aranda ayrılıktır."

Mevlâna, bu duruma çok üzüldü. Ricaları, şiirleri, gazelleri kâr etmedi ve Şems, 01.03.1246 Perşembe günü (Şevval 643) Konya'yı terk etti. Buna göre Şems, Mevlâna ile 15 ay 20 gün beraberce sohbet etmiş, hemhâl olmuştu.

3. Kısım: 1246-1247

Mevlâna, bu ayrılıktan dolayı oldukça üzüldü. Şiirler okudu, gazeller yazdı. İçindeki aşk ateşinin ancak bir cüz'ünü kaleme alabildi. Halk ise seviniyor ve artık Mevlâna'nın aralarına katılacağını düşünüyordu. Ama ne yazık ki Mevlâna, üzüntüden iyice içine kapandı ve evinden dışarı çıkmadı. Mevlâna'nın bu üzüntüsünü gören

insanlar, yaptıklarından pişman olmuşlar ve Şems'in geri gelebileceğini, artık ona bir kötülük etmeyeceklerini söyleyerek Mevlâna'dan özür dilemişlerdi. Bunun üzerine Mevlâna, Şems'e bir sürü mektup yazdı, onu tekrar evine davet etti ama ne yazık ki mektuplarına hiçbir cevap gelmedi.

Babasının bu üzüntüsüne dayanmayan Sultan Veled, Şems'i bulmak üzere yollara düştü. Uzun vadileri, dağları, tepeleri, çölleri aştı. Gece soğuktan dondu, gündüzün sıcaklarıyla kavruldu. Yol kesen eşkıyaların tehlikesine bulaştı. Nihayet Şam'da Şems-i Tebrizi'yi buldu. Uzun uzun yalvardı ve rica etti; babasının durumunu ona anlattı. Bu yakarışlar, Şems'in muhabbet denizini coşturdu. Artık o da dayanamadı ve birlikte Konya'ya doğru hareket ettiler (1247). Sultan Veled, Şems'e oldukça büyük bir nezaket ve saygı gösterdi.

Yolda bir çok kerametler yaşadıktan sonra Zincirli Han'a ulaştıkları vakit, Sultan Veled, Konya'ya gelmekte olduklarını Mevlâna'ya haber etti. Mevlâna, sevinçten üzerinde giydiği ne varsa müjde olarak bu haberi ileten dervişe verdi. Âlimlerden, emirlerden, sûfîlerden, fütüvvet erbabından ve halktan bir çok kişiyle Şems-i Tebrizi'yi karşılamaya gittiler. İki dost karşılaştıklarında atlarından inip birbirleriyle kucaklaştılar; uzun zaman kendilerinden geçmiş bir halde birbirlerine saygı ve muhabbet gösterdiler. Askerler bayraklarını kaldırıp nakkareler (davul türü bir çalgı) çaldılar. Gûyendeler (şarkıcılar, şairler) nadir gazeller söyledi ve müritler de semâ yaparak, dönerek sevinçler gösterdiler. Böylece iki âşık

tekrar birbirine kavuştu. Biri Fars denizi, diğeri Anadolu denizi olan iki deniz birbirine kavuştu. Tenleri ayrı, ama canları bir oluşu hasebiyle; "İki denizi salıvermiştir. Birbirleriyle nerdeyse kavuşacaklar, aralarında engel vardır, birbirine karışmazlar." (Rahman, 55/19-20) ayetinin sırrı aşikâr oldu.

Mevlâna, Şems bu diyarlardan ayrılmasın diye onu, evlatlığı olan Kimya Hatun ile evlendirdi. Kimya ile Şems çok mutlu bir evlilik sürdürdüler. Ancak Kimya Hatun hastalandı ve erken yaşta bu hayata veda etti.

Bu arada halk, verdiği sözü unutmuş ve Mevlâna'nın Şems'in dönmesiyle birlikte matemden kurtularak aralarına katılacağı ümidini yitirmişti. Yine Şems'e karşı öfke, kin ve düşmanlık duymaya başladılar. Şems'e ve Mevlâna'ya karşı kıskançlık ve düşmanlıklar gittikçe artarken, Mevlâna ve Şems'e dost olan müritlerden ve yakınlardan bazıları da Konya ahalisinin isyanından, onlara bir kötülük yapılmasından endişe duyuyor ve onlar için üzülüyorlardı.

4. Kısım: 1247 ve sonrası

Olaylar ne yazık ki Şems'in aleyhine gelişiyordu. Mevlâna'nın oğlu Alaaddin'in de Şems'e muhalif olanların yer aldığı bilinmekteydi. Bu nedenle Mevlâna ile oğlunun da arası bozulmuştu. Bir rivayete göre ise Alaaddin'in Kimya Hatun'a âşık olduğu ve bu yüzden Şems'e düşmanlık beslediği de söylenmektedir. Ayrıca Şems'i sevmeyenler de Alaaddin'i Şems'e karşı kin ile beslemeye devam ediyorlardı.

1247 yılının Aralık ayında bir akşam, Mevlâna ile Şems yine sohbet ediyorlar, Allah muhabbetinden ve çeşitli velilik makamlarından bahislerle birbirlerini aydınlatıyorlardı. Bir ara kapı çalındı ve Şems hazretlerini dışarı çağırdılar. Bazı rivayetler, Şems'i dışarı çağıranın, Mevlâna'nın oğlu Alaaddin olduğunu söylerler. Şems, artık ölüm vaktinin geldiğini çoktan anlamıştı ve bir zamanlar Yüce Allah'a, "Senin gizli velilerinden birini bana göster; beni veli kullarının içine kat ve onlarla arkadaş et." diye dualarına karşılık, "Mademki ısrar ve arzu ediyorsun, o halde şükrâne olarak ne vereceksin?" sorusuna cevap olarak: "Başımı veririm" sözünün gereğinin zamanı gelmişti.

Şems-i Tebrizi: "Beni katletmek için çağırıyorlar." dedi ve dışarı çıktı. Çıkmasıyla birlikte, bir grup insan onun üzerine çullandı ve Şems'ten bir "Allah!" nidası yükseldi. Ne olduğunu anlamayan Mevlâna, hemen dışarıya çıktı ama kimseyi göremedi. Sadece yerde kan izleri vardı.

Şems'i öldürenlerin yedi kişi olduğu ve bunların içlerinde Alaaddin'in de olduğu söylenir. Bununla birlikte Şems'in cesedi bir süre bulunamamıştır. Bir gece Mevlâna'nın diğer oğlu Sultan Veled, rüyasında Şems-i Tebrizi'nin cesedinin bir kuyuya atıldığını görür. Şems ona; "Ben falan yerdeki kuyudayım. Beni buradan alıp defneyleyin." der. Sultan Veled uyanınca, yanına en yakın dostlarından birkaçını alarak, rüyada gördüğü kuyuya giderler ve Şems'in hiç bozulmamış cesedini bulurlar.

Öldürüldü mü, yoksa kayboldu mu?

Şems-i Tebrizi'nin bu ikinci kayboluşu, Eflâki'de şehit edildiği şeklinde geçse de başka araştırmalarda ve İbtidânâme'de, kaybolduğu ve bir daha izine rastlanmadığı söylenmektedir. Sultan Veled'in İbtidânâme adlı eserinde, Mevlâna ve Şems'le ilgili dostlukları hakkında detaylı bilgiler verilmesine rağmen, Şems'in ölümünden veya öldürülmesinden hiç bahsedilmediği söyleniyor. Eserde, "gizlendi, kayboldu" şeklinde ifadeler vardır. Ancak Mevlâna, bazı beyitlerinde; "Şems'imiz kuyuya düştü", bazı beyitlerinde ise "Onun öldüğünü kim söyledi?" gibi ifadeler kullanıyor. Bu duruma göre Şems'in öldürüldüğü ya da ortadan kaybolduğu hususu netleşmemiş oluyor. Ayrıca başka bir husus daha vardır ki, o da, Mevlâna'nın, Şems'in son kayboluşundan sonra, "Acaba yeniden Şam'a gitmiş olabilir mi?" diye düşünerek iki kez Şam'a gittiği oğlu tarafından vurgulanmıştır.

Bu gün Konya'da Şems makamı olarak bilinen, halk ve bilhassa Mevlevîlerce ziyaret edilen bu mescit-türbedeki mevcut sanduka, boş bir sanduka mı, yoksa Mehmet Önder Bey'in bir hatırasında anlatıldığı gibi, Şems gerçekten burada mı gömülüdür, bu da bilinmez. Lâkin bu konuda en kuvvetli tezlerden birisi Sipehsalar'a veya Eflaki'ye göre şöyledir:

Şems-i Tebrizi'nin dedesi Haşhaşiler tarikatında mürittir. Daha sonra tarikattan aile kurmak üzere ayrılmak ister ve ayrılır. Ailesini kurar ama tarikat yönetimi değişir ve torun Şems'in tarikâta bağışlanmasını ister. Dedesi de vermek istemez. Zaten Şems, eğitim için

Şam'a gider ve Şems'i takip bu aşamada başlar. İlk önce bulurlar; ama kaybederler. Şems, Mevlâna'dan ayrılıp Şam'a gittiği vakit, tarikattan bir mürit onu fark ve Konya'ya dek takip eder. Konya'dayken bir dergâha çağrılır, Şems'i öldürmek üzere tam yedi derviş gelmiştir. Dergâha gittiği zaman yedi derviş onu beklemektedir artık. O her bir dervişle odalarda ayrı ayrı görüşerek hepsini konuşmalarıyla bayıltmıştır. En son derviş en iri cüsseli ve bilgili olandır. Şems, dervişlerden namaz kılarken öldürülmesini istemiştir. Ve namaz kılarken zammı sure olarak Şems suresini okumuştur. Ayrıca İslam aleminde Osman'dan sonra gece kılınan ikinci cenaze namazı Şems hazretlerine aittir.

Şems, ölmeden önce Mevlâna'ya bir mendil gönderir. Mendilde şunlar yazılıdır:

"Ölümümün gözlerinin önünde olmasını isterdim. Gör bakalım, aşk için ölmek ne demekmiş."

Kaynakça

1. Makâlât – Şems-i Tebrizi, Çeviri: Mehmed Nuri Gençosman
2. Bâtını Mevlana - Kevser Yeşiltaş / Nilüfer Dinç
3. Aşk, Elif Şafak, Doğan Kitap
4. Aşk Güzergâhının Gizemi, Selçuk Alkan, Kent Kitap
5. Aşka Gittim, Dönmeyeceğim, Adem Özbay, Akis Kitap
6. Mesnevi Tercümesi, Şefik Can, Ötüken
7. Mesnevi Bahçesi, Abdüllatif Erdoğan, Ahir Zaman Yayınevi
8. Mesnevi Tercümesi Veled İzbudak, MEB
9. Mevlâna'dan Rubailer, Şefik Can, Kültür Bakanlığı
10. Fihi Ma Fih, Ahmed Avni Konuk, İz Yayınları
11. Mesnevi'den Hikâyeler, Abdüllatif Erdoğan, Akis Kitap
12. Cevahir-i Mesneviyye, Şefik Can
13. Beni Yüreğinle Dinle, E. Ali Okur, AZ Kitap
14. Yüreğindeki Sen, Selçuk Alkan, Akis Kitap
15. Mesnevi'den Hikâyeler, İsmail Dervişoğlu, Papatya Yayınları)
16. Mesnevi'de Geçen Bütün Hikâyeler, Mehmet Zeren, Hazen Yayınları
17. Bostan ve Gülistan, Sadi Şirazi, Ares Kitap
18. Mantık-ut Tayr, Feridüddin-i Attar, İş Bankası Kültür Yayınları
19. Mevlânâ Sözlüğü, Abdüllatif Erdoğan, Lamure Kitap)
20. Bilgelik Öyküleri, Âdem Suad, Bendis Kitap
21. Tam İlmihâl Saadet-i Ebediyye s. 1072
22. Rehber Ansiklopedisi Cilt 16, s. 69
23. Nefehât-ül-üns, s. 520
24. Hadîkat-ül-evliyâ, s. 16
25. Kâmûs-ul-a'lâm, Cilt-4, s. 2872
26. Menâkib-ül-ârifîn, Cilt-1, s. 82
27. İslâm Âlimleri Ansiklopedisi
28. Menâkıb, Millet Kütüphânesi, Feyzullah Efendi Kısmı, No: 2142
29. Risâle-i Sipahsalar
30. Fürûzanfer
31. Eflâkî
32. Gölpınarlı, Mevlânâ Celâleddîn